

**KENYA'DA ORTAÖĞRETİM DÜZEYİNDE
COĞRAFYA EĞİTİMİ**

Saadet Abdalla ÖZDEM

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Aralık, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 1(bir) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Saadet Abdalla

Soyadı : ÖZDEM

Bölümü : Coğrafya Öğretmenliği

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN ADI

Türkçe Adı : Kenya’da Ortaöğretim Düzeyinde Coğrafya Eğitimi

İngilizce Adı : Geography Education in Kenya Secondary School

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Saadet Abdalla ÖZDEM

JÜRİ ONAY SAYFASI

Saade Mohamed Abdalla tarafından hazırlanan “Kenya’da Ortaöğretim Düzeyinde Coğrafya Eğitimi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

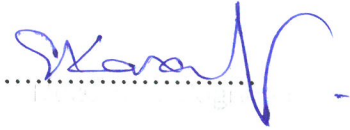
Danışman: Doç. Dr. Salih ŞAHİN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Servet KARABAĞ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer KÖŞKER

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Kırıkkale Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 04/12/2019

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

KENYA’DA, ORTAÖĞRETİM DÜZEYİNDE COĞRAFYA EĞİTİMİ

Yüksek Lisans Tezi

Saadet Abdalla ÖZDEM

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Aralık 2019

ÖZ

Kenya’nın 8-4-4’lük eğitim sistemi içerisinde coğrafya eğitimi, ortaokullarda verilen derslerden biridir. 18. yüzyılda, coğrafya bir disiplin olarak tanınmaya başlandı ve ilk kez üniversite düzeyinde sonrasında da temel eğitimde öğretildi. Sosyal bilimlerin dallarından biri olan coğrafya, dünyadaki yaşamımız hakkında pek çok konuyu kapsamaktadır. Bu araştırmanın amacı Kenya’nın lise düzeyindeki okullarında verilen coğrafya eğitimini, incelemektir. Çalışmada betimsel araştırma tasarımı ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada, Kenya’da öğretilen coğrafya dersi, beşeri coğrafya ve fiziki coğrafya olmak üzere iki ana başlık altında ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada, coğrafyanın ekstra dalları olan bölgesel coğrafya, haritacılık ve entegre coğrafya gibi konular da gösterilmiştir. Öğretim yılı sona ermesine rağmen öğretim materyallerinin az olması, bazı kodların yetişmemiş olması, kitaptaki bilgiler ile sınavın uyuşmamasına neden olmaktadır. Kitaplar, konunun çok zor olduğu algısı dolayısıyla sadece birkaç öğrenci tarafından seçilmektedir. Arazi çalışması için maddi yetersizliklerin olması, ulusal sınavlardaki düşük performans ve coğrafyaya bir ders olarak yeterli zaman ayrılmaması öğretmenlerin, ortaöğretim okullarında coğrafya müfredatının uygulanması konusunda karşılaştığı en büyük zorlukların arasında görülmektedir. Bu çalışma, coğrafya konusunun öğrencilerin yaşamlarındaki ve kariyerlerindeki önemi konusunda yeterince bilgilendirilmelerini

önermektedir. Çünkü ders seçimi, bir öğrencinin kariyer yolunun başlangıcına işaret etmektedir.

Sayfa adedi: XIII +127

Danışman Hoca: Doç. Dr. Salih ŞAHİN

GEOGRAPHY EDUCATION IN KENYA SECONDARY SCHOOL

(Masters Thesis)

Saadet Abdalla ÖZDEM

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATION

December 2019

ABSTRACT

In the 8-4-4 Kenyan education system, geography is one of the subjects offered in Secondary Schools in Kenya. In the 18th century, geography began to achieve recognition as a discipline and was taught for the first time at the university level and eventually basic education. Geography, one of the branches of Social Sciences encompasses a lot of topics in our life on earth. The objective of this research was to examine Geography Education in Kenyan Secondary School. The study adopted a descriptive research design, document analysis method. The study found that geography topics taught in Kenya are divided into two main branches: human geography and physical geography. The study also indicated that there are additional branches in geography such as regional geography, cartography, and integrated geography. It was concluded that the major challenges facing teachers in the implementation of Geography curriculum in secondary schools included: incomplete syllabus coverage, inadequacy of teaching and learning resources, disconnect between how marking is done in KCSE and what is covered in class and in-text the books, perception that the subject is too hard thus only a few students choose it, inadequate funds for fieldwork, poor performance in National examinations and inadequate time allocation for

Geography as a subject. The study recommends that learners should be advised adequately on the importance of geography subject in their lives and careers, since subject choice marks the beginning of a learner's career path. This can be done by inviting professionals from geography-related careers such as surveyors to offer mentorship talks to the learners.

Page Number: XIII + 127

Supervisore: Associate Doctor Salih ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	viii
ŞEKİLLER.....	xı
KISALTMALAR.....	xiii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
BÖLÜM I	1
Giriş.....	1
1.1Problem Durumu.....	4
1.2Araştırmanın amacı	5
1.3Araştırmanın önemi	6
1.4Varsayımlar (Sayıtlar)	7
1.5Kapsam ve Sınırlılıklar	6
1.6Tanımlar	7
BÖLÜM II	9
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
BÖLÜM III.....	21
YÖNTEM.....	17
3.1 Araştırmanın Türü –Modeli.....	16
3.4. Verilerin Toplanması	12
3.4 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi	12
BÖLÜM IV	24

4.1 Kenya'nın Coğrafya Özellikleri.....	15
4.2 Kenya'nın Fiziki Yapısı.....	24
4.4 İklim.....	27
4.5 Nüfus.....	30
4.5 Din.....	35
BÖLÜM V.....	36
5.1 Kenya'nın Eğitim Sistemi.....	36
5.2 Kenya'da Eğitim Sisteminin Genel Yapısı.....	36
5.3 Eski Sistem: 7-4-2-3.....	37
5.4 Kısmen Uygulamada Olan Geçerli Sistem: 8-4-4.....	37
5.5 Kısmen Uygulamada Olan Yeni Sistem: 2-6-3-3.....	37
5.6 İlköğretim Kademesi.....	38
5.7 Ortaöğretim Kademesi	38
5.8 Meslek Eğitim Veren Öğretim Kurumları.....	37
5.1.7 Ortaöğretim Sonrası Eğitim.....	37
5.1.8 Yüksek Öğretim Kademesi.....	37
5.19 Kenya Eğitim Sisteminde Öğretmenlik.....	37
BÖLÜM VI.....	44
Kenya'da Coğrafya Eğitimi.....	44
Ortaöğretim Kademesi Coğrafya Eğitimi.....	44
6.1 Kenya'da Coğrafya Eğitiminin Önemi.....	45
6.2 Kenya'daki Coğrafya Eğitiminin Genel Hedefleri.....	45
6.3 Kenya'da Ortaöğretim Coğrafya Müfredatı.....	47
6.5 Ortaöğretim Düzeyinde Coğrafya Müfredatı.....	47

6.7 Kenya'da Ortaöğretim Coğrafya Müfredatı ve Ders Kitaplarının Değerlendirmesi ve Öneriler.....	71
6.8 Kenya'da Ortaöğretim Düzeyinde Öğretilen Coğrafya Konuları	73
Coğrafya Eğitiminde Araç Gereçler.....	90
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	16
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	99
8.3 Sonuçlar.....	99
8.4 Öneriler.....	100
KAYNAKLAR	102

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kenyanın haritası	35
Şekil 2. Kenya'nın iklim bölgeleri haritası.....	25
Şekil 3. Kenya'nın etnik grup haritası.....	30
Şekil 4: Kenya'nın dini bağlantıları.....	31
Şekil 5. Kenya'daki Takaungu Lisesi'nin coğrafya öğretim materyallerinden birisi	64
Şekil 6. Müfredat geliştirme döngüsü.....	47
Şekil 7. Kenya'daki Kitui ilçesinin bir bölümü için topoğrafik harita	45
Şekil 12.Kavramsal çerçeve	62

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Kenya'nın İklim Bölgeleri</i>	24
Tablo 2. <i>Kenya'nın Nüfusu (2019) Worldometers</i>	40
Tablo 3. <i>Kenya'da Ortaöğretim Puan Sistemi</i>	50
Tablo 4. <i>Kenya'nın Eğitim Kurumları</i>	51
Tablo 5. <i>Kenya'da Not Sistemi</i>	52

KISALTMALAR LİSTESİ

CRE	Christian Religious Education
DBE	Department of Basic Education
GCSE	General Certificate of Secondary Education
KIE	Kenya Institute of Education
KNEC	Kenya National Examination Council
LCE	Certificate Examination
MOE	Ministry of Education
NSC	State National Senior Certificate
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
KCSE	Kenya Certificate of Secondary Education
GHC	Geography History and Civics
KICD	Kenya Institute of Curriculum Development
QASO	Quality Assurance And Standards Officers

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Coğrafya Eğitimine Küresel Bakış

İngiltere'deki (Tripney, 2011) Orta Öğretim Genel Sertifikası'nda (GCSE), coğrafya dersi alan öğrenci sayısı 2010 yılında 194.599 iken 7.1 oranında düşerek 2011'de 180.739'a gerilemiştir (Bliss, 2005). Avustralya'daki Çıkış Sertifika Sınavı (LCE)'nda ise coğrafya dersini isteyen öğrenci sayısı oranının, 2006'da yüzde 48 iken 2007'de yüzde 40,6'ya gerilediği gözlenmiştir. Bunun nedeninin, araştırmacılar ve ebeveynlerin gelecekteki istihdama katkıda bulunduğunu düşündüğü bilgisayar çalışmaları gibi diğer sosyal bilim konularına olan talebin artması olduğu belirtilmiştir. Coğrafya, İngiltere Ulusal Müfredatı'ndaki on zorunlu dersten biridir. İngiliz okul çocukları okul hayatlarına neredeyse beş yaşlarında başladıkları için öğretimi zordur. Clifford'a (2011) göre, İngiltere'deki her devlet okulu, Londra'daki Eğitim ve İstihdam Bakanlığı (DFEE) tarafından yayınlanan bir dizi kılavuz niteliğindeki "Ulusal Müfredat"ı izlemektedir. Müfredat, üç alana ayrılmıştır: Beş ile yedi yaşları arasındaki anahtar evre birinci alan, yedi ile on yaşındakiler için anahtar evre ikinci alan (ilkokul çocukları) ve on bir ile on dört yaş arası çocuklar için anahtar evre üçüncü alandır (lise çocukları). Coğrafya konusu, her türlü dünya çapındaki eğitim sisteminin bir bileşenidir (Tripney, 2011).

Hollanda'daki, Hollanda Kraliyet Coğrafya Derneği, 1873 yılında, büyük ölçüde Hollanda Doğu Hint Adaları'na yapılan büyük keşiflere sponsor olmaları amacıyla kurulmuştur. Amsterdam'daki özel bir üniversitede, desteklenen ilk kürsü başkanlığı (daimi profesörlük), özellikle “sömürge coğrafyası” alanındaydı. Rusya'da, St. Petersburg İmparatorluk Rusya Coğrafya Birliği, disiplini çeşitli şekillerde teşvik ederek Moskova Devlet Üniversitesi'nde bu disiplinin erkenden kurulmasını sağlamıştır. İtalyan Coğrafya Derneği, 1859'da ilk üniversite profesörlüklerinin oluşturulmasının ardından 1867'de kurulmuş ve hem “Keşif Coğrafyası” alanı hem de okullarda coğrafya öğretimine teşvik edilmiştir. İngiltere'de, Cambridge Değerlendirme Araştırma Bölümü, (2007) tarafından

öğrencilerin konu seçim şekillerini ve tercihlerini etkileyen faktörler üzerine A seviyesindeki 6000 öğrenciyle bir araştırma yapılmıştır. Bu öğrenciler, seçilen konunun eğlenceli ve ilginç olması gerektiğini ayrıca coğrafya konularının (Orta Öğretim Genel Sertifikasında), gelecek kaygısıyla, GCSE sınavlarında iyi performan göstermelerine yardımcı olması gerektiğini düşünmüşlerdir. Bu değerlendirme, öğrencilerin seçecekleri konuların onları kariyer hedeflerine uygun bilgi ve becerilerle donatacaklarına inanıyor olduklarının bir göstergesidir. Bu bağlamda, çeşitli ülkelerin sürdürülebilir kalkınma planlarını geliştirmek için coğrafya müfredatlarını bilgi ve beceriler kazandırma üzerine tasarladıkları görülmektedir.

Avustralya Müfredatı, öğrencilerin yaşamlarında ve çalışmalarında başarılı olmak için ihtiyaç duydukları becerileri, davranışları ve özellikleri tanımlamaktadır. Müfredat, öğrencilere mevcut coğrafi olayları inceleme, çevresel sürdürülebilirlik, ekonomik uygulanabilirlik ve sosyal adalet, (ACARA, 2011) kriterlerine göre bulgularını değerlendirme imkânı vermektedir. İrlanda'daki coğrafya müfredatı, sosyal ortamlarda, çevre bilincinin ve bakımının tüm yönlerini kapsayacak şekilde geliştirilmiştir (İrlanda Hükümeti, 1999). Öğrencilere önemli coğrafi kavramlar ve beceriler geliştirmek için fırsatlar verilmektedir. Fiziksel özelliklerin ve kasaba ile ülke isimlerinin gelişigüzel ezberlenmesi farklı coğrafi becerilerin gelişmesiyle ilgili öğrenme sürecine çok az katkı sağladığı için teşvik edilmemektedir (İrlanda Hükümeti, 1999).

1.1.1. Coğrafya Eğitiminin Bölgesel Perspektifi

İlorin'de Nijerya, Akintade, (2012) çalışmasında, çok az sayıda öğrencinin coğrafya konusunu seçtiğini ve bunun ana nedeninin coğrafya müfredatı kapsamının çok geniş olmasına dayandığını gözlemlemiştir (Akintade'nin, 2012). Nijerya'da coğrafyaya yönlendirilen en önemli eleştirinin, müfredat/ders programının geniş kapsamı dolayısıyla doğru odaklanma eksikliği yarattığı tespiti olduğunu belirtebiliriz. Daha da yinelediğinde bu faktör, Nijerya'daki coğrafya dersine kayıt yaptıran öğrenci sayısının azalmasına neden olmuştur (Akintade, 2012).

Botswana'da öğrenim gören öğrenci Adeyemi (2013), tarafından coğrafya ve sosyal bilgiler (ilkokul düzeyinde öğretilen) arasındaki ilişkinin, öğrencilerin ortaöğretim seviyesindeki coğrafya seçiminde de bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda öğrenciler, coğrafyayı tercih etmek için ilgili kavramlardan veya sosyal bilgilerdeki

içeriklere olan aşinalıklarından yararlanmak isteyebilmektedirler. Güney Afrika'daki coğrafya eğitimi, aşağıdaki hususlarda eşitsizlik ve büyük farklılıklarla karakterize edilmiştir. Bu hususlar, Ulusal Müfredat standartları ile ilgili olarak öğrencilerin performansları, sınıflarda kullanılan öğrenme ve öğretme yöntemleri, kaynaklar ve destek öğrenme materyalleri, öğretmen bilgisi ve öğretmen becerikliliğidir (Wilmot ve Dube, 2015). Güney Afrika'daki okul müfredatında coğrafyanın konumu zayıf değildir ve popülaritesi de düşmemektedir.

1.1.2. Kenya Coğrafya Eğitimine Bakış

Coğrafya, Kenya'daki ortaokullarda sunulan konulardan biridir (Munyarı, 2013). 18. yüzyılda Coğrafya bir disiplin olarak tanınmaya başlanmıştır ve ilk kez üniversite düzeyinde ve daha sonrasında da temel eğitim düzeyinde öğretilmeye başlanmıştır (De Guzman, 2015). Sosyal bilim dallarından biri olan coğrafya, dünyadaki fiziksel ve kültürel coğrafya, topikal, bölgesel ve sistematik coğrafya gibi birçok konuyu kapsamaktadır. Ulusal Sosyal Araştırmalar Konseyi 2002 yılında, sosyal bilgiler programı kapsamındaki coğrafya müfredat standartlarının; insanlar, yerler ve çevreler konuları üzerine odaklanması gerektiğini belirtmiştir.

1985 yılında, 8 yıllık ilköğretim, 4 yıllık ortaöğretim ve 4 yıllık üniversite eğitimi alan 8-4-4 eğitim sistemi tanıtılmıştır. Kenya'daki 8-4-4 eğitim sisteminde coğrafya, ortaokul 1. ve 2. sınıflarındaki ana konulardan biridir. Ancak 3. sınıftaki coğrafya eğitimi isteğe bağlı hale gelmiştir (MOE, 2008). 2003 müfredatı revizyonuyla, konuların ve içeriğin yeniden örgütlenmesine ve rasyonelize edilmesine aynı zamanda da toplumdaki ilgili güncel konulara cevap vermek için bilinçli bir çaba sarf edildiği belirtilmiştir. 1988 tarihli raporda ise 8-4-4 eğitim sisteminde aşırı yüklenme ve örtüşme olduğu belirtilmiştir (Kamunge, 1988). Coğrafya şu anda ortaöğretim okullarında (Zümre Başkanı) HOD'lar ile kendi başına bir bölüm olarak tanınmaktadır (GoK, 2013).

Kenya'daki 8-4-4- müfredatın, 1992'de gözden geçirilmesinin ardından Kenya Orta Öğretim Sertifikası (KCSE) içindeki incelenbilir konular ondan sekize indirilmiştir (Kenya Eğitim Enstitüsü, KIE 1992). Coğrafya, tarih ve din eğitimi (R.E) ile birlikte üçüncü grupta, beşeri bilimler adı altında sınıflandırılmış seçmeli bir konu haline getirilmiştir. O zamandan bu yana, Kenya'daki Ortaöğretim Sertifikası (KCSE) belgesinde ulusal olarak coğrafyaya kayıt yaptıran öğrencilerin sayısında endişe verici bir düşüş

yaşanmıştır. Bu düşünüş, öğrencilerin tarih ve Hristiyan dini eğitimi (CRE) gibi diğer beşeri konulara taleplerinin arttığı bir dönemde ortaya çıkmaktadır (Koech, 2014).

Kenya'daki, coğrafya müfredatı, ulusal eğitim hedeflerine uyacak şekilde tasarlanmıştır. Bu konuda herhangi bir ilerleme, konuyla ilgili kariyer hedeflerine yol gösterebilir. Coğrafi becerilerin bilgi ve uygulamasını gerektiren kariyer alanları vardır. Bu tür kariyer alanları anket, haritacılık, fotoğrafçılık, yaban hayvanların yaşamı ve turizmdir. Teknolojik gelişmelerle birlikte bilgisayar yazılımı kullanarak harita yorumlama gibi coğrafyaya dayalı kariyer alanlarında artış olduğu görülmüştür. Coğrafi çalışmalarda kullandığı beceriler, bireyi potansiyel bir ilgiye sahip kılar. Kalkınma yardım ajansları, CBS'yi kullanarak öğrencileri çevre çalışması yapma, nüfus sayımı / nüfus çalışmaları ve turizm gibi geniş bir işveren yelpazesine yönlendirir (Isaac, 2018). Bu çerçevede, bu çalışma Kenya ortaöğretim okullarındaki coğrafya eğitimini incelemeyi amaçlamaktadır.

1.2. Problem Durumu

Coğrafya, öğrencilerin ve ülkenin gelişimine olan katkısına rağmen, son birkaç yılda, lise üçüncü sınıflarda bir seçenek olarak sunulduğu için daha az öğrencinin ilgisini çekmeye başlamıştır (Kenya ulusal sınav konseyi Raporuna, 2011) , coğrafya adaylığı 2007'de % 37,39 iken 2010'da % 31,7'ye gerilemiştir. Aynı dönemde dini eğitimi adaylığı % 60.46' dan % 67.7' ye yükselirken, tarih adaylığı % 60.0'dan % 63.5'e yükselmiştir (Isaac, 2018). Bu düşünüşün sonuçları çok geniş bir etkiye sahiptir. Özellikle ülkenin; kuraklık, doğal afetler, iklim değişikliği, zayıf yönetimi ve coğrafyanın ele almak istediği biyolojik çeşitlilik kaybı gibi çeşitli ciddi çevresel zorluklarla karşılaştığı bir zaman diliminde. Milli Eğitim Bakanlığı, ders kitapları ve diğer öğrenim kaynakları için ücretsiz Ortaöğretim dersi kapsamında para kaynağı temin etmesine rağmen, bu para devlet ortaokullarına kayıtlı yüksek öğrenci sayısı için yeterli olmamıştır (Munyari, 2013).

2002 yılında, ortaöğretim müfredatının gözden geçirilip coğrafya ve benzeri derslerin, sayısının ve ders müfredatının azaltılması hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin hâlâ müfredatın verilen sürece etkili bir kapsama alanı için çok geniş olduğunu düşünmelerinden dolayı çok etkili olamamıştır (Koech, 2014). Eğitim Bakanlığı'nın coğrafya kulübü gibi konu bazlı kulüplere sahip olması vurgusu, okulun sahip olduğu müfredat dışı etkinliklerden ziyade sınavı geçmek için öğretime daha fazla önem verme kültürü nedeniyle başarılı olamamıştır (Elimu belgesi, 2012). Öğretmen Servisi

Komisyonunun (TSC) da mevcut herhangi bir eksikliği azaltmak için coğrafya öğretmenleri gönderiyor olmasına rağmen yine de öğrencilerin coğrafyadaki kayıtları çok düşüktür. Yerel olarak Kenya'da, Kenya'da bulunan ortaöğretim okullarındaki coğrafya eğitimi konusunda çok çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Örneğin, kamu ortaöğretim okullarında öğretmenlerin, coğrafya eğitim kaynaklarının etkin kullanımıyla ilgili olarak yaşadıkları zorluklar üzerine bir araştırma yapılmıştır (Ngeno, 2009). Bureti alt ilçesi ve Kericho ilçesi Kenya'daki coğrafyanın rolü, öğrencilerin kariyer hedeflerine hazırlanma süreçlerindeki bir konu olarak incelenmiştir (Mutai, 2015). Uasin Gishu ilçesindeki ortaöğretim okullarında yapılan bir araştırma, (Muita 2016), Kenya'nın Kiambu ilçesinin Gatundu güney alt ilçesindeki devlet ortaokullarında coğrafya müfredatı uygulaması üzerine bir çalışma yapılmıştır (Kenya ve Kimathi, 2014). Kenya'nın Meru merkezi ilçesinde, Kenya Orta Öğretim Sertifikası (K.C.S.E) düzeyinde, coğrafya seçimini etkileyen faktörler değerlendirilebilir bir konu olarak incelenmiştir. Ancak, bu gözden geçirilmiş çalışmaların hiçbiri coğrafya eğitiminin, Kenya müfredatında uygulanmasına yol açan faktörleri ve Kenya ortaöğretim okullarında karşılaşılan zorluklar açısından araştırmamıştır. Buna karşı, bu çalışma söz konusu açığı Kenya ortaöğretim okullarında coğrafya eğitimi inceleyerek kapatmaya çalışmaktadır.

1.2.1. Problem Cümlesi

Coğrafya öğretiminin Kenya'da ne kadar etkili olduğunun ortaya konulabilmesi için, Kenya'da ortaöğretim düzeyinde verilen coğrafya eğitimi nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı gelişen bir ülke olan Kenya'nın eğitim sistemindeki coğrafya eğitimi ayrıntılı bir şekilde inceleyerek coğrafyanın eğitim sistemi içindeki yeri ve önemini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır;

- i. Kenya'nın ortaöğretiminde coğrafya programının özellikleri nedir?
- ii. Orta eğitimde öğretilen coğrafya konuları nelerdir?
- iii. Coğrafya eğitiminde hangi metotlar kullanılmaktadır?
- iv. Coğrafya eğitiminde kullanılan araç-gereçler ve özellikleri nelerdir?

v. Coğrafya öğretmeninin minimum nitelikleri nedir?

Araştırmada elde edilen bilgilerin Kenya'nın eğitim ve coğrafya eğitimi sistemine katkı sağlaması, özel olarak çeşitli ülkelerin ortaöğretim coğrafya eğitiminin karşılaştırması incelenecektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Çalışmanın bulguları ‘‘Coğrafya öğretmenlerinin eğitimi sırasında öğretim üyeleri ve özel eğitimcilerin, öğretim kaynaklarını kullanarak hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin coğrafyanın pratik yönünü anlamalarını sağlayabilmeleri için yararlıdır.’’ şeklindedir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Kenya Müfredat Geliştirme Enstitüsü'ndeki politika, formülleştiricileri için de faydalıdır.

Müfredat geliştiricilerin, yani öğretmenlerin müfredat geliştirme sürecine yönelik algılarını ve mesleki gelişim ihtiyaçlarını vurgulamaları için KIE (Kenya Eğitim Enstitüsü) faydalı olabilecektir. Bu aynı zamanda öğretmenin program geliştirmedeki rolünün geliştirilmesine de yardımcı olabilmektedir.

MOE'deki politika belirleyiciler, sınıfta neler olup bittiğini ve öğretmenlerin öğretmeye ve öğrenmeye ilişkin duygularını anlamalarını sağlayabilmektedir. Bu sayede okullardaki müfredat uygulamalarını, kaynakların tahsisine ilişkin olarak, mesleki gelişim ve müfredatın uygulanmasında kullanılacak etkili öğretim stratejileri ile ilgili olarak iyileştirme stratejileri geliştirebileceklerdir.

Çalışmanın bulguları, öğretmenleri coğrafya öğrencilerinin kariyer hedefleri hakkında aydınlayabilecektir. Öğrencilerin neden diğer konular içerisinde coğrafyayı tercih ettiklerine dair veriler, coğrafya okumayı tercih eden mevcut öğrenci sayısı hakkındaki bilgiler, öğretmenleri konuyu şekillendirmeleri için aydınlayabilecek ve coğrafya dersinin daha fazla öğrenci tarafından seçilmesine katkı sağlayacaktır. Çalışma aynı zamanda, hem topluma olumlu katkılar sağlamak hem de öğrencilerin tam donanımlı olmalarını desteklemek için coğrafya müfredatının ele alması gereken alanlara dair görüşler vererek toplumsal sorunları anlamada coğrafyanın önemi hakkında bilgi sağlayacaktır.

1.5. Varsayımlar (Sayıtlar)

Araştırma aşığıdaki varsayımlar üzerine kurulmuştur.

1. Veri toplama araçlarının, araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğı varsayılmaktadır.
2. Araştırmada ulaşılan kaynakların, araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini sağlayacak sayıda olduğı varsayılmaktadır.
3. Araştırmada ulaşılan kaynaklar çerçevesinde yapılan analizlerin yeterli olduğı varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıklar

Bu çalışma, Kenya'daki ortaöğretim okullarında coğrafya eğitime odaklanacaktır. Kenya'da coğrafya öğretimi ile ilgili olarak yürürlüğe konan öğretim programları, ders kitapları, araç gereçler, yardımcı malzemeler ve coğrafya öğretmeni yetiştirmeye yönelik olarak yapılan uygulamaları ortaya koymak için yapılan değerlendirmeler ulaşılan kaynaklarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Eğitim: Bireylerin davranışlarında, kendi davranışları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1997).

Eğitim Sistemi: Ulusun tüm üyelerinin eğitim ihtiyacını karşılamak, eğitim hakkını gerçekleştirmek ve devletin eğitimden beklediğı yararı sağlamak için devlet tarafından kurulan ülke düzeyinde yayılan eğitim örgütleri ve okullar bütündür (Başaran, 2006).

Coğrafya: Yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları tanımlayan, bu olayların insan ve çevre ile ilişkisini kuran ve bu olayların dünya üzerindeki dağılışını sebep-sonuç ilişkisi içinde inceleyen bilim dalıdır (Ünlü,2001,s.31).

Öğretim: Öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenilen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Varış,1988,s.16).

Öğretim Programı: Bir dersle ilgili öğrenme-öğretme sürecinde nelerin niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz, başka bir deyişle bu nitelikte bir proje planıdır (Özçelik,1998.4).

Tutum: Kişinin sosyal çevresinde ve yaşantılarında yer alan belli olay ve olgular karşısında, geliştirdiği ve gerçekleştirdiği psikolojik örgütlenmenin kişinin kendi davranışlarını etkileyen bölümüdür (Güvenç, 1976, s.26).

BÖLÜM II

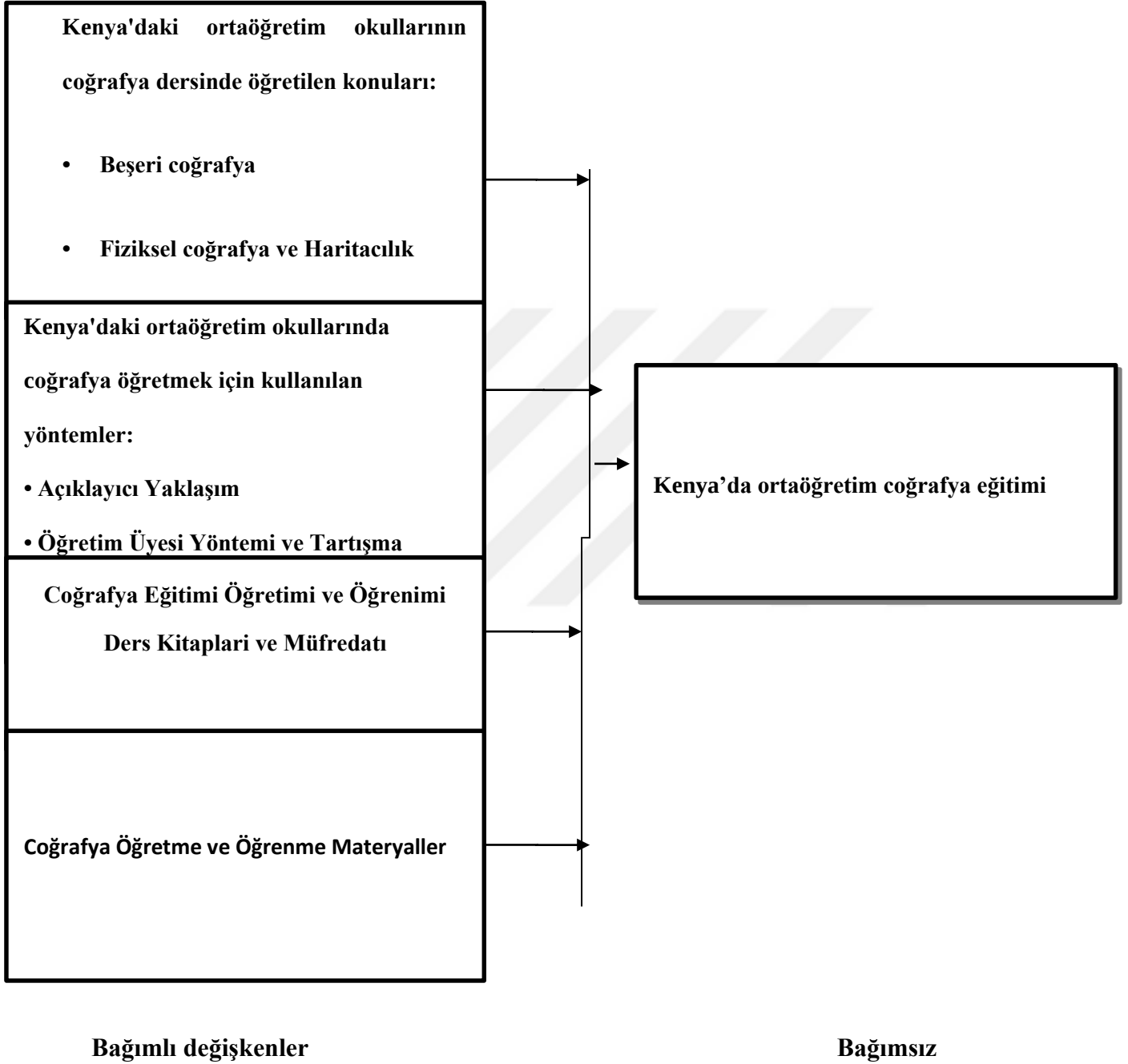
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu çalışmanın amacı Kenya'daki ortaöğretim okullarının coğrafya eğitimini incelemektir.

Kavramsal çerçeve, farklı yazarlar tarafından farklı akademik çalışmalarda yaygın olarak kullanılan bir tabirdir. Başlangıçta ‘konsept’ ve ‘çerçeve’ kelimesinden geliştirilmiştir. Chin ve Kramer’e göre bir kavramı “deneyimin karmaşık bir zihinsel formülasyonu” olarak tanımlarmaktır. (Chinn ve Kramer, 1999)

Bu nedenle kavramsal çerçeve, birlikte bir fenomen veya fenomenlerin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayan bir ağlar veya birbirine bağlı kavramlar düzlemi olarak tanımlanır (Jabaree, 2009). Çerçeve, araştırmacının çalışma problemi içindeki kavramları kolayca tanımlamasını kolaylaştırır (Luse, Mennecke ve Townsend, 2012). Araştırmacıya, araştırılacak fenomen hakkındaki dünya görüşünü belirlenmesi ve oluşturulması konusunda yardımcı olur (Grant ve Osanloo, 2016). Araştırma metodolojisinde popüler olan ve en çok alıntı yapılan araştırmacı Mugenda ve Mugenda (2003), kavramsal bir çerçevenin çalışmadaki değişkenler arasındaki ilişki hakkında bir fikir oluşturmayı ve ilişkiyi grafiksel olarak göstermeyi içerdiğini söyler. Bu değişkenler bağımlı ve bağımsız değişkenlerden oluşur. Bu çalışmadaki bağımlı değişkenler: Kenya'daki ortaöğretim okullarında coğrafyada öğretilen konular, Kenya'daki ortaöğretim okullarında coğrafya öğretmek için kullanılan yöntemler, Kenya ortaöğretim okullarında coğrafya programının özellikleri ve Kenya ortaöğretim okullarında coğrafya eğitimi ile ilgili algılardır. Diğer yandan, bağımlı değişken ise Kenya ortaöğretim okullarındaki coğrafya eğitimidir.

Şekil 11: Kavramsal çerçeve

Kaynak: (Researcher 2019)

Şekilden bağımsız değişkenler; coğrafya öğretiminin öğrenciye uygunluğu, Kenya'da coğrafya eğitiminin karşılaştığı zorluklar, coğrafya malzemelerinin öğretilmesi ve

öğrenilmesi için müfredat materyalleri ile sunulmaktadır. Bu bağımsız değişkenlerin Kenya'daki ortaokullarda coğrafya eğitimi olan bağımlı değişkeni etkilediği görülmektedir.

Kavramsal model, coğrafya öğretiminin öğrenciye uygunluğu ile Kenya'daki ortaokulların coğrafya eğitimi performansının arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Coğrafya, öğrencilere dünya hakkında bilgi verir. Değişen demografik, ekonomik, politik yapıyı ve küresel entegrasyon üreten süreçleri anlamalarına yardımcı olur. Coğrafya, küreselleşmenin kendi yerleri de dahil olmak üzere Kenya'daki yerler üzerindeki etkilerini ve farklı yerlerin benzer küresel süreçlere nasıl farklı tepki verdiğini araştırmaktadır. Coğrafya, öğrencilerin uluslararası göç ve göçün sonuçları, küresel su kaynakları üzerindeki baskılar, iklim değişikliği, dünya kentleri, küresel gıda üretimi ve tüketimi ile kaynaklar üzerindeki uluslararası jeopolitik çatışmalar, etnik köken, ideolojiler ve bunun gibi uluslararası sorunları anlamalarında yardımcı olabilir. Coğrafya ayrıca diğer insanları, kültürleri, uluslararası olayları ve eğilimleri anlamada bir temel olarak öğrencilere dünyadaki yerler ve ülkeler hakkında bilgi verir.

“Coğrafya nedir?” kitabında “Coğrafya çalışmak, hem yakın hem de uzak dünyayı incelemektir” (Bonnett, 2008) olarak tanımlanır. Bir düzeyde bu, dünyaya bir bütün olarak bakmayı gerektirir. Coğrafya, bu değişen küresel nüfus dağılımını, ekonomik faaliyetlerin ve politik etkinin araştırılmasını ulusal ekonomilerin artan entegrasyonunu ve çeşitli küresel konuları öğrenciye kavratmaktadır. Bir başka seviyede coğrafya, tarihsel olarak öğrencilere dünyanın başlıca bölgeleri, ülkeleri ve şehirleri hakkında ders veren bir konu olmuştur. Coğrafi bakış açısı, öğrencilerin dünya bölgelerini, tek tek ülkeleri, ülkeler içindeki bölgeleri ve belirli şehirleri incelemelerini sağlar (Maunde, 2010). Bu farklı ölçeklerdeki yerlerin özelliklerini inceleyerek yapılan bir coğrafya çalışması, çeşitli çevreleri, halkları, ekonomileri ve dünya kültürlerini daha iyi anlamayı sağlar. İbret, Aydın ve Turgut (2018) yaptıkları çalışmalarda, coğrafya eğitiminin, vatandaşlarda aidiyet ve milliyetçilik duygusunun artmasına katkıda bulunacağını belirtti.

Bu kavramsal model ayrıca Kenya'daki coğrafya eğitiminin karşılaştığı zorluklar ile Kenya'daki ortaokulların coğrafya eğitimi performansı arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Coğrafya öğretiminde, öğretmenlerin eğitim kalitesi ve disipline ilişkin bilgi birikimleri ve coğrafya dersi için tahsis edilen zaman yeterli olursa coğrafya misyonunun tüm öğrencilere kaliteli eğitim sağlayabileceği savunulmaktadır (Aydın, 2011). Ancak, devlet okulları

coğrafya programı öğrenci merkezli değildir (Paradis ve Dexter 2007). Ve devlet ortaokullarında coğrafya derslerinin öğretiminde karşılaşılan zorluklar, coğrafya eğitiminde kullanılmaya yetecek donanım sorunudur (Elton, 2001). Filipin’de, her okul kaliteli eğitimin verilmesini engelleyen çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır ve bunlardan bazıları tesislerin ve eğitim materyallerinin yetersizliğidir (Durban ve Katalanca, 2012). Yukarıdaki tartışma göz önüne alındığında coğrafyanın öğretilmesinin amacının öğrencilerin yaşamları için çok alakalı ve faydalı olduğu söylenebilir, ancak öğretim yönü, özellikle kullanım ihtiyacını gerektiren müdahale çok zordur. Yenilikçi ve daha etkili öğretim stratejileri incelenen literatüre göre, yetersiz eğitim ve öğretim kaynaklarını gider, personel, öğretim ve öğrenim materyallerini etkiler ve bu durum coğrafya eğitiminin performansında önemli bir rol oynar. Bu nedenle, Kenya'daki coğrafya eğitiminin karşılaştığı zorluklar ile Kenya'daki ortaöğretim okullarındaki coğrafya eğitiminin performansı arasında açık bir etkileşim vardır.

Son olarak, coğrafya eğitimi öğretimi ve öğrenimi için gerekli olan müfredat materyalleri ile Kenya'daki Ortaöğretim okullarında Coğrafya eğitiminin performansı arasında açık bir ilişki vardır. Sınıflar, donanımlar, mobilyalar, kütüphaneler, ders kitapları, öğrencilerin yazı materyalleri ve öğretmen kalitesi gibi eğitim kaynaklarının mevcudiyeti, eğitim sonuçları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, coğrafya eğitimi öğretimi ve öğrenimi için müfredat materyallerinin mevcudiyeti ile Kenya'daki ortaokulların coğrafya eğitim performansı arasında açık bir etkileşim vardır. Öğretim kaynaklarının mevcudiyeti ve kullanımı ya da öğretim kaynaklarının yetersiz olması ve uygun şekilde kullanılamaması, öğretmen etkinliğini önemli ölçüde etkiler. Öğretmen verimliliğini artırmak için, Milli Eğitim Bakanlığı sürekli olarak öğretmenleri, öğretim kaynaklarının kullanımı ve doğaçlama konusunda eğitmelidir. Bu nedenle hükümet daha çok kütüphane, laboratuvar inşa etmelidir. Medyada öğretim ve öğrenim materyalleri ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle de kamu orta öğretim okulları için ders kitaplarının öğrenciler ve öğretmenler tarafından kolay erişilebilirliğini ve coğrafya konularının pratik öğretimini desteklemelidir.

2.1. İlgili Araştırmalar

Bir okul konusu olarak coğrafya eğitimi, ortaokul eğitiminde en önemli konulardan birisidir. Öğrencileri, insanların çevreye nasıl bağlı olduklarını, kullandıklarını ve çevreyle nasıl etkileşime girdiklerini anlamalarını sağlayan bir bilgi birikimiyle donatır. Kraliyet Coğrafya Derneği'ne (2012) göre coğrafya fiziksel karakteristiği, insan manzaraları ve onların oluşumu ile yeryüzünün sistematik bir çalışmasıdır. Aynı zamanda gençlerin çevrelerinin değerini anlamalarını ve sahip oldukları engin doğal kaynakları takdir etmelerine yardımcı olur. Coğrafya meteoroloji, uzaktan algılama, şehir planlama ve diğerleri arasında yerbilim (Jeoloji) gibi özel alanlarda da ileri çalışmalar için sağlam bir temel oluşturur. Dünyadaki birçok ortaöğretim okulunda öğrencilerin, olduğu coğrafyadaki seçmeli dersler listesinden seçim yapmaları zorunludur (Unwin, 2013). Kenya'da, coğrafya müfredatı, ulusal eğitim hedeflerine uyacak şekilde tasarlanmıştır. Her konuda ilerleme bu konuyla ilgili bir kariyere liderlik etmektedir.

Yerel olarak Kenya'da, Kenya'daki ortaöğretim okullarında coğrafya eğitimi konusunda çok çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Örneğin, kamu orta öğretim okullarında, öğretmenlerin coğrafya eğitim kaynaklarının etkin kullanımıyla ilgili olarak yaşadıkları zorluklar üzerine bir araştırma yapılmıştır (Ngeno, 2009). Bureti Sub-County, Kericho İlçesi-Kenya, aynı zamanda coğrafyanın rolünü, öğrencilerin kariyer hedeflerine hazırlanma süreçlerinde bir konu olarak incelemiştir (Mutai, 2015). UasinGishu ilçesindeki orta öğretim okullarının bir araştırması, Kenya'nın Kiambu ilçesinin Gatundu güney alt ilçesindeki devlet ortaokullarında coğrafya müfredatı uygulaması üzerine bir çalışma yapmıştır (Kenya ve Kimathi, 2014). Kenya'nın Meru merkez ilçesinde (K.C.S.E) düzeyinde coğrafya seçimini etkileyen faktörleri değerlendirilebilir bir konu olarak incelemiştir. Ancak, bu gözden geçirilmiş çalışmaların hiçbiri coğrafya eğitimini, Kenya müfredatında uygulanmasına yol açan faktörler ve Kenya ortaöğretim okullarında karşılaştığı zorluklar açısından araştırmamıştır. Buna karşı olarak, bu çalışma, bu açığı Kenya ortaöğretim okullarında coğrafya eğitimini inceleyerek kapatmaya çalışmaktadır (Muita, 2016).

Kenya'daki ortaöğretim okullarının coğrafya eğitimi konusunda diğer araştırmacılar tarafından yapılan çalışmaların bir derlemesidir. Bu bölüm, Kenya'daki coğrafya eğitiminin karşılaştığı zorlukları ve bir disiplin olarak coğrafyanın gelişim tarihini kapsayacaktır.

2.2. Bir Disiplin Olarak Coğrafyanın Gelişim Tarihi

Modern coğrafyanın kökenleri, Avrupa Ulus Devletleri ile Amerikan Yeni Dünya'sını merkantilist Atlantik ticaret sistemine dahil eden kaşif Columbus'tan sonraki yüzyılda Batı Avrupa tarihi ile ilişkilendirilebilir. Modern coğrafya, hem keşfetmenin hem de haritanın teknik, matematiksel becerilerinin yanı sıra uzak bölgelerin florası, faunası, manzaraları, kaynakları ve halklarının sayısız hesabını yazarların okuryazarlık ve tanımlayıcı becerilerini de kapsamaktadır (Holt-Jensen, 2018). On sekizinci yüzyılda, Avrupa aydınlanması dönemi, coğrafya öğretimi, popüler ulusal ve emperyal kimliklerin, yeni ve belirgin biçimde modern şekillerinin yaratılmasında kritik öneme sahiptir (Clifford, 2009). James Cook'un Pasifik'e ilk kez yelken açtığı 1769 yılı, modern coğrafyanın gelişiminde gerçek bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Stoddart, (Clifford, 2009'da belirtildiği gibi), Cook'un yolculukları yalnızca Avustralya karalarının eşsiz bitki örtüsünü keşfetmek ve faunalarını açmak için değil, aynı zamanda özellikle bilimsel hedeflere ulaşmak için de tasarlanmıştır demektedir (Thomson, 2013).

19. yüzyılda, Temmuz 1821'de Paris'te (Paris'in Derneği coğrafyası) SGP, Nisan 1828'de Berlin'de (Berlin coğrafyası) GEB ve 1830'da Londra'da (Kraliyet Coğrafya Derneği) RGS'nin yer aldığı coğrafi topluluklar kurulmuştur. Bu kuruluşlar kâşifleri desteklemiştir ve coğrafyanın ilerlemesinde kayda değer değişiklikler yapan alimler ortaya çıkarmışlardır (Clifford, 2009). RGS, kaşiflere sponsor olarak coğrafyanın itibarını arttırmıştır ve Birinci Dünya Savaşı coğrafyasının sonunda İngiliz Eğitim Sisteminin her kademesinde popüler bir disiplin olarak yer almıştır.

On dokuzuncu yüzyılın son çeyreğinde, İngiliz okullarında coğrafya öğretiminin eleştirilmesi RGS'yi coğrafi eğitime ilgi duymaya ve Britanya Adaları ve Avrupa'daki coğrafya durumunu araştırmak üzere Dr. J. Scott Keltie'yi görevlendirmeye teşvik etmiştir. Bu, 1885'te Scott Keltie Report'un yayınlanmasıyla sonuçlanmıştır ve İngiltere'de bölgesel konsept vurgu yapılmasına ve okullarda coğrafya öğretiminde değişiklik yapılmasına neden olan bir olaylar zincirini başlatmıştır (Biddle, 1985). Mackinder'in Makalesi, "Coğrafyanın Kapsamı ve Yöntemleri", (1887), hem üçüncü hem de ikincil kurumlar için konunun esas ve sözdizimsel yapısını yeniden tanımlamıştır. Öğretmenleri, çevre unsurlarının dağılımını gözlemleyerek, bu dağılımları ilişkilendirerek ve bölgelerin analizinde temel olarak fiziki coğrafyayı kullanarak, okullara bölgesel coğrafyayı tanıtmaya çağırmıştır. Okuldaki coğrafya öğretiminin bölgesel olması gerektiğini, içeriğin zorlukla aşamalı olarak artması ve yerel ilçe, ülke ve diğer doğal bölgelerin incelenmesiyle

başlayan eş merkezli bir plana dayanarak örgütlenmesi gerektiğini belirtmiştir (Visser, Donaldson ve Seethal, 2016).

20. yüzyılın ortasına kadar, diğerlerinin yanı sıra konunun akademik kimlik bilgilerine dair yaygın bir şüphe vardı. Kenya'da coğrafya, 18. yüzyılda bir disiplin olarak, Afrika'da eğitime başlayan ve ilk kez üniversite düzeyinde ve sonunda temel eğitim görmüş olan misyonerler tarafından tanıtıldığı şekilde tanınmaya başlanmıştır. 1985 yılında Cumhurbaşkanı Daniel Arap Moi, 8 yıl ilköğretim, 4 yıl ortaöğretim ve 4 yıl üniversite eğitimi alan 8-4-4 eğitim sistemini uygulamaya koymuştur. Kenya 8-4-4 eğitim sisteminde, coğrafya, I. ve II. formdaki ortaöğretim okullarının ana konularından biridir. Ancak III. formda isteğe bağlı hale gelmektedir (MOE, 2014).

1992'deki 8-4-4 müfredatının gözden geçirilmesinin ardından, Kenya Orta Öğretim Sertifikası (KCSE) içindeki incelenebilir konular ondan sekize indirilmiştir Kenya Eğitim Enstitüsü (KIE, 1992). Coğrafya, tarih ve din eğitimi (R.E) ile birlikte üçüncü grupta beşeri bilimler adı altında sınıflandırılmış ve seçmeli bir konu haline getirilmiştir. O zamandan bu yana, Kenya'daki Ortaöğretim Sertifikası (KCSE) belgesinde ulusal olarak coğrafyaya kayıt yaptıran öğrenci sayısında endişe verici bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüş, tarih ve Hristiyan dini 5 Eğitimi (CRE) adlı diğer insanlık (Humanity) konusundaki eğitime sürekli artan bir katılımın ve ilginin devam ettiği bir döneme denk gelmektedir(Eğitim Bakanlığı MOE, 2013).

2.2. Coğrafya Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerine Uygunluğu

Coğrafya, çocukların gerçek ve sanal dünyalarında düzen sağlamaya yardımcı olan disiplinlerden birisidir. Coğrafya, farklı yerlerde yaşayan insanların çevrelerini doğal sınırlamalar içinde nasıl farklı şekillerde düzenlediğini anlamak için bilgi ve beceri sunan bir disiplindir. Coğrafyacıların bazı fikirleri, öğrencilerin coğrafya çalışmasının neden önemli olduğunu anlatmaktadır. Öğrenciler, problem çözme, eleştirel düşünme, harita okuma ve mikro ile makro seviyedeki sorunları geniş bir şekilde araştırabilmeyi içeren bir dizi beceri öğrenirler. Bu beceriler, okuldaki yıllarının sonrasında öğrencilerin yetişkinliklerine ve gelecekteki seçecekleri mesleklerine de aktarılabilir (Mitchell ve Elwood, 2012).

Coğrafya'nın müfredattaki yeri ve önemi; çocukların mekansal gelişimindeki rolü ve çevre anlayışı, çevrelerinde yaşadıkları deneyimlere dayanarak kendi yaşadıkları ve ziyaret

ettikleri yerleri çeşitli medya araçlarıyla, dünyada giderek daha fazla gerçek ve sanal yerleri / ortamları tanımlarında şeklinde belirtilir (Kneale, 2013). Bu, görsel ve sözlü ortamları yorumlayabilmek, fotografik (fotoğraf ve video, otantik ve manipüle edilmiş) görüntüler, birçok türde harita, modeller ve ölçekler, çok çeşitli grafik , çizelgeli ve günlük basından ansiklopedi özetlerine kadar birçok yazılı bilgi stili için okuma becerileri gerektirir. Çocukların, ilgili uygun bilgilere ulaşabilmek, okuryazarlık ve sayısal araştırma dahil, yaptıkları soruşturma ve araştırmalar için uygun ve adil testler yapabilme becerilerine ihtiyaçları vardır. Öğrenciler, bulundukları yerlerin özellikleri hakkında doğal bir merak sahiplerdir ve coğrafya, kendi ortamlarındaki yerleri ve kendi deneyimlerinin ötesinde olanları da daha iyi anlamalarını sağlar. Coğrafya, yerlerin özelliklerini ve bu özelliklerin mekansal dağılımını anlamak için, doğa bilimlerinden (hidrolojik döngü çalışmasında olduğu gibi), sosyal bilimlerden (uygulamada olduğu gibi) toplama ekonomileri veya çevresel algı kavramlardan ve beşeri bilimlerden (yerlerin kişisel anlam çalışmaları) yararlanır. Bu, öğrencilerin eğitimini geliştirmede konuya önemli bir değer kazandırır (Keighren, Crampton, Ginn, Kirsch, Kobayashi, Naylor ve Seemann, 2017).

Coğrafya eğitimi, dünyadaki bilginin gelişmesinde ve çeşitli mekansal olayların anlaşılmasında yararlıdır. Coğrafya konuları, birçok önemli küresel sorunu anlamak için gerekli olan temel bilgileri sağlamaktadır. Bu sorunlara örnek olarak şunlar verilebilir: Ekonomik ve sosyal farklılıkların etkileri, uluslararası göçün topluluklar ve bölgeler üzerindeki etkileri, küreselleşmenin sonuçları, su kaynaklarının kullanılabilirliğini değiştirmek, iklim değişikliğinin sonuçları, kentleşmenin kırılgan doğal ortamlara etkisi, kalkınmanın doğal kaynaklar üzerindeki etkisi, arazi bozulumu ve bunun üzerindeki etkisi, yeryüzünün yönetimde biyolojik çeşitliliğin teşviki ve çevresel kaynakları kullanmanın sürdürülebilirliği. Öğrenciler derin bir dünya bilgisi edinirler ve bu coğrafyayı müfredata konu olarak dahil etmenin temel gerekçesi olarak değerlendirilir (Ng'eno, 2015).

Coğrafya eğitimi (dahil olmak üzere), öğrencilerin dünya hakkında derin bir bilgi birikimi içeren çok yönlü bir eğitime sahip olmalarını sağlayabilecektir. Coğrafya, öğrencilerin dünyanın hem doğal hem de insan unsurlarını ve onların birbirleriyle olan ilişkilerini anlamak için bilgi ve becerileri bir araya getirmelerini sağlamaktadır. Bu da, öğrencilerin insanların doğal çevre üzerindeki etkilerini daha iyi anlamalarını sağlar. Öğrencilerin kendi ülkelerinin coğrafyası ve onun ayırt edici özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Öğrencilerin yaşadıkları, çalıştıkları, öğretim gördükleri ve oyun oynadıkları yerlerin; çevresel, ekonomik, demografik ve sosyal özelliklerini ve bu

özelliklerin neden ve nasıl değiştiğini bilmeleri gerekmektedir. Ayrıca, çevresel süreçler, nüfus hareketleri, ticaret ve yatırım, turizm, kültürel etkiler ve siyasi ilişkiler yoluyla bağlandıkları yerler hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar (Amunze, 2015).

Bütünsel doğası göz önüne alındığında coğrafya, öğrencilere insanlığın iklim değişikliği ile karşı karşıya kaldığında bazı büyük zorluklarla başa çıkmasını, suyun ve toprağın yönetimini, küresel eşitsizlikleri, sürdürülebilir ekonomide büyümeyi, habitatı korumayı ve yönetimini, hızlı kentleşmenin etkilerini ve gelecekteki enerji ihtiyaçlarımız gibi konular için kapsamlı bir müfredat konusu oluşturmaktadır. Ayrıca, öğrencilere dünyadaki önemli jeopolitik meseleleri ve zorluklarını daha iyi anlamaları için olanak sağlayan bir kültürel anlayış düzeyi sunmaktadır. Coğrafya, öğrencilerin katılımcı bilgi ve becerilerini geliştirerek yerel, ulusal ve küresel ölçekte bilinçli karar vericiler olarak yetişmelerini sağlamaktadır (Keighren, Crampton, Ginn, Kirsch, Kobayashi, Naylor ve Seemann, 2017).

Kenya Eğitim Enstitüsü, (2009) coğrafyanın çevre yaşamlarının incelenmesi için becerilerin kazanılmasında büyük bir katkıda bulunduğunu söylemektedir (Amunze, 2015). Enstitü, Afrika'daki kalkınmada doğal kaynaklarımızın dönüşümünde ve insan kaynağımızın gelişiminin doğru olarak değerlendirmesinde coğrafyanın rolünün büyük olduğunu iddia etmektedir. Afrika ve dünyanın geri kalanı, şu anda hem doğanın bir sonucu olan hem de insan faaliyetleriyle ilişkili olan birçok sorunla karşı karşıyadır. Bu problemler, çevrenin bozulmasına ve dolayısıyla kalkınmanın sürdürülememesine neden olmaktadır. İnsanların karşılaştığı sorunlar arasında sel, erozyon, küresel ısınma, kuraklık, aşırı nüfus ve hastalıkların yayılması gibi durumlar da vardır. Coğrafya, çevre çalışması için becerilerin kazanılmasına katkıda bulunduğu için birçok öğrencinin meteoroloji, çevre koruma, jeoloji, demografi ve enerji tasarrufu gibi alanlarda kullanılmak üzere orta ve üniversite seviyelerinde çalışmalar yapması gerekmektedir. Böylece insanlar yukarıda bahsedilen problemlerin ortadan kaldırılmasına yardımcı olabileceklerdir (Ockhuizen, 2018).

2.3. Kenya'daki Coğrafya Eğitiminde Karşılaşılan Zorluklar

Coğrafya, çok çeşitli öğretim yaklaşımları / yöntemleri, kaynakları ve fiziksel olanakları gerektiren geniş bir konu olarak görülmektedir (Mwangi 2012). Coğrafya, hem bilgi birikimi hem de çalışma disiplini olan öğretmenler tarafından benimsenmelidir. Çok yöntemli bir öğretim yaklaşımı kabullenilmeli ve böyle bir yöntem ile öğrencilerin

deneyimleri teori, içerik ve uygulamalar olarak bir araya getirmelidir (Macalester, 2011). Coğrafya, insan bilgisine entegre bir yaklaşıma ve küresel bir bakış açısına sahip olmaktadır (Macalester, 2011). Coğrafya, sınıf ve laboratuvar deneyimi sayesinde, alan çalışması ve topluluklara dahil olma, öğrencilere bölgesel analiz yapmak için gereken bilgi ve becerileri kazandırma, insanların ve yaşadıkları yerlerin çeşitliliğini değerlendirme, yerlerin toprak yüzeyindeki bütünleşmesini sağlama ve çağdaş toplumu etkileyen mekansal süreçleri kavramak gibi alanlarda katkı sağlamaktadır. Bu faktörler ise coğrafya öğretimini talep edilir kılmaktadır.

Yetersiz / eksik öğretme ve öğrenme kaynakları coğrafya öğretimi için büyük bir zorluktur. Kaynaklar kadro, finans, öğretme ve öğrenme materyalleri ve zaman içermektedir. İçeriğin çeşitliliği ve geniş müfredat sebebiyle coğrafya, öğretme ve öğrenme kaynaklarının satın alımına, saha gezileri için yeterli personel ve finansmana ihtiyaç duymaktadır , Ng'eno (2015) tarafından gözlemlendiği üzere coğrafya öğretimi, bir öğretmenin teori, içerik ve uygulamayı öğrencilerin deneyimlerinde bir araya getirebilmek için yeterli zamana ihtiyaç duyar. Aynı zamanda Ng'eno (2015), zaman kısıtlamaları, yetersiz coğrafya ekipmanı ve yetersiz öğretim kaynakları, eksik coğrafya öğretmenlerini ve finansal idari kısıtlamaları coğrafya öğretimini etkileyen problemler olarak da belirlemiştir (Maoga, 2017). Kaynakların mevcudiyetinin, coğrafyada öğrenci kaydını büyük ölçüde etkilediği gözlemlenmiştir. Coğrafyada yetersiz donanımlı okullar bünyelerine daha fazla öğrenci almak için, daha donanımlı olmalı ve yeterli sayıda öğretim elemanı bulundurmalıdır. Bu coğrafyaya kayıt için kilit unsurdur. Coğrafya dersi müfredatının uygulanmasında zaman faktörü de ciddi bir zorluk olarak belirtilir.

Özellikle saha çalışması faaliyetleri nedeniyle coğrafyayı etkileyen bir sorun olarak okul planları ve programlarının eksikliği üzerinde durulmuştur (Ng'eno, 2015). Yetersiz müfredat desteği, coğrafya müfredatının uygulanmasında bir zorluk olarak belirtilir. Bu destek okulda kısmi düzeyde, idari düzeyde ve denetsel düzeyde gereklidir (Maoga, 2017). Baş öğretmenlerin tutumlarının coğrafyaya kayıt yaptırma konusunda bir etkisi olduğunu gözlemlemiştir (Achola, 2013).Coğrafya öğretimi için saha çalışması kullanımının, baş öğretmenlerin duyarsızlığından ve (zümre başkanlar) HOD, beşeri bilimler departmanının kötü planlamalarından etkilendiğini gözlemlemiştir.

Eğitiminin istenen düzeyde olması, kaliteli öğretimin sağlanması ve eğitimin mevcut trendlere uygun bir şekilde yapılması için coğrafya öğretmenlerinin düzenli olarak hizmet içi eğitim almaları gerektiği gözlenmiştir (Maoga, 2017). Ayrıca Maoga, baş öğretmenlerin

ve eğitim görevlilerinin, tüm coğrafya öğretmenlerine coğrafya öğretimi konusundaki güncellemelerden haberdar olmaları için düzenli seminerler, çalıştaylar ve diğer hizmet içi kurslar sunmaları gerektiğini belirtmiştir. Hizmet içi eğitim aynı zamanda ulusal sınavlara aday hazırlamak ve sunmak için gereken yeterliliklere de odaklanmalıdır. Coğrafya öğretmenleri için hizmet içi kurslarının ve seminerlerinin eksikliği tespit edilmiştir (Ngeno, 2015). Coğrafya öğretmenlerinin öğrencileri sınava hazırlamasında, coğrafya müfredatında yapılan değişikliklere rağmen birkaç coğrafya öğretmenin, KNEC tarafından yapılan değerlendirme ve ayar formatındaki mevcut eğilimler üzerinden kendilerini güncelledikleri gözlemlenmiştir (Achola, 2013). Çoğu öğretmen, müfredat uygulaması hakkında daha fazla bilgi edinmelerinin onlara çok yardımcı olduğunu düşünmektedir.

Baş eğitimler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından coğrafyaya karşı olumsuz tutumlar, bağlılığı ve motivasyonu etkilediği için bir zorluk olarak ele alınır (Achola, 2013). Öğrencilerin coğrafyaya karşı olumsuz tutumları, coğrafya öğretmenlerinin onları hazırlamalarındaki agresyon eksikliği, coğrafya öğretmenleri arasındaki gevşeklik ve baş eğitimlerin duyarsızlığı coğrafya müfredatının uygulanmasını etkileyen bazı faktörlerdir.

2.4. Coğrafya Eğitimi Öğretimi ve Öğrenimi İçin Müfredat Materyalleri

Müfredat uygulama sürecinde öğretme ve öğrenme kaynaklarının mevcudiyeti ve kullanımı kritiktir. Kullanılan müfredat malzemelerinin öğrencilerin öğrenimi üzerinde güçlü bir etkisi vardır (Tyler, 2013). Eğitimciler ve kamu geneli, belirli müfredatların kullanımı hakkında sorular sorduğunda, en az iki ana husus göz önünde bulundurulmalıdır: (1) Öğrencilerin belirli içerikler hakkında ne öğrendiği; ve aynı zamanda farklı müfredatı kullanan öğrenciler arasındaki performans farklılıklarında hangi faktörler hesaba katılır. Kullanılabilirlik ve öğretme-öğrenme materyallerini kullanma yeteneği ve coğrafya dersi müfredatının uygulanması konularında öğretmenin tam katılımı önemli bir faktördür. Öğretme ve öğrenme materyallerinin mevcudiyeti, aşağıdakiler gibi çeşitli faktörlere bağlı olabilir. Mali uygunluk, kaynakları sağlamada okul yönetiminin istekliliği, coğrafyaya karşı tutum ve öğretmenlerin idareyi dâhil edebilme yeteneği bu faktörlerdendir (Tyler, 2013).

Hem ilköğretim hem de ortaöğretim okullarında öğrenme kaynaklarının kullanılabilirliği ve bu kaynakların öğrencilerin genel performansı üzerindeki etkisi konusunda farklı çalışmalar yapılmıştır (MoEST, 2013). Araştırma, çoğu devlet okulunda ders kitabı

ekipmanının ve fiziki imkanların kritik bir etken olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, ulusal sınavlarda, performanslarına doğrudan katkıda bulunan, başarılarına doğrudan katkı sağlayan mevcudiyetinde şehirlerarası ve illerarası kaynak farklılıklarının mevcuttur. Teknik Çalışma Grubu raporlarında ders kitaplarının ve diğer öğrenme materyallerinin mevcudiyetinin, Kenya'daki okullarda eğitim kalitesinin en kısıtlayıcı faktörlerinden birisi olduğu bildirildi. Ders kitaplarının, öğretmenler tarafından öğrencilere rehberlik edilerek ya da öğrenciler tarafından bağımsız olarak kullanılması, en açık öğretim tasarım biçimlerini sağlamaktadır (Aroni, 2017).

Yeterli ders kitabı, aparat ve diğer öğretim materyallerine sahip olan okulların sınav performansı açısından, olmayanlara kıyasla daha başarılı olduğu iddia edilmektedir (Angura, 2013). Chepkurui (2014) tarafından yapılan bir çalışmada, eğitim kaynaklarının kullanılabilirliğinin öğrenci performansı üzerindeki etkisinin, diğer faktörlerin yanı sıra, öğretim materyallerinin performansında en çok etkiye sahip olan materyalin ders kitapları olduğunu doğrulamaktadır (Achola, 2013). Öğretmenlerin, coğrafya ders programlarından konuların çıkarılmasından ve bazı materyalleri eksik olduğundan dolayı belirli konuları ele almak için tam olarak hazırlıklı görülmediği öne sürülmüştür. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO, 2015), daha fazla ders kitabı sağlamak için artan harcamaların, azalan sınıf boyutunun, geliştirilmiş öğretmen eğitimi ve okul olanaklarının öğrencilerin bilişsel başarılarını olumlu yönde etkilediğini bildirmektedir.

Eğitimde gelişme ve değişiklik olması durumunda, yeterli kaynakların olması gerektiği gözlemlenmektedir (Ngeno, 2015). Ngeno, müfredat geliştirme konusundaki herhangi bir girişimin başarısı için temel olan; uygun ders kitaplarının, öğretmen rehberliği ve diğer öğrenme materyallerinin hazırlanmasının, öğretim materyallerinin mükemmelliğinin ve merkezi bir kalkınma ajansı tarafından sağlanan kaynakların genellikle inovasyon için önemli bir teşvik olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, öğretme ve öğrenme ekipmanlarının hazır olmasının, sürekli tedarik edilmesinin ve yeterli destek hizmetlerinin başarılı bir inovasyon ve uygulama için kritik şart olduğunu belirtmiştir. Çoğu ülkede öğretmenlerin her şeyi içeren kaynak merkezlerine sahip olduğunu ve bunların öğretimde yararlı olma olasılığının yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Bunlardan bazıları, okullarda bulunabilir ve aynı zamanda coğrafya öğretmenleri için büyük değer ve öneme sahiptir. Örneğin farklı coğrafya kitaplarının bir araya getirilme, referans materyalleri, kaynak eserlerin çoklu kopyaları, gazete makalelerinin kitleri, fotoğraflar, haritalar, şemalar, tarihsel belgeler, istatistiksel tablolar, dergiler, resimler, teyp kayıtları, slaytlar, filmler, meteoroloji

istasyonu, modeller, laboratuvarlar atölye vb. tüm bu araçlar öğretmenin güvenliğini, etkinliğini ve verimliliğini arttırmaktadır. Ve daha iyi araçlarla, öğretmenin profesyonel yetenekleri daha büyük ve daha iyi sonuçlar elde etmek için daha fazla kullanılmaktadır (Tyler, 2013).

Achola, coğrafya dersi öğretim programının Suba bölgesindeki ortaokulda uygulanmasını etkileyen faktörleri araştırmıştır (Tyler,2013). Çalışması fiziksel imkanların kullanılabilirliği, öğretme ve öğrenme kaynakları, coğrafya öğretmenlerinin nitelikleri, öğretmenler tarafından kullanılan coğrafya öğretme yöntemleri, değerlendirme, ders planlarının hazırlanması, çalışma planları ve okul müdürlerinin coğrafya öğretmenlerine sunduğu yardımların yanı sıra öğretmen adaylarının hizmet öncesi ve hizmet içi hazırlıkları üzerine odaklanmıştır (Milli Eğitim Bilimleri ve Teknolojisi Bakanlığı, 2013). Teknik Çalışma Grubu araştırması; derslik, ekipman, mobilya, kütüphane, ders kitabı, öğrenci yazı malzemeleri ve öğretmen kalitesi gibi eğitim kaynaklarının kullanılabilirliğinin eğitim sonuçları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu saptamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm, araştırma sorularına cevap bulmak için araştırmacı tarafından kullanılacak yöntemleri açıklamaktadır. Araştırma metodolojisi aşağıdaki sırayla sunulmaktadır: Araştırma tasarımı, örnekleme prosedürü, veri toplama yöntemleri ve veri toplama araçları. Ayrıca bu bölümde çalışma için gerekli bilgiyi üretmek adına verilerin nasıl analiz edileceği açıklanacaktır. Son olarak, bölüm etik konuları ve değişkenlerin operasyonelleşmesi ele alınacaktır.

3.1. Araştırma Tasarımı

Araştırma tasarımı, verilerin toplanması ve analiz edilmesi için ilgi düzeyini, araştırma amacı ile birleştirerek, koşulların amaçlanan şekilde düzenlenmesini ifade etmektedir (Lewis, 2015). Ek olarak, araştırma tasarımı, çeşitli araştırma işlemlerinin sorunsuz bir şekilde yol almasını kolaylaştıran ve böylece en az çaba, zaman ve para harcamasıyla maksimum bilgi sağlayan araştırmayı, mümkün olduğunca verimli kılan bir plandır. Çalışmada, tanımlayıcı bir araştırma tasarımı benimsenecektir. Bu tasarım mevcut çalışmada olduğu gibi, vakanın durumunu açıkladığı için tercih edilecektir. Araştırmacı, Kenya'daki ortaöğretim okullarında, coğrafya eğitimini incelemek için bu tasarımı uygulamayı uygun görmektedir. Bu tasarım, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için oldukça kullanışlıdır. Analitiktir ve çoğu zaman değişken bir faktör veya bireysel bir konu seçer ve ayrıntıları inceleyerek ele aldığı konuları açıklamaktadır. Söz konusu tasarım aynı zamanda bir popülasyonun özelliklerini de tam olarak göstermektedir (Creswell ve Creswell, 2017).

3.2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, “betimsel analiz” yöntemine uygun olarak “doküman analizi” tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama aracı olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187).

3.2.2. Doküman Analizi

Doküman analizi, bir değerlendirme konusu etrafında ses ve anlam vermek için belgelerin araştırmacı tarafından yorumlandığı bir tür nitel araştırmadır. Belgeleri analiz etmek, odak grup veya görüşme transkriptlerinin nasıl analiz edildiğinin yanı sıra benzer şekilde kodlama içeriğini de temalara dahil eder. Bir değerlendirme notu ayrıca bir dokümanı derecelendirmek veya puanlamak için de kullanılabilir. Üç ana tür belge vardır:

- Genel Kayıtlar: Bir kuruluşun faaliyetlerinin resmi ve devam eden kayıtlarıdır. Örnekler arasında öğrenci transkriptleri, görev beyanları, yıllık raporlar, politika kılavuzları, öğrenci el kitapları, stratejik planlar ve ders programları bulunur.
- Kişisel Belgeler: Bir bireyin eylemlerinin, deneyimlerinin ve inançlarının yer aldığı özel hesaplardır. Örnekler arasında takvimler, e-postalar, albümler, bloglar, Facebook gönderileri, görev günlükleri, olay raporları, yansımalar / dergiler ve gazeteler sayılabilir.
- Fiziksel Kanıtlar: Çalışma ortamında bulunan fiziksel nesnelerden (genellikle eserler olarak adlandırılır) oluşur. Örnekler broşürleri, posterleri, ajandaları, el kitaplarını ve eğitim materyallerini içerir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmadan elde edilen veriler literatür analizi ile incelenmiş ardından doküman analizine tabi tutularak bulgulara ulaşılmıştır. Dolayısıyla nitel bir çalışma olan bu araştırmada veri toplama ve analizinde “doküman analizi” kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Sözbilir, 2010). Bu amaçla araştırmada, kütüphanelerdeki coğrafya öğretim programları, coğrafya ders kitapları, coğrafya öğretmenlerinin hizmet öncesi ve hizmet içi yetiştirmeye yönelik uygulamaları konu eden süreli yayınlar, yüksek

lisans ve doktora tezleri kullanıldı. Veriler makalelerden, coğrafya kitaplarından, internetten, dergilerden, gazetelerden, haritalardan ve diğer ilgili kaynaklardan elde edildi.

Devlet daireleri tarafından toplanan bilgiler, örgütsel kayıtlar ve başlangıçta başka araştırma amaçlı toplanan veriler de kaynaklar arasında bulunmaktadır.

3.4. Veri Analizi Teknikleri

Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular dikkate alınarak da düzenlenebilir. Betimsel analizde, ulaşılan verileri olduğu objektif bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizlerde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır, yorumlanır ve neden-sonuç ilişkileri irdelenerek birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan bulguların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların sınırları arasında yer alabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224).

BÖLÜM V

KENYA’NIN EĞİTİM SİSTEMİ

5.1 Kenya’da Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Geleneksel Eğitim Sistemi, Kenya’da toplulukları hakkında bilgi ve beceriler, sosyal bilgiler, inanç, kültürel değerler ve gelenekler ile kuşaktan kuşağa aktarılan nesilden nesile aktarılan rekreasyon faaliyetleri gibi bilgi ve becerilerin bir parçası olarak eğitmek için Kenya’da yıllarca kullanılmıştır. Kenya sahillerindeki Hristiyan misyonerler. Misyonerler Kenya’da Western Education’ı tanıttılar, misyonda çalışabilecek Afrikalılara marangozluk ve bahçecilik gibi okuma ve pratik becerileri öğretiler.

Batı eğitimini Afrikalılara tanıtmamanın asıl amacı, onları Hristiyanlığa dönüştürmek ve bölgeler arasında daha resmi okullar geliştirmek konusunda çok az ilgi duymaktı. 1910’da Avrupalı çocuklar için bir okul ve Asyalı işçiler için de benzer bir okul açıldı. Yirminci yüzyılda, İngiliz sömürgesi, İngiliz hükümetinin Doğu Afrika’daki Eğitim çalışmasıyla (Frazer Raporu 1902) yaptığı araştırmalarla Afrika Eğitiminin kontrolünü ele geçirdi. Yerli Swahili konuşanlar ve Araplar için Eğitim Sistemi eklendi. Dört yerleşim düzeni eğitimi, 1963’te, Avrupalı yerleşimcilere hizmet etmek için yarı vasıflı emek üretmek ve Afrikalıları idare etmede British Colony’e yardım etmek amacıyla en düşük eğitim standardını alan Afrikalılar ile birlikte izlendi.

1963’teki bağımsızlıkta Kenya, Irk Eğitim Sistemini tek tip bir ulusal eğitim sistemine kaldırarak Avrupalıları ve Asyalıları destekleyen İngiliz eğitim sisteminin yeniden inşasına odaklandı. Kenya, hükümetinin idaresinde yer almak ve daha önce İngilizler tarafından tutulan pozisyonların yerine geçmek için sosyal ekonominin ve insan kaynağının bağımsız büyümesi ve gelişmesinin ihtiyaçlarını ve taleplerini karşılayan bir eğitim sistemi kurmaya odaklandı (Wanjohi,2011).

5.1.1Eski Sistem = 7-4-2-3

1963 yılında bağımsızlık kazandıktan sonra kuruldu. Eğitim yapısı İngiliz eğitim sisteminden sonra modellenmiştir. Bu, yedi yıl ilköğretim, dört yıl ortaokul eğitimi, iki yıl üst orta eğitim ve üç yıl Üniversite sağlamak üzere tasarlanmıştır. Ülke, vasıflı işçilerin, daha önce İngilizler tarafından tutulan pozisyonlara sahip olmalarına derhal ihtiyaç duyuyordu. Doğu Afrika topluluğunun 1977'de çöküşüyle birlikte, Kenya aynı eğitim sistemine devam etti ancak sınav isimlerini bölgesel kimliklerinden ulusal kimliğe değiştirdi. Doğu Afrika İlköğretim Sertifikası, İlköğretim Sertifikası (CPE), CPE ilk defa bir bilgisayar sistemi ile işaretlendiğinde, Doğu Afrika Eğitim Sertifikası, Kenya Eğitim Sertifikası (KCE) ve Doğu Afrika Gelişmiş Sertifikası oldu. Eğitim İleri Kenya Sertifikası (KACE) oldu (Owino, 1997).

5.1.2 Geçerli Sistem kısmen uygulamada = 8-4-4

1985 yılında başlatılan mevcut eğitim sistemi, ABD eğitim sistemine benzer bir yapı kullanıyor. Sekiz yıllık ilköğretim, dört yıllık ortaöğretim ve dört yıllık Üniversite sağlamak üzere tasarlanmıştır. Matematik, İngilizce ve mesleki konular üzerinde duruldu. Mesleki eğitim orta öğretime devam etmeyecek öğrencileri hazırlamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte, bazı özel okullar, dört yıllık ortaokul ve ileri seviye seviyelerinden "A-seviyeler" in alındığı sıradan seviye sınavları olan "O-seviyeler" ile İngiliz eğitim sistemine benzer bir eğitim sistemi sunmaktadır (Simiyu, 2001).

5.1.3 Uygulamada Kısmen Yeni Sistem = 2-6-3-3

Önerilen yeni eğitim sistemi (2-6-3-3) resmen Ocak 2017'de resmen yayınlandı. Mevcut sistemden (8-4-4) büyük bir ayrılımda, yeni sistem (2-6-3-3) lise eğitimi düzeyinde uzmanlık sağlamak (Muya, 2000). Yeni yapıda, bir çocuğun okul öncesi iki yıl, altı ilköğretimde, üçü ortaokulda, üçü ortaöğretimde ve üçü üniversitede alacak. Yeni sistem, çocuk gelişimi, öğrenilmesi gereken beceriler ve yeterlilikler ve erken çocukluk bakımı ve gelişiminden Üniversite seviyesine kadar her seviyede nihai sonuç üzerine odaklanmaktadır (KIE, 2019).

5.1.4 Kenya’da Milli Eğitim Bakanlığı

Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kenyalıların kaliteli ve uygun fiyatlı, okul eğitimi, okul sonrası, yüksek öğrenim ve akademik araştırmalara erişmesine yardımcı olan ulusal politika ve programlardan sorumludur. Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, görevini Kenya Anayasasından çıkarmaktadır, çocukların ücretsiz ve zorunlu temel eğitim hakkına ilişkin, kaliteli hizmetler de dahil olmak üzere hükümleri vardır. ve topluma entegre olan engelliler için eğitim kurumlarına ve tesislerine, kişinin menfaatlerine uygun olacak şekilde erişmek. Bu, İşaret dili, Braille veya diğer uygun iletişim araçlarının kullanımını ve kişinin sakatlığından kaynaklanan kısıtlamaları aşmak için materyallere ve cihazlara erişimi içerir. Gençlerin ilgili eğitim ve öğretime erişimi ile ilgili hükümler de vardır; istihdama erişim; azınlıkların ve marjinalleşmiş grupların yönetişime ve diğer yaşam alanlarına katılımı ve temsil edilmesi, eğitim ve ekonomik alanlarda özel fırsatlar ve istihdama erişim için özel fırsatlar. Azınlıkların ve marjinalleşmiş grupların suya, sağlık hizmetlerine ve altyapıya makul bir şekilde erişme hakları da hükümetin insan hakları kültürünü geliştirmek, toplumsal cinsiyet eşitliği ve eşitliği teşvik etmek ve ulusal kalkınmada toplumsal cinsiyetin yaygınlaşmasını kolaylaştırmak için görevlendirildiği gibi korunmaktadır (KIE, 2019).

5.1.4 İlköğretim Kademesi

İlkokulda sekiz sınıf vardır (birinci sınıf sekize kadar). İlkokuldaki öğrenciler altı ila 14 yaşları arasında başlar, ilkokul düzeyinde dokuz ders verilir: İngilizce, Kiswahili, Matematik, Fen, Sosyal Bilimler, Yaşam Becerileri, Yaratıcı Sanatlar, Beden Eğitimi ve Din, altı ders sadece İngilizce, Kiswahili, Matematik, Sosyal Bilgiler, Bilim ve Din dahil olmak üzere incelenmiştir. Öğretim yılının sonunda, öğrenciler bir sonraki sınıfa geçer. Tekrarlama yasaklandığından beri, sınavlarında başarısız olmalarına rağmen öğrenciler bir sonraki sınıfa geçerler.

Sekiz yılın sonunda, öğrenciler sonuçların ortaokul veya meslek lisesine ilerlemenin belirlenmesinde kullandığı Kenya İlköğretim Sertifikası belgesini alırlar. Şu anda, Kenya'da yirmi bin devlet okulu ve yetmiş beş bin özel ve topluluk okulu var. Kenya, 2003 yılında ücretsiz ilköğretimi ilan etti. Çoğu ilkokul, evde yaşayan öğrencileri olan gündüz okullarıdır. İlkokul düzeyinde daha az sayıda okul, ortaokullara kıyasla yatılı okullardır (Amutabi, 2008).

5.1.5 Ortaöğretim Kademesi

Öğrenciler, ilkokul eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra, on dört yaşları ile on sekiz yaşları arasında ortaöğretime başlarlar. Orta öğretim programı, hem ortaokuldan sonra eğitimini sonlandıran öğrencilerin hem de yükseköğretime devam edenlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bu bağlamda, orta öğretim müfredatı işletme ve teknik eğitim gibi iş odaklı kursları vurgular. Ortaokul eğitiminin amacı, öğrencileri toplumun gelişimine olumlu bir katkı yapmaya hazırlamak ve ulusal vatanseverlik, kendine saygı, kendine güven, işbirliği, uyumluluk ve amaç ve öz disiplin duygusu tutumları kazanmaktır. Ortaokulda öğretilen altı kümeye bölünmüş otuz konu var:

1. Diller (Kiswahili, İngilizce, Fransızca, Arapça, Çince ve Almanca)
2. Bilimler (Matematik, Kimya, Fizik ve Biyoloji)
3. Uygulamalı Bilimler (Ana Bilim, Tarım ve Bilgisayar çalışmaları)
4. Beşeri Bilimler (Tarih, Coğrafya, Din Eğitimi, Yaşam Becerileri ve İşletme Eğitimi)
5. Yaratıcı Sanatlar (Müzik, Sanat ve Tasarım)
6. Teknik Konular (Çizim ve Tasarım, Yapı ve İnşaat, Güç ve Mekanik, Metal, WoodWork ve Elektronik).

Ortaokul öğrencilerinin ilk iki yılı, üç zorunlu dersi olan on üç dersi seçmektedir. Hesab, İngilizce ve Kiswahili, ortaokulun son iki yılı, ders sayısı sekize indirgenmiştir, ortaokulda sunulan dersler kaynakların mevcudiyetine bağlıdır ve uzman öğretmenler. Dört yılın sonunda, öğrenciler Kenya yükseköğretim eğitimi için belirleyici olan orta öğretim sınavı sertifikasını alırlar. Üniversite yerleştirme için gerekli olan final notu, çalışma alanına bağlı olarak C + ve üstüdür (Amutabi, 2003).

5.1.6 Meslek Eğitim veren Orta Öğretim kurumları.

İlkokul eğitimini tamamladıktan sonra çok daha düşük bir dereceye sahip olan veya liseye devam etme ilgisi olmayan öğrenciler, mesleki ortaöğretime katılmak için bir seçeneğe sahiptir, böylece öğrenciler gençlik tekniklerinde marangozluk ve elektrik gibi pratik beceriler geliştirmiştir. Kenya'da var olan birçok mesleki eğitim kurumu vardır. 1960'lı yıllarda resmi bir gençlik teknik teknolojisi kuruldu ve Gençlik ve Spor Bakanlığı görüşü altında sübvansede edilmeye devam edildi. Eğitim sonunda öğrencilere çeşitli sertifikalar ve diplomalar verilir.

Gençlik politeknik sistemine paralel olarak, Milli Eğitim Bakanlığı (MOE) ayrıca bir teknik eğitim enstitüsü sistemi, hem endüstriyel eğitim hem de iş dünyasında ticari kurslar sunan prestijli kurumlar, bilgisayarlar ve sekreterlik becerileri işletmektedir. Bireye, ister kamu ister özel olsun, kendi ihtiyaçlarına en uygun kursu seçme fırsatını vermek, daha verimli öğrenci kursu eşleşmelerine öncülük ederek mesleki eğitimin etkinliğini daha da artırabilir (Simiyu, 2001).

5.1.7 Ortaöğretim Sonrası Eğitim

Ortaokul bitiminde, düşük dereceli öğrenciler, Teknik Eğitim Kurumları, Teknik ve Teknik Profesyonel Kurumlar Enstitülerinde sunulan teknik çalışma programını KCSE'deki ortalama C-kabul şartı ile almaları için bir fırsat buluyorlar. Teknik eğitim programı, farklı eğitim sürelerinde Sertifika veya Diploma ödülünün alınmasına yol açar. Sunulan dersler muhasebe (CPA dahil), hemşirelik, BT, Mutfak çalışmaları, turizm, metal işleri, öğretmen eğitimidir (KIE, 2019).

Kenya'da Ortaöğretim puan sistemi.

Derece	Puan
A	12
A-	11
B+	10
B	9
B-	8
C+	7
C	6
C-	5
D+	4
D	3
D-	2
E	1

Tablo 2: Kenya'da ortaöğretim puan sistemi

5.1.8 Yükseköğretime Kademesi

Yükseköğretim Kenya'daki eğitim sektörünün en hızlı büyüyen alt sektörlerinden biridir. Üniversite eğitime olan talep, ülke dışındaki yükseköğrenim kurumlarına kabul edilmek isteyen Kenyalı Üniversitelere alınamayan birçok öğrenci ile artmaya devam etmiştir. Yüksek Öğrenim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığındaki Yükseköğretim Müdürlüğü bu zorluğun üstesinden geldi. Yükseköğretime erişimi genişletmek için üniversitelere bağlı Kurucu Üniversite kolejleri ve kampüsleri kurulmuştur. Kenya Üniversiteleri ya kamu ya da özel olarak sınıflandırılır, kamu üniversiteleri bağımsızdır ve devlet tarafından sübvans edilir. Hibe derecesine yetkili kuruluşlar şöyle sınıflandırılır:

Kurumlar	Sayısı
Devlet Üniversiteleri	7
Devlet Üniversite Kampüsleri	3
Yeminli Özel Üniversitesi	14
Yeminli Özel Üniversite Kolejleri	5
Kayıtlı Özel Üniversiteler	2
Devlet Üniversiteler Kurucu Kolejleri	24
Geçici Otorite Mektubu Bulunan Üniversiteler	11
Toplam	66

Tablo 3 : Kenya'nın eğitim kurumları

Kamu üniversiteleri parlamento yasası ile kurulurken, özel üniversiteler Yükseköğretim Komisyonu (CHE) tarafından akreditasyon sürecinde kurulmaktadır. Yükseköğrenim maliyeti nedeniyle Kenya'da yükseköğrenimin önde gelen finansmanı olan HELB, 1995 yılında bir Parlamento Yasası (Cap 213A) tarafından kurulmuştur. Kurulun görevi, yükseköğrenim gören öğrencilere kredi, burs ve burs vermektir. Tanınmış bir kurumda eğitim. HELB, Kenyalılara yükseköğrenim görmek için uygun fiyatlı kredi bursları ve

bursu sağlar. Kurulun sorumlulukları arasında tanınmış kurumlarda yükseköğrenime devam etmek için Kenyalılara fon sağlamak, kredi bursları ve burslar oluşturmak, yönetmek ve vermek.

5.1.9 Kenya’da Lisans Programı

Üniversitelerde verilen Lisans Dereceleri en az dört yıl tam zamanlı çalışma gerektirirken, diğer kurslar beş ila altı yıl eğitim gerektirir (tıp, mühendislik ve diğer bilimler), sanat, doğa ve sosyal bilimler çoğunlukla dört yıl sürer. Üniversite eğitimi dönem birimleri halinde verilmektedir, yılda iki dönem, dört yıllık bir diploma mezuniyet için 120 ünite gerektirir, değerlendirme% 30 sınıf değerlendirmesi ve% 70 sınavlarına dayanır. 1989'dan önce, ilk dereceler üç yıllık bir İngiliz Lisans Modelini takip etti.

NOT	PUAN	AÇIKLAMASI
5	85 – 100	Pek İyi
4	70 – 84	İyi
3	55 – 69	Orta
2	45 – 54	Geçerli
1	0 - 44	Geçersiz

Tablo 4: Kenya’da not sistemi

5.2 Kenya Eğitim Sisteminde Öğretmenlik

Öğretmen eğitimi, eğitimin önemli bir bileşenidir. Bu sayede herhangi bir toplumun mentoru sayılan okul öğretmenleri hazırlanır ve üretilir (Lucas, 1972). Normalde, yerleşik eğitim sistemi için okul öğretmenleri üretmek üzere görünüşte tasarlanır, geliştirilir ve yönetilir. Örgün öğretmen eğitimi Kenya'da on dokuzuncu yüzyılın ortalarında Avrupalı Hristiyan Misyonerler tarafından tanıtıldı (Karanja, 1995). Bu eğitim programı, Batı Avrupa ve Kanada'da on dokuzuncu yüzyılın başlarında öğretmen eğitimi modellerini oluşturdu. O sırada öğretmen eğitimi kurma dürtüsü, “görev” ve “çalı” okullarının plansız ve hızlı bir şekilde genişlemesi ile gerekliydi.

Bunlar Kenya'da öğretmen eğitiminde sosyo-ekonomik-politik değişiklikler ve yerel ve ötesindeki teknolojik gelişmelerin neden olduğu yeni gelişmeler. Bu gelişmelerin öğretmen

eğitimi programı, eğitim, öğretmenlik mesleği ve ulusal kalkınma üzerindeki etkisi hissedilmektedir. Bağımsızlıkta iken, bu eğitim programı ulusal kalkınmanın teşvik kaynağı olarak görülse de, bugün “sıradan” eğitim programlarından sadece biri olarak ele alınmaktadır. Kitle iletişim araçları, kamu ve hükümet çevrelerinde pek bir şey duyulmuyor. Bu, bir zamanlar saygı duyulan eğitim programının unutulmaya mahkum olduğu anlamına gelir! Programın bu büyük statüsü, öğretmen eğitimcileri ve öğretmen eğitimcileri arasında büyük tartışmalar yarattı.

Kenya'da beş öğretmen eğitimi programı vardır:

- (i) İlçelerde Erken Çocukluk Eğitimi Merkezlerinde (DICECE'ler) hizmet içi kurslarla öğretmenlerin yetiştirildiği Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi (ECDE) öğretmen eğitimi programı. Ulusal Erken Çocukluk Eğitimi Merkezi (NACECE) müfredatı geliştirir, eğitimcileri ve denetçileri eğitir ve izleme ve değerlendirme yapar.
- (ii) Ortaöğretim öğretmen eğitimi, diploma öğretmenliği yüksekokullarında ve üniversitelerde sırasıyla lisans ve diploma düzeyinde verilmektedir.
- (iii) Nairobi'deki Kenya Teknik Öğretmenler Koleji'nde, ortaokullar, teknik eğitim enstitüleri, ilköğretim kolejleri, teknoloji enstitüleri ve mesleki polit teknikler için diploma seviyesi öğretmenleri yetiştiren teknik öğretmen eğitimi verilmektedir.
- (iv) Kenya Özel Eğitim Enstitüsü'ndeki (KISE) iki yıllık bir diploma programı ile profesyonel nitelikli pratik öğretmenlere özel ihtiyaçlar eğitimi öğretmeni eğitimi verilmektedir.
- (v) İki yıllık bir konut programı aracılığıyla 18 sertifika seviyesinde yüksekokulda verilen ilkokul eğitimi (PTE).

Tüm dersler İngilizce olarak verilmektedir. Adaylara, yalnızca öngörülen ders çalışmasını başarıyla tamamladıklarında Öğretmenlik Eğitim Sertifikası verilir. Sertifikanın şartlarını yerine getirmeyen öğrencinin şartı yerine getiremediği konularda sınavı tekrar etmesine izin verilir. Sertifika gereksinimleri karşılanana kadar sınıflar biriktirilir. Öğretmenler için sertifikasyon iki sınıflama altındadır: genel olarak öğretim ve eğitim becerileri ve okul öncesi eğitimi de içeren ilköğretim (kenyaweb.com 2001).

BÖLÜM IV

KENYA’NIN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Kenya, ekvator düzleminde ve Afrika'nın doğu sahilinde, Hint Okyanusu kıyısında yer almaktadır. Doğuda Somali, kuzeyde Etiyopya, güneyde Tanzanya, batı'da Uganda ve kuzeybatıda Sudan ile komşudur. Coğrafi koordinatları 1 ° 00'N 38 ° 00'E'dir. Kenya'nın UTC +3 olan tek bir zaman dilimi vardır.

4.1. Kenya’nın Fiziksel Coğrafyası

Kenya Cumhuriyeti: Hint Okyanusu, Uganda, Tanzanya, Etiyopya, Güney Sudan ve Somali ile sınırlandırılan Doğu Afrika ekvatorunda yer alır. 2019’da elde edilen verilere göre Kenya’nın 52.57 milyon tahmini nüfusu, dünya nüfus sıralamasında yirmi yedincidir. Kenya 582.646 km²’lik bir alanı kaplamaktadır. (225.000 km²) ve dünyanın kırk altıncı en büyük ülkesidir. Kabaca Teksas veya Fransa ile aynı boyutlardadır. Hint Okyanusu kıyı şeridinden başlayan Kenya’nın düz arazisi, orta yaylalara doğru yükselir. Bu yaylalar ülkenin en yüksek noktasıdır. Kenya Dağı, 5.199 m (17.057 fit) yüksekliğe sahiptir. . Kenya yaylaları Büyük Rift Vadisi tarafından ikiye bölünür. Bu vadi Kenya’yı tüm ülkenin boyuna bölen bir yapıdadır. Kenya’nın bazı bölgelerinde insanların yaşayamayacakları çöl toprakları, düz kurak ovalar, sarp uçurumlar ve yamaçlar varken bazı bölgelerinde ise çok verimli tarım arazileri bulunur. Rift Vadisi’nde, çok sayıda kaplıca ile birlikte bazı aktif ve yarı aktif volkanlar vardır. Ayrıca vadiye Turkana Gölü (eski adı Rudolf Gölü), dünyanın en büyük kalıcı çöl gölü ve dünyanın en büyük alkali gölü gibi bir dizi alkali göl bulunmaktadır. Vadi boyunca bulunan diğer göller arasında güneydeki Baringo Gölü, Bogoria Gölü, Nakuru Gölü, Elementaita Gölü, Naivasha Gölü ve Magadi Gölü sayılabilir. Uzak kuzeydeki, Turkana Gölü kenarındaki Chalbi Çölü, Kenya’nın tek gerçek çölüdür. Volkanlarla çevrili ve antik lav akıntıları ile ülkedenin en sıcak ve en kurak bölgesidir. Nehirlere gelince, 440 kilometrelik Tana Nehri Kenya’daki en uzun nehirdir. Nehir, Nyeri’nin batısındaki Aberdare Dağları’nda yükselir ve sonunda Formosa Koyu’ndaki Hint Okyanusu’na dökülür.

Ülkenin başlıca coğrafi bölgelerinden birisi Kıyı Bölgesi'dir. Bu bölge Tanzanya ile güney sınırından kuzeyde Somali sınırına kadar 250 mil kadar uzanmaktadır. Kıyı şeridi, dünyadaki en güvenli plajlardan biri olduğu için deniz avcılarından nadiren kırılan bir bariyer resifiyle korunmaktadır. Güney kıyı şeridi ise büyük ölçüde koylar, girişler ve dallanmış dereler tarafından kesilen mercan kayalıklar ve kum uzantısından oluşur. Bölgenin kuzey kısmının başlıca coğrafi özelliği Lamu Takımadaları'dır. Nehirlere gelince, 440 kilometrelik Tana Nehri Kenya'daki en uzun nehirdir. Nehir, Nyeri'nin batısındaki Aberdare Dağları'nda yükselir, daha sonra Formosa Koyu'ndaki Hint Okyanusu'na dökülür. Doğu Platosu Bölgesi, kuzey ve güney yönünde doğu Kenya Yaylaları'na kadar uzanan bir ova kemerinden oluşur. Kara kotları temel olarak deniz seviyesinden 1.000 ila 3.000 fit yüksektir.

Kuzey Ovası Toprakları Bölgesi, batıda Uganda sınırından doğuda Somali sınırına kadar uzanmaktadır. Erozyon veya lav taşması sonucu oluşan bir çok kurak ovadan oluşur. Bölge, Rudolf Gölü ve Chalbi Çölü'nü içine alır. Gölün batısındaki araziler oldukça kuraktır, yıllık ortalama on santimetre küpten az yağış alır ve yağışlar birkaç yıl boyunca neredeyse yok denecek kadar az olan bir seviyeye düşer. Rudolf Gölü'nün doğusunda, Chalbi Çölü yer alır. Doğuda hâlâ, normalde sadece yarı çöl bitki örtüsünü destekleyen eşit derecede kurak topraklar vardır. Kenya Yaylaları Bölgesi, Avrupa nüfusu bu bölgede yoğunlaşma eğiliminde olduğundan sömürge zamanlarında Beyaz Yaylalar olarak biliniyordu. Bölge, kuzey-güney yönü boyunca uzanan Büyük Yarık Vadisi'nin doğusundaki ve batısındaki iki büyük bölümden oluşur. Bu bölgeler, kökenleri farklı olan çeşitli coğrafi alt bölümlerden oluşmaktadır. Tüm alan, önemli ölçüde daha yüksek irtifa, daha düşük sıcaklıklar ve genel olarak, diğer bölgelerden daha bol miktarda yağışla karakterize edilir.

Rift Vadisi Bölgesi, geniş bir faylanma ve diferansiyel kaya hareketi serisinin oluşturduğu Doğu Afrika'daki Rift Vadisi'ni kapsamaktadır. Vadi Kenya'nın Rudolf Gölü bölgesinden ve Kenya yaylaları üzerinden Tanzanya'ya uzanır. Rudolf Gölü yakınında, vadi tabanı deniz seviyesinden 1.500 fitin altına iner ancak güneye doğru Naivasha Gölü'nün merkezindeki bölümünde yaklaşık 6.200 fite yükselir. Gölün güneyinde, Kenya-Tanzanya sınırında yaklaşık 2.000 fite düşer. Volkanlarla çevrili olan ve antik lav akıntılarının bulunduğu bölge ülkedeki en sıcak ve en kurak yerdir.

Batı Platosu Bölgesi, Victoria Gölü çevresindeki geniş havzanın bir parçasını oluşturur. Kenya'daki, bölgeler çoğunlukla Kenya yaylalarından göl kıyısına doğru hafifçe inen

yükseltilerle işaretlenmiş engebeli platolardan oluşur. Bölge, farklı coğrafi özelliklere sahip Kano Rift Vadisi ile kuzey ve güney alt bölgelerine ayrılmıştır.

Şekil :1 Kenya'nın Haritası

Kaynak : (GraphicMaps.Com).

4.2. İklim

Kenya'da iklim, ülkenin tropik nemi savanların ya da yarı kurak alanların kuru sıcağı ve yaylaların serin havası, gibi etkenlerden dolayı ülke genelinde değişmektedir. Bu bölgelerdeki sıcaklıklar, yıl boyunca oldukça sabit olup, kıyıda ortalama 27 ° C (80 ° F), hinterlanda, 21 ° C ila 27 ° C (70 ° F ila 80 ° F) arasında, Nairobi ve 5.000 ft üzerindeki dağlık bölgelerde, gündüz sıcaklıkları normalde 19 ° C ile 24 ° C (66 ° F - 75 ° F) arasındadır.

Ülkenin çoğu bölgesinde iki yağışlı mevsim yaşanır. “Uzun yağışlar” nisan ile haziran ayları arasında on haftalık bir süre boyunca “kısa yağışlar” ise kasım ile aralık ayları arasındaki beş haftalık bir süre boyunca toprağa düşer. Yağmur çoğunlukla geceleri yağma eğilimindedir ve genellikle kısa ve şiddetli bir sağanak halindedir. Kenya’da yağmur bazen mevsim normallerinin dışında seyredebilir. .

Kenya'nın iklimi, aşağıda verilen özelliklere göre yedi farklı bölgeye ayrılabilir:

- Sıcak ve ıslak: Bu özellikler kıyı şeridini ve Victoria Gölü etrafındaki bölgeyi tanımlar. Mombasa, Malindi ve Lamu kıyı kentleri bu bölgededir. Sıcaklıklar yılın çoğu için sabit bir şekilde sıcak kalır, ancak plajda, okyanusun rüzgârıyla rutubetli havada tutulur. Ortalama sıcaklıklar yıl boyunca az miktarda değişmekte olup genelde 22 ° C ile 31 ° C arasındadır.
- Çok sıcak ve çok kuru: Bu özellikler, kuzey ve doğu Kenya'nın yarı kurak çalı alanlarını açıklar. Ortalama yağış miktarı 20 ° C ile 40 ° C arasında değişir. Sıcaklıklar çok düşük ve düzensizdir. Bu bölgeler seyrek olarak deve, sığır ve keçi besleyen insanlar tarafından doldurulur. Samburu Ulusal Rezervi Kenya'nın kuzeyindedir ve sakin bir ortama sahiptir.
- Sıcak ve kurak: Bu bölgelerde yağmur her yıl düzenli olarak ancak çok az miktarda düşer. Bitki örtüsü, küçük dikenli çalılar ve dağınık dev baobab ağaçlarından oluşur. Bu bölgelere örnek olarak Amboseli Ulusal Parkları, Meru Ulusal Parkları ve Tsavo Ulusal Parkları verilebilir. Yılın çoğu için sıcak ve kurak, ancak oldukça bol ve mevsimlik yağış alan güvenilir bir bölgedir.

Bu iklim tipik olarak küçük akasya ve yaprak dökmeyen ağaçları ile savana olarak bilinen açık otlakları içerir. Büyük miktarlarda ceylan, antilop ve zebra sürüsü

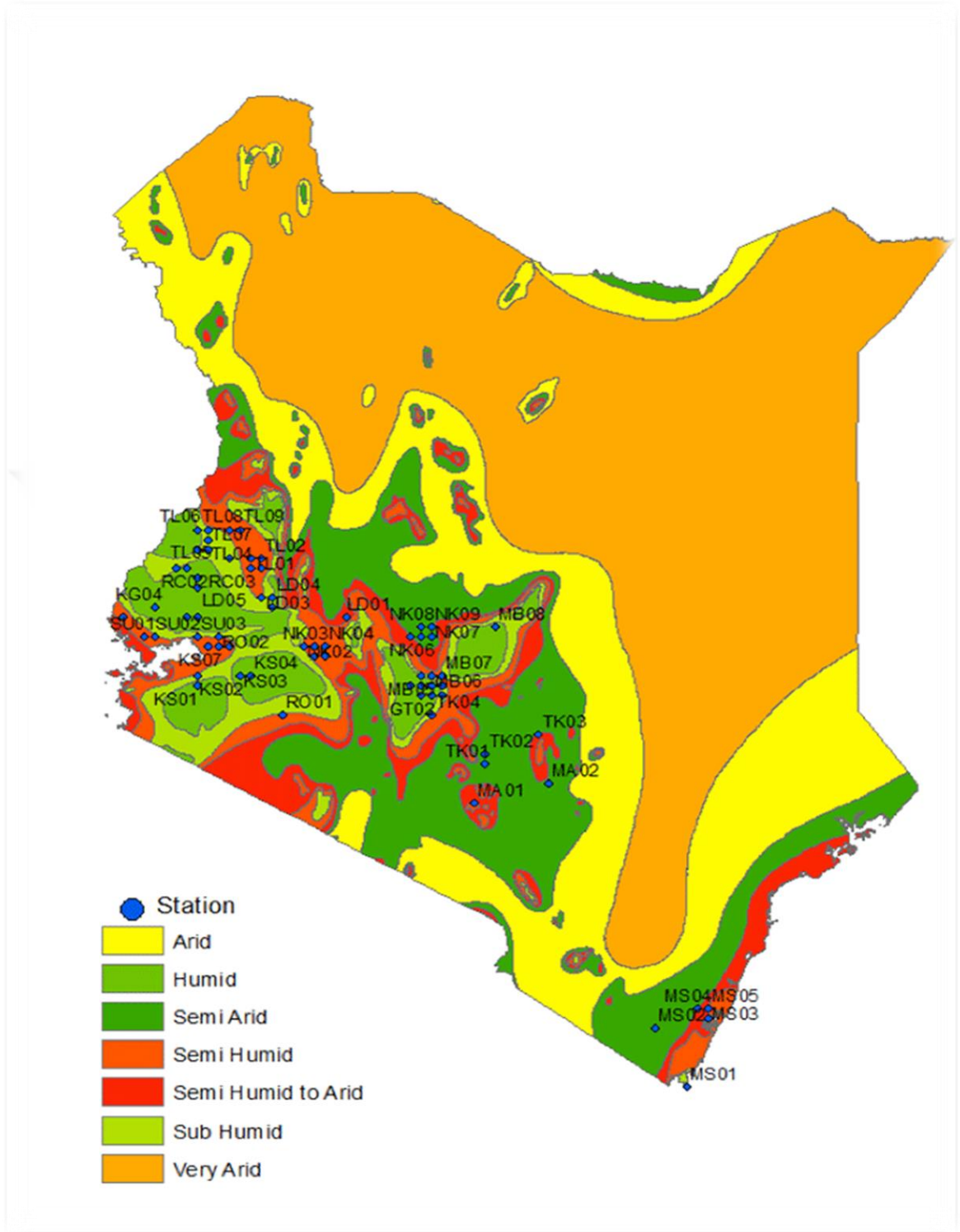
bulunan bu bölgelerde sığır yetiştiren çobanlar yaşamaktadır. Bu bölgelerin örnekleri Masai Mara, Kedong ve Loita ovalarıdır.

- Ilımlı ve güvenilir yağışlı, sıcak: Bu özellikler, Nairobi gibi ülkenin daha yüksek bölgelerinde bulunan iklimi tanımlar. Ekili olmayan alanları açık ormanlıktır. Ancak bu alanların çoğunda günümüzde yoğun olarak çay, piretrum, bahçecilik, mısır, buğday, arpa ekilmekte ve süt sığırı yetiştirilmektedir.
- Serin ve ıslak: Bu özellikler Aberdares'i, Kenya Dağı'nı ve Elgon Dağı'nın üst yamaçlarını tanımlar. Çoğunlukla bambulardan oluşan bir ormanı vardır. Bölgelerde bufalo, fil, gergedan, leopar, maymun ve sayısız kuş türü mevcuttur. Ağaç tepeleri ve Ark bu bölgede yer alır.
- Soğuk ve yağışlı: Bu özellikler, tüm dağlık alanlarda bulunan orman bölgesinin üzerindeki iklimi tanımlar. Genellikle alabalık yetiştirilir. Berrak akarsuları olan moland ile bilinmektedir. Bitki örtüsü, Alpine heather, groundsel ve lobelyadır.

Tablo 1: *Kenya'nın İklim Bölgeleri*

Sınıflandırma	Nem endeksi R/Eo ratio (%)	Yıllık yağış (mm)	Arazi alanı (km ²)	Arazi alanı (%)
Kurak	15-25	700	25,400	4.4
Nemli	50-80	1000-2200	23,800	4.1
yarı nemli	40-50	500-1000	28,700	9.3
yarı nemli kurak	25-50	300-600	87,300	15.0
Yarı kurak	25-20	200-400	126,400	21.7
Çok Kurak	<15	150-300	265,300	45.5
Toplam			582,600	100

Kaynak: (Sambroek ve diğerleri 1982)

Şekil 2: Kenya'nın iklim bölgeleri haritası. Kaynak: (Kenya Soil Survey)

4.3. Nüfus

2019 yılındaki Kenya nüfusu, 52.57 milyon tahmini nüfusla dünya sıralamasında yirmi yedincidir. Nüfus yoğunluğu söz konusu olduğunda, Kenya, saf toprak kütlesi bakımından dünyada kırk yedinci sıradadır. Bununla birlikte, nispeten seyrek nüfusludur, ancak her kilometreye ortalama 79.2 kişi (mil karede 205) düşer. Ve bu veriler Kenya'nın dünyadaki en yoğun nüfuslu 140. ülke olduğu anlamına gelir. Kenya'nın 20. yüzyılın başındaki nüfusu, yüzyılın sonundaki nüfusundan çok farklıdır. Nüfusun büyümesi ulusal olarak yakındır. Büyüme, yüzyılın başında yavaşlamaya başlamıştır ve ülke için hâlâ yönetilebilir bir büyüme oranı mevcuttur. Son 20 yılda, Kenya'nın nüfusu iki katına çıkmıştır. Kenya'da nüfus artışı devam etse de, hem doğum oranında hem de bebek ölüm oranlarında artış vardır. Bu, bir bütün olarak Afrika ile tutarlıdır. Özellikle son yıllarda ölüm yaşında belirgin bir iyileşme olmuştur. 2006 yılında ortalama seviye 48,9'dur. Bununla birlikte, bu rakam 2016 yılında 59'a yükselmiştir. 2018'de ise 64 yaşına yükselmiştir. Şu anki ortalama yaş Kenya'da sadece 19.7'dir. 2019'a gelindiğinde ise Kenya nüfusu, 52.57 milyon tahmini nüfusla dünya sıralamasında yirmi yedincidir. Kenya'nın başkenti ve en büyük şehri Nairobi'dir. Ve dünyanın büyük bir şehirde tek doğal park rezervine sahip olmasıyla ünlüdür. Nairobi, 3.5 milyon sakini ile Afrika Büyük Göller bölgesindeki ikinci en büyük şehirdir. Varoşlarda bulunan Nairobi, 6.54 milyon insanı ile Afrika'nın 14. büyük şehridir. Diğer büyük şehirler arasında Mombasa (nüfus: 1.2 milyon), Kisumu (400.000) ve Nakuru (300.000) bulunmaktadır. Kenya nüfusunun % 27.1'i kentlerdedir (2019'da 14.149.974 kişi).

Kenya'nın aşırı büyümesinin önümüzdeki yıllarda yavaşlaması bekleniyor olsa da, yine de önemli değişimler olacaktır. Yıllık% 2,52'lik değişim oranının 2030 yılına kadar% 2,20'ye düşeceği tahmin edilmektedir. Ancak bu süre zarfında nüfus 2020'de 54,491,697'den 2030'da 66,959,993'e yükselmelidir.

Tablo 2. *Kenya'nın Nüfusu (2019)*

Yıl	Nüfus	Yıllık değişim	yoğunluk (P/Km ²)	kentsel nüfus	Dünya nüfusu	Kenya küresel sıralaması
2019	53,018,352	1,263,912	92	14,149,974	7,714,576,923	27
2018	50,950,879	1,251,017	90	13,580,934	7,632,819,325	28
2017	49,699,862	1,238,295	87	13,029,800	7,550,262,101	28
2016	48,461,567	1,225,308	85	12,495,709	7,466,964,280	29
2015	47,236,259	1,177,221	83	11,978,118	7,383,008,820	31
2010	41,350,152	1,060,373	73	9,642,731	6,958,169,159	33
2005	36,048,288	919,561	63	7,756,542	6,542,159,383	33
2000	31,450,483	820,805	55	6,223,277	6,145,006,989	35
1995	27,346,456	788,790	48	5,007,379	5,751,474,416	35
1990	23,402,507	750,256	41	3,926,795	5,330,943,460	37
1985	19,651,225	676,447	35	3,161,146	4,873,781,796	37

Kaynak: Worldometers www.worldometers.com

Kenya'nın nüfusu son 25 yılda iki katına çıkmıştır. Yaklaşık 50 milyon insana ulaşmıştır ve hızlı nüfus artışı devam edecek. Kenya'nın nüfusu yılda yaklaşık 1 milyon büyümektedir. - her gün 3.000 kişi – Tahminlere göre nüfus önümüzdeki kırk yıl boyunca ve 2050 yılına kadar yaklaşık 85 milyona ulaşacaktır. Söz konusu rakamlar hükümet politikalarına ve daha geniş ekonomik ortama bağlı ve farklı şekilde ortaya çıkabilecektir. Ancak nüfus biliminde, sosyal yapılar ve davranışlar kademeli olarak değişme eğiliminde olduğundan, verilerin göreceli olarak doğru olduğu ispatlandı. Bu hızlı nüfus artışı ve buna eşlik eden daha da hızlı kentleşme, Kenya'nın gelecek on yıllara dair gelişme umutlarını nasıl etkileyecektir? Diğer şeylerin yanı sıra, bu demografik ve coğrafi dönüşüm, 2008'in başlarındaki seçim sonrasında kaostan kırılgan kalan Kenya sosyal istikrarının belirlenmesinde kilit rol oynayacaktır.

İlk bakışta, Kenya'nın hızlı nüfus artışı oldukça istikrarlı görünür. Aslında, yakından bakıldığında büyümenin iki farklı dönemde farklı nedenlerle gerçekleştiği gözlemlenir. 2000 yılına kadar, nüfus artışı artan çocuk sayısından kaynaklanmıştır ancak bu durum artık geçerli değildir. Aile başına düşen çocuk sayısının 1978'de 8,1'ken 2008'de 4,6'ya keskin bir şekilde düşmüştür. Ve bu sayının, 2050 yılına kadar muhtemelen 2,4'e düşeceği tahmin edilmektedir. Bu eğilimlere göre, 0 ila 14 yaşları arasındaki toplam çocuk sayısının 2050'ye kadar yüzde 40 artarak 17.5 milyondan 24.5 milyona çıkacaktır. Ancak, toplam nüfus, yetişkin nüfus gruplarının birkaç kat artması nedeniyle iki katından fazla olacaktır.

Aile büyüklüğü azalırken Kenya'nın nüfusu neden hızla artmaya devam ediyor? İki sebebi var. İlk olarak, önceki on yıllardaki yüksek doğurganlık nedeniyle bugün Kenya'da birçok aile var. Bu durumda aileler daha küçük olsa bile, toplam çocuk sayısı artmaya devam ediyor. İkincisi, Kenyalılar daha uzun süre yaşıyorlar. Yaşama ömrünün 54 yıldan 2050'ye kadar 68 yıla çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu eğilimlerin bir sonucu olarak Kenya'daki en hızlı büyüyen nüfus grupları 15 ile 64 yaş arası gruplardır ve bu gruplar da çalışan nüfus gruplarıdır. Kenya'da, bugün yalnızca 22 milyon olan çalışan nüfusu, 2050'ye kadar yaklaşık 56 milyonu bulacaktır.

Bu nedenle, Kenya demografik bir dönüşümün başlangıcındadır. Doğurganlık azaldıkça ve Kenyalılar daha uzun süre yaşadıkça “bağımlılık oranı” nda çarpıcı bir iyileşme görülecektir. Çalışma çağındaki nüfusun oranı, onlara bağlı olan genç ve yaşlı nüfus gruplarından çok daha hızlı artacaktır. Bu, Kenya'nın “demografik temettü” nden, özellikle bu farkın artmaya başladığı 2020 yılına kadar yarar sağlayacak konumda olduğunu göstermektedir (bkz. Şekil 2).

Kenya'nın durumu benzersiz değildir. Bir bütün olarak Afrika, Kenya ile aynı hızla büyümeye devam ediyor. Kıta 1 milyar eşliğini yeni geçmiştir ve 2050 yılına kadar 2 milyar seviyesine ulaşacak ve daha sonra büyümeye devam edecektir. Birçok orta gelirli ülke ve bir genel olarak dünya da, büyüyen bir işgücünden ve azalan bağımlılık oranlarından yararlanan bu demografik geçişin ortasındadır. Aynı zamanda, kıtalar arasındaki nüfus dengesi de değişmektedir. 1970 yılında, her Afrikalı için iki Avrupalı vardı, ancak 2030'a kadar her Avrupalı için iki Afrikalı olacaktır.

Hızlı nüfus artışı çoğu fakir ülkede bir sorun olmaya devam ederken, tartışmalar son yıllarda değişmiştir. Dünya Bankası'nın 2009 Yılı Ekonomik Kalkınma Raporu'ndaki “Ekonomik Coğrafyayı Yeniden Şekillendirmek” araştırması, nüfus yoğunluğu ile ekonomik kalkınma arasında güçlü bir ilişki buldu. Zengin ülkeler aynı zamanda

şehirleşmiş ülkelerdir. Hiçbir ülke düşük şehirleşme ile yüksek gelir seviyesine ulaşamamıştır. Nüfus artışı, yoğunluğu arttırmakta ve kırsal-kentsel göç ile birlikte daha yüksek kentsel yığılma yaratmaktadır. Bu, sürdürülebilir büyümenin sağlanması için kritik öneme sahiptir. Çünkü büyük şehir merkezlerinin iki ayrı ekonomik avantajı vardır. Birincisi, daha fazla insan etkileşime girdikçe, inovasyon için daha fazla alan oluşur. İşe Gençlerin ihtiyacı olan gençler yeni iş alanları yaratmaktadırlar. Kenya eğitimli bir işgücüne ve genellikle tarım veya üretimden daha az giriş engeline sahip olan ve genç girişimciler için fırsatlar sağlayan dinamik bir hizmet endüstrisine sahiptir.

İkincisi yakın çevresinde yaşayan nüfusun daha büyük grupları, ölçek ekonomilerine izin vermektedir. Şirketler daha çok sayıda düşük gelirli müşteriye hizmet vererek daha fazla sayıda ve daha ucuza mal üretebilirler. “Nüfus Piramidin Alt Kısmı” olan çok sayıda düşük ve düşük-orta gelir grubunu hedef aldı. Onların iş modeli uygulanabilir, çünkü son 10 yılda% 25 artış gösteren ve hızla büyümeye devam eden multi-milyon müşteri tabanına hizmet edebiliyorlar.

Bu gerçekler ışığında, Kenya’nın gelecekteki nüfus artışı örneği iyi bir güç olabilir. Büyük bir kentleşme ve iyi eğitimli nüfus, güçlü bir orta sınıf ve canlı özel sektör oluşturma eğilimindedir. Ekonomik gelişmenin sağlanması ve sürdürülmesi daha kolay olabilir, ancak garantili değildir. Kenya, demografik temettü fırsatlarını toplamak istiyorsa, aile başına 3 çocuğun altında doğurganlık getirmesi (şimdi 2050’de öngörülen) ve ayrıca hızla büyüyen ve kentleşen bir ülkeye ihtiyaç duyduğu hizmetleri çok daha büyük bir ölçekte sunması gerekmektedir.

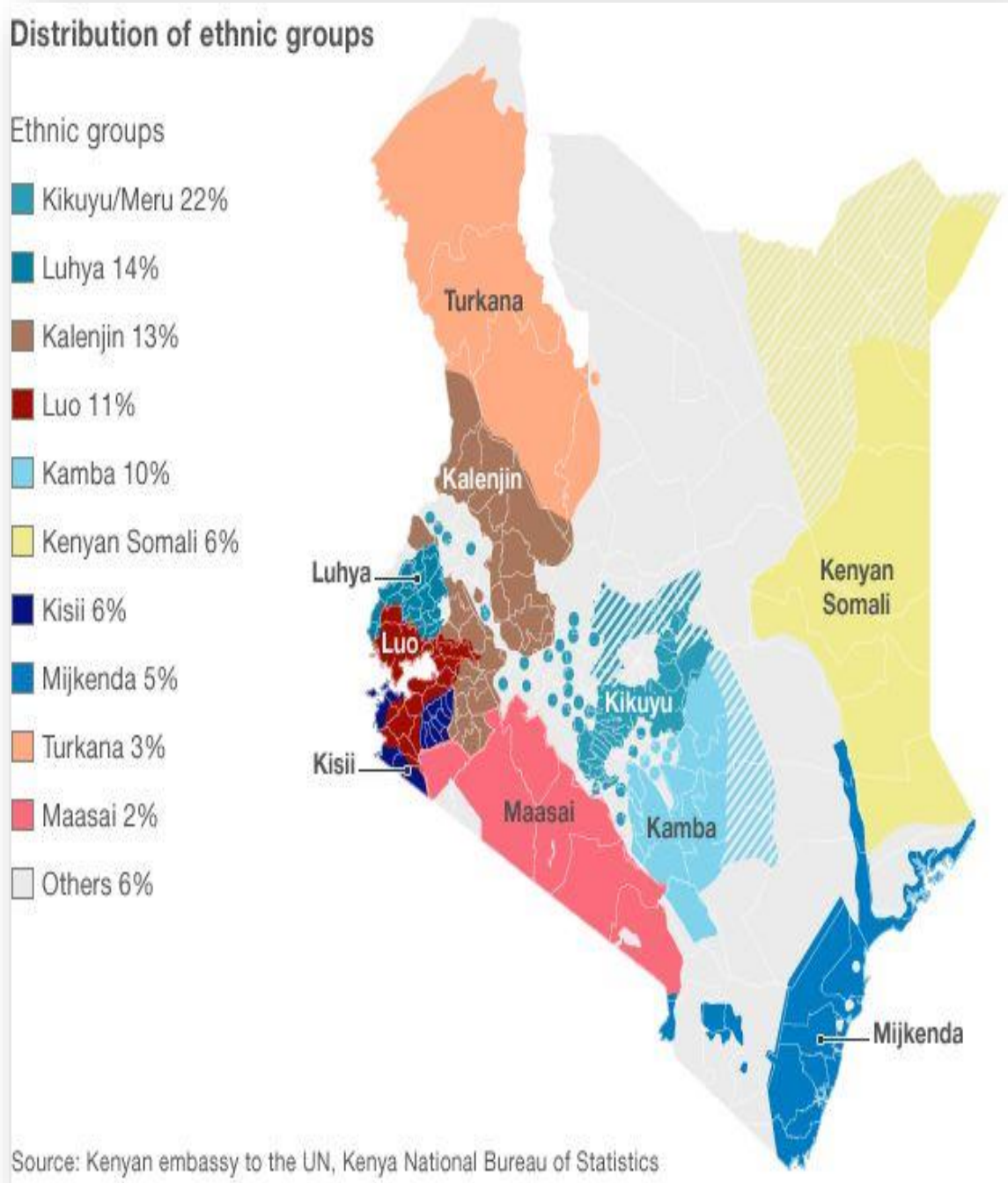
Son birkaç on yıl boyunca, Kenya altyapısını yükseltmek ve yönetişimini iyileştirmek için yeterli ilerleme kaydedemedi. Bu kısıtlamalar, özellikle imalatı yeni endüstrilerin kök salmasını zorlaştırdı ve büyük ölçekte iş yaratma fırsatları kaybedildi. Kenya’nın gelecekteki fırsatları kaçırmamasını ve ortaya çıkabilecek demografik temettüden tam anlamıyla faydalanmasını sağlaması için daha iyi altyapı ve daha iyi yönetim kilit öneme sahiptir.

Farklı etnik köken konusuna geri dönersek, Kenya nüfusunu oluşturan çok çeşitli gruplar mevcuttur. CIA’in Dünya Factbook’undaki verilere dayanarak, bunlar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

Kikuyu 22%, Luhya 14%, Luo 11%, Kalenjin 13%, Kamba 10% ,Kisii 6% Meru, 4% Diğer Afrika 13%, Afrika Dışı (Asya Avrupa ve Arap) 1% , Kenya- Somalı 6% ,Mijikenda 5% ,Turkana 3% , Masai 2% ve diğeri 6%.

Kenya'nın nüfusu çok çeşitlidir ve Afrika'nın dilsel ve etnik gruplarının çoğuna ev sahipliği yapmaktadır. Nilotes (% 30) ve Bantus (% 67) çoğunlukta olmasına rağmen en az 42 topluluk olduğuna inanılıyor, bunu Cushitik gruplar, Araplar, Hintliler ve Avrupalılar takip ediyor. Kenya'da kullanılan resmi diller İngilizce (resmi), Kiswahili (resmi) ve çok sayıda yerli dil ve lehçeyi içerir. Kenya'da çok hızlı nüfus artışı sağlayan genç nüfus vardır. Nüfusun neredeyse dörtte üçü 30 yaşın altındadır ve Kenya nüfusu bir yüzyılda 2,9 milyondan 54 milyona çıkmıştır.

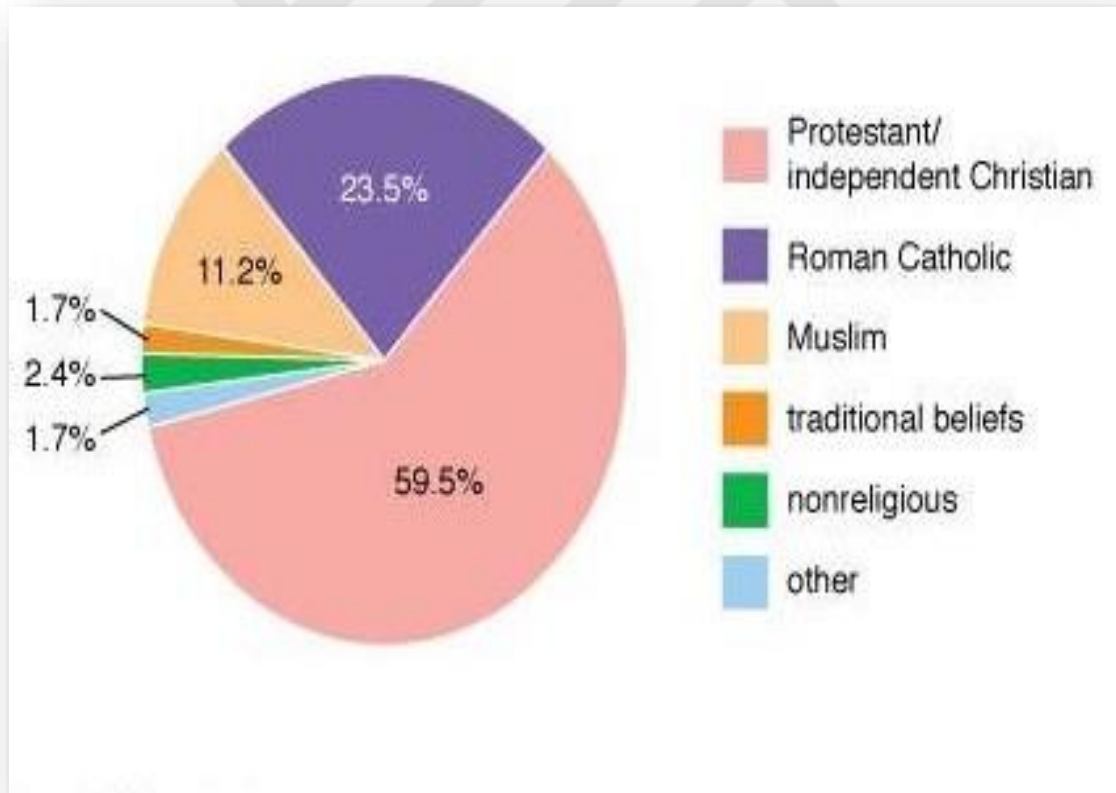

Şekil 3: Kenya'nın etnik grup haritası. Kaynak: (Kenyan embassy to the UN, Kenya National Bureau of Statistics)

4.4. Din

Din özgürlüğü anayasa tarafından güvence altına alınmıştır. Halkın beşte dördünden fazlası Hristiyan, öncelikle Protestan ya da Roma Katolik kiliselerine katılmaktadır. Hristiyanlık ilk olarak 15. yüzyılda Portekizlilerle birlikte Kenya'da taraftarlarını bulmuştur. Ancak bu temas 17. yüzyılda sona ermiştir. Hristiyanlık 19. yüzyılın sonunda canlanmış ve hızla yayılmıştır. Afrika geleneksel dinleri, çeşitli isimlerle bilinen yüce bir varlık kavramına sahiptir. Taraftarların Hristiyan geleneklerinden ve Afrika dini uygulamalarından ödünç aldığı birçok sözdizimsel inanç ortaya çıkmıştır. Bağımsız kiliseler sayısızdır; böyle bir kilise, Afrika Maria Legio, Luo halkı hâkimdir. Müslümanlar büyük bir azınlık teşkil eder ve Sünnilerle ve Şiitleri içerir. Küçük Yahudiler, Jainler, Sihler ve Bahailer nüfusu da vardır. Uzak bölgelerde, Hristiyan misyon istasyonları, din eğitiminin yanı sıra eğitim ve sağlık tesisleri de sunmaktadır.

Şekil 4: Kenya'nın dini bağlantıları. Kaynak: (encyclopaedia Britannica.İnc)

BÖLÜM V

KENYA’NIN EĞİTİM SİSTEMİ

5.1. Kenya’daki Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Geleneksel eğitim sistemi, Kenya'daki topluluklar hakkındaki bilgi ve beceriler, sosyal bilgiler, inanç, kültürel değerler ve gelenekler ile kuşaktan kuşağa aktarılan rekreasyon faaliyetleri gibi konularda bilgi vermek için yıllarca kullanılmıştır. Kenya sahillerindeki Hristiyan misyonerler, Kenya'da Western Education'ı tanıttılar ve misyonda çalışabilecek Afrikalılara marangozluk ile bahçecilik gibi konularda teorik bilgileri ve pratik becerileri öğrettiler.

Batı eğitimini Afrikalılara tanıtmamanın asıl amacı, onları Hristiyanlığa dönüştürmektir. Bölgeler arasında daha resmi okullar geliştirmek konusuna ise çok az ilgi duyulmaktaydı. 1910'da Avrupalı çocuklar için bir okul ve Asyalı işçiler için de benzer bir okul açıldı. Yirminci yüzyılda, İngiliz sömürgesi, İngiliz hükümetinin Doğu Afrika'daki eğitim ile ilgili yaptığı araştırmalarla Afrika Eğitiminin kontrolünü ele geçirdi. Yerli Swahili konuşanlar ve Araplar için eğitim sistemi eklendi(Frazer Raporu, 1902). Dört yerleşim düzeni eğitimi, 1963'te, Avrupalı yerleşimcilere hizmet etmek için yarı vasıflı emekçi üretmek ve Afrikalıları idare etmede British Colony'e yardım etmek amacıyla en düşük eğitim standardını alan Afrikalılar ile birlikte yürütüldü.

1963'teki bağımsızlıkta Kenya Irk Eğitim Sistemini, tek tip bir ulusal eğitime dönüştürerek Avrupalıları ve Asyalıları destekleyen İngiliz eğitim sisteminin yeniden inşasına odaklandı. Kenya hükümetinin idaresinde yer almak ve daha önce İngilizler tarafından tutulan pozisyonların yerine geçmek için sosyal ekonominin ve insan kaynağının bağımsız büyümenin ve gelişmenin ihtiyaçlarını ve taleplerini karşılayan bir eğitim sistemi kurmaya odaklandı.

5.1.1. Eski Sistem = 7-4-2-3

1963 yılında, bağımsızlık kazanıldıktan sonra oluşturuldu. Eğitim yapısı İngiliz eğitim sisteminden sonra modellenmiştir. Bu sistem, yedi yıl ilköğretim, dört yıl ortaokul eğitimi, iki yıl üst orta eğitim ve üç yıl üniversite sağlamak üzere tasarlanmıştır. Ülke, vasıflı işçilerin, daha önce İngilizler tarafından tutulan pozisyonlara sahip olmaların ihtiyaç duyuyordu(Ominde,1964). Doğu Afrika topluluğunun 1977'deki çöküşüyle birlikte Kenya, aynı eğitim sistemine devam etti. Ancak bölgesel olan sınav isimleri ulusal kimlikle değiştirildi. Doğu Afrika İlköğretim Sertifikası, İlköğretim Sertifikası (CPE), CPE ilk defa bir bilgisayar sistemi ile işaretlendiğinde, Doğu Afrika Eğitim Sertifikası, Kenya Eğitim Sertifikası (KCE) ve Doğu Afrika Gelişmiş Sertifikası oldu. Eğitim Kenya İleri Eğitim Sertifikası (KACE) oldu (Owino, 1997) .

5.1.2. Geçerli Sistem Kısmen Uygulamada = 8-4-4

1985 yılında başlatılan mevcut eğitim sistemi, ABD eğitim sistemine benzer bir yapı kullanmaktadır. Sekiz yıllık ilköğretim, dört yıllık ortaöğretim ve dört yıllık üniversite sağlamak üzere tasarlanmıştır. Sistemde matematik, İngilizce ve mesleki konular üzerinde durulmuştur. Mesleki eğitim ise orta öğretime devam etmeyecek öğrencileri hazırlamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte, bazı özel okullar, dört yıllık ortaokul ve ileri seviye seviyelerinden "A-seviyeler" in alındığı sıradan seviye sınavları olan "O-seviyeler" ile İngiliz eğitim sistemine benzer bir eğitim sistemi sunmaktadır (Wanjohi, 2018).

5.1.3. Uygulamada Kısmen Yeni Sistem = 2-6-3-3

Önerilen yeni eğitim sistemi (2-6-3-3) Ocak 2017'de resmen yayınlandı. Mevcut sistemden (8-4-4) ayrılan yanı, yeni sistemde (2-6-3-3) lise eğitimi düzeyinde uzmanlık sağlanmasıdır. Yeni yapıda, bir çocuk iki yıl okul öncesinde, altı yıl ilköğretimde, üç yıl ortaokulda, üç yıl ortaöğretimde ve üç yıl üniversitede eğitim alacak. Yeni sistem, çocuk gelişimi, öğrenilmesi gereken beceriler ve yeterlilikler ve erken çocukluk bakımı ve gelişiminden üniversite seviyesine kadar her seviyede nihai sonuç üzerine odaklanmaktadır (Admin, 2019).

5.1.4. Kenya’da Milli Eğitim Bakanlığı

Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kenyalıların kaliteli ve uygun fiyatlı, okul eğitimi, okul sonrası yüksek öğrenim ve akademik araştırmalara erişmesine yardımcı olan ulusal politika ve programlardan sorumludur. Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı’nın görev tanımı Kenya Anayasası ile belirlenmiştir. Dördüncü bölümde, çocukların ücretsiz ve zorunlu temel eğitim hakkına ilişkin, kaliteli hizmetleri de içine alan hükümleri vardır. Ve topluma entegre olan engelliler için eğitim kurumlarına ve tesislerine, kişinin menfaatlerine uygun olacak şekilde erişmek konusuna da yer verilir. Bu tanım, işaret dili, Braille veya diğer uygun iletişim araçlarının kullanımını ve kişinin sakatlığından kaynaklanan kısıtlamaları aşmak için materyallere ve cihazlara erişimi içerir. Gençlerin ilgili eğitim ve öğretime erişimi ile ilgili hükümler de vardı. İstihdama erişim, azınlıkların ve marjinalleşmiş grupların yönetişime ve diğer yaşam alanlarına katılımı ve temsil edilmesi, eğitim ve ekonomik alanlarda özel fırsatlar ve istihdama erişim için özel fırsatlar bu bahislerden bazılarıdır. Azınlıkların ve marjinalleşmiş grupların suya, sağlık hizmetlerine ve altyapıya makul bir şekilde erişme haklarının korunduğu gibi hükümet, insan hakları kültürünü geliştirmek, toplumsal cinsiyet eşitliği ve eşitliği teşvik etmek ve ulusal kalkınmada toplumsal cinsiyetin yaygınlaşmasını kolaylaştırmak konularında da sorumluluk sahibidir (KIE, 2018).

5.1.5. İlköğretim Kademesi

İlkokulda sekiz sınıf vardır (birinci sınıftan ,sekize kadar). İlkokuldaki öğrenciler altı ila on dört yaşları arasındadır, ilkokul düzeyinde dokuz ders verilir. Bu dersler: İngilizce, Kiswahili, Matematik, Fen, Sosyal Bilimler, Yaşam Becerileri, Yaratıcı Sanatlar, Beden Eğitimi ve Din dersleridir. Altı dersten sadece İngilizce, Kiswahili, Matematik, Sosyal Bilgiler, Bilim ve Din dersi dahil olmak üzere incelenmiştir. Öğretim yılının sonunda, öğrenciler bir sonraki sınıfa geçerler. Tekrarlama yasaklandığından beri, sınavlarında başarısız olmalarına rağmen öğrenciler bir sonraki sınıfa geçmektedirler (Orinde,2019).

Sekiz yılın sonunda, öğrenciler sonuçlarına göre ortaokulda mı yoksa meslek lisesinde mi eğitimlerine devam edeceklerini belirleyen Kenya İlköğretim Sertifikası belgesini alırlar. Şu anda, Kenya’da yirmi bin devlet okulu ve yetmiş beş bin özel ve topluluk okulu vardır. Kenya, 2003 yılında ücretsiz ilköğretimi ilan etmiştir. Çoğu ilkokul, evde yaşayan

öğrencileri olan gündüz okullarıdır. İlkokul düzeyinde daha az sayıda olan okul, ortaokullara kıyasla yatılı okullardır (KIE, 2018).

5.1.6. Ortaöğretim Kademesi

Öğrenciler, ilkokul eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra, on dört yaşları ile on sekiz yaşları arasında ortaöğretime başlarlar. Orta öğretim programı, hem ortaokuldan sonra eğitimini sonlandıran öğrencilerin hem de yükseköğretime devam edenlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bu bağlamda, orta öğretim müfredatı işletme ve teknik eğitim gibi iş odaklı kursları vurgular. Ortaokul eğitiminin amacı, öğrencileri toplumun gelişimine olumlu bir katkıda bulunmaya hazırlamak ve ulusal vatanseverlik, kendine saygı, kendine güven, işbirliği, uyumluluk öz disiplin duygusu tutumları kazandırmaktır. Ortaokulda öğretilen altı kümeye bölünmüş otuz konu vardır:

7. Diller (Kiswahili, İngilizce, Fransızca, Arapça, Çince ve Almanca)
8. Bilimler (Matematik, Kimya, Fizik ve Biyoloji)
9. Uygulamalı Bilimler (Ana Bilim, Tarım ve Bilgisayar çalışmaları)
10. Beşeri Bilimler (Tarih, Coğrafya, Din Eğitimi, Yaşam Becerileri ve İşletme Eğitimi)
11. Yaratıcı Sanatlar (Müzik, Sanat ve Tasarım)
12. Teknik Konular (Çizim ve Tasarım, Yapı ve İnşaat, Güç ve Mekanik, Metal, Ahşap İşçiliği ve Elektronik).

Ortaokul öğrencileri ilk iki yılda, üçü zorunlu ders olan on üç dersi seçmektedirler. Hesap, İngilizce ve Kiswahili zorunlu derslerdir. Ortaokulun son iki yılındaki, ders sayısı sekize indirgenmiştir. Ortaokulda sunulan dersler kaynakların mevcudiyetine ve uzman öğretmenlere bağlıdır. Dört yılın sonunda, öğrenciler Kenya yükseköğretim eğitimi için belirleyici olan orta öğretim sınavı sertifikasını alırlar. Üniversiteye yerleşmek için gerekli olan final notu, çalışma alanına bağlı olarak C + ve üstüdür.

5.1.7. Mesleki Eğitim Veren Orta Öğretim kurumları

İlkokul eğitimini tamamladıktan sonra düşük bir dereceye sahip olan veya liseye devam etmek istemeyen öğrenciler, mesleki ortaöğretime katılmak gibi bir seçeneğe sahiptirler. Böylece öğrenciler, marangozluk ve elektrik gibi pratik beceriler geliştirme imkanını elde

ederler. Kenya'da birçok mesleki eğitim kurumu vardır. 1960'lı yıllarda resmi gençlik teknik teknolojisi kurulmuştur. Ve Gençlik ve Spor Bakanlığı görüşü altında sübvans edilme devam edilmiştir. Eğitim sonunda öğrencilere çeşitli sertifikalar ve diplomalar verilmektedir.

Gençlik politeknik sistemine paralel olarak, Milli Eğitim Bakanlığı (MOE) ayrıca bir teknik eğitim enstitüsü sistemi, hem endüstriyel eğitim hem de iş dünyasında ticari kurslar sunan prestijli kurumlar, bilgisayarlar ve sekreterlik becerileri işletmektedir. Bireye, ister kamu olsun ister özel olsun, kendi ihtiyaçlarına en uygun kursu seçme fırsatını vermek, daha verimli öğrenci kursu eşleşmelerine öncülük ederek mesleki eğitimin etkinliğini daha da artırabilir.

5.1.8. Ortaöğretim Sonrası Eğitim

Ortaokul bitiminde, düşük dereceli öğrenciler, Teknik Eğitim Kurumları, Teknik ve Teknik Profesyonel Kurumlar Enstitülerinde sunulan teknik çalışma programını KCSE'deki ortalama C-kabul şartı ile alabilme imkanı buluyorlar. Teknik eğitim programı, farklı eğitim sürelerinde sertifika veya diploma ödülünün alınmasını sağlar. Sunulan dersler muhasebe (CPA dahil), hemşirelik, BT, mutfak çalışmaları, turizm, metal işleri ve öğretmen eğitimidir.

Tablo 3.Kenya'daki Ortaöğretim Puan Sistemi

Derece	ölçek	Puan
A	12.00	12
A-	11.00 - 11.99	11
B+	10.00 - 10.99	10
B	9.00 - 9.99	9
B-	8.00 - 8.99	8
C+	7.00 - 7.99	7
C	6.00 - 6.99	6
C-	5.00 - 5.99	5
D+	4.00 - 4.99	4
D	3.00 - 3.99	3
D-	2.00 - 2.99	2
E	1.00 - 1.99	1

Kaynak: <https://www.scholaro.com/pro/Countries/kenya/Grading-System>

5.1.9. Yükseköğretime Kademesi

Yükseköğretim, Kenya'daki eğitim sektörünün en hızlı büyüyen alt sektörlerinden biridir. Üniversite eğitime olan talep, ülke dışından Kenya'daki yükseköğrenim kurumlarına kabul edilmek isteyen birçok öğrenci ile artmaya devam etmiştir. Bilim ve Teknoloji Bakanlığındaki Yükseköğretim Müdürlüğü, yükseköğretimdeki bu zorluğun üstesinden gelmiştir. Ve yükseköğretime erişimi genişletmek için üniversitelere bağlı Kurucu Üniversite kolejleri ve kampüsleri kurulmuştur. Kenya Üniversiteleri ya kamu üniversitesi ya da özel üniversite olarak sınıflandırılır. Kamu üniversiteleri bağımsızdır ve devlet tarafından sübvans edilir. Kenya'daki üniversite kurumları aşağıdaki tabloda sınıflandırılmıştır:

Tablo 4. Kenya'nın Eğitim Kurumları

Kurumlar	Sayısı
Devlet Üniversiteleri	7
Devlet Üniversite Kampüsleri	3
Yeminli Özel Üniversitesi	14
Yeminli Özel Üniversite Kolejleri	5
Kayıtlı Özel Üniversiteler	2
Devlet Üniversiteler Kurucu Kolejleri	24
Geçici Otorite Mektubu Bulunan Üniversiteler	11
Toplam	66

Kaynak: <file:///C:/Users/Saade/Downloads/education-system-kenya.pdf>

Kamu üniversiteleri parlamento yasası ile kurulurken, özel üniversiteler Yükseköğretim Komisyonu (CHE) tarafından akreditasyon sürecinde kurulmaktadır. Yükseköğrenim maliyetini karşılamakta olan yükseköğrenimin önde gelen finansmanı HELB, 1995 yılında bir Parlamento Yasası (Cap 213A) tarafından kurulmuştur. Kurulun görevi, yükseköğrenim gören öğrencilere kredi bursu ve eğitim bursu vermektir. HELB, Kenyalılara yükseköğrenim eğitimi alabilmeleri için uygun fiyatlı kredi bursları ve eğitim bursu sağlar. Kurulun sorumlulukları arasında tanınmış kurumlarda yükseköğrenime devam etmek için Kenyalılara fon sağlamak, kredi bursları ve eğitim burslar oluşturmak, yönetmek ve söz konusu bursları vermek vardır.

5.1.10. Kenya’da Lisans Programı

Üniversitelerde verilen lisans dereceleri en az dört yıl tam zamanlı çalışma gerektirirken, diğer kurslar beş ila altı yıl eğitim gerektirmektedir (tıp, mühendislik ve diğer bilimler). Sanat, doğa ve sosyal bilimler bölümleri ise çoğunlukla dört yıl sürmektedir. Üniversite eğitimi dönem birimleri halinde verilmektedir. Yılda iki dönem ders verilir ve dört yıllık bir diploma mezuniyet için 120 ünite ders almış olmak gerekir. Değerlendirmede ise % 30 sınıf değerlendirmesi ve % 70 sınav sonuçları ele alınır. 1989’dan önceki ilk dereceler, üç yıllık bir İngiliz lisans modelini takip etmiştir.

Tablo 5. *Kenya’daki Not Sistemi*

NOT	PUAN	AÇIKLAMASI
5	85 – 100	Pek İyi
4	70 – 84	İyi
3	55 – 69	Orta
2	45 – 54	Geçerli
1	0 - 44	Geçersiz

Kaynak: <https://www.scholaro.com/pro/Countries/kenya/Grading-System>

5.2. Kenya Eğitim Sisteminde Öğretmenlik

Öğretmen eğitimi, eğitimin önemli bir bileşenidir. Bu sayede herhangi bir toplumun yol göstericisi sayılan okul öğretmenler eğitim için hazırlanılır ve yetiştirilir (Lucas, 1972). Normalde, yerleşik eğitim sistemi için okul öğretmenleri yetiştirmek üzere eğitim tasarlanır, geliştirilir ve yönetilir. Örgün öğretmen eğitimi Kenya’da on dokuzuncu yüzyılın ortalarında Avrupalı Hristiyan misyonerler tarafından tanıtılmıştır (Karanja, 1995). Bu eğitim programı, on dokuzuncu yüzyılın başlarında Batı Avrupa ve Kanada’da verilen öğretmen eğitimi modellerinden oluşmaktadır. O sırada öğretmen eğitimi verilen bir sistem kurmak , “görev” ve “doğal hayat” okullarının plansız ve hızlı bir şekilde genişlemesi için gerektiği.

Bunlar Kenya'daki öğretmen eğitiminde, sosyo-ekonomik ve politik değişiklikler ile yerel ve ötesindeki teknolojik gelişmelerin neden olduğu yeni gelişmelerdir. Bu gelişmelerin öğretmen eğitimi programı, eğitim, öğretmenlik mesleği ve ulusal kalkınma üzerindeki etkisi hissedilmektedir. Ülke bağımsız iken, bu eğitim programı ulusal kalkınmanın teşvik kaynağı olarak görülse de, bugün “sıradan” eğitim programlarından sadece biri olarak ele alınmaktadır. Kitle iletişim araçları, kamu ve hükümet çevrelerinde konuyla ilgili bir haber de duyulmamaktadır. Bu, bir zamanlar saygı duyulan eğitim programının unutulmaya mahkûm olduğu anlamına gelmektedir. Programın bu büyük statüsü, öğretmen eğitimcileri ve öğretmenler arasında büyük tartışmalara neden olmuştur.

Kenya'da beş tane öğretmen eğitimi programı vardır, bu programlar:

- (i) İlçelerde Erken Çocukluk Eğitimi Merkezlerinde (DICECE'ler) hizmet içi kurslarla öğretmenlerin yetiştirildiği Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi (ECDE) öğretmen eğitimi programı. Ulusal Erken Çocukluk Eğitimi Merkezi (NACECE) müfredatı geliştirir, eğitimcileri ve denetçileri eğitir, izleme ve değerlendirme yapar.
- (ii) Ortaöğretim öğretmen eğitimi, diploma öğretmenliği yüksekokullarında ve üniversitelerde sırasıyla lisans ve diploma düzeyinde verilmektedir.
- (iii) Nairobi'deki Kenya Teknik Öğretmenler Koleji'nde, ortaokullar, teknik eğitim enstitüleri, ilköğretim kolejleri, teknoloji enstitüleri ve mesleki politeknikler için diploma seviyesinde öğretmenleri yetiştiren teknik öğretmen eğitimi verilmektedir.
- (iv) Kenya Özel Eğitim Enstitüsü'ndeki (KISE) iki yıllık bir diploma programı ile profesyonel nitelikli pratik öğretmenlere, özel ihtiyaçlar eğitimi öğretmeni eğitimi verilmektedir.
- (v) İki yıllık bir konut programı aracılığıyla sertifika seviyesinde yüksekokulda verilen ilkokul eğitimi (PTE) mevcuttur.

Tüm dersler İngilizce olarak verilmektedir. Adaylara, yalnızca öngörülen dersleri başarıyla tamamladıklarında Öğretmenlik Eğitim Sertifikası verilir. Sertifikanın şartlarını yerine getiremeyen öğrencinin şartı yerine getiremediği konularda sınavı tekrar etmesine izin verilir. Sertifika gereksinimleri karşılanana kadar sınıflara alım yapılır. Öğretmenler için sertifikasyon iki sınıflama altındadır bunlardan birisi genel olarak öğretim ve eğitim becerileri diğeri ise okul öncesi eğitimi de içeren ilköğretimdir (kenyaweb.com, 2001).

BÖLÜM VI

KENYA'DAKİ COĞRAFYA EĞİTİMİ

6.1. Kenya'da Coğrafya Eğitimi

Kenya'da coğrafya, ilk ve ortaöğretim düzeyinde sunulan ve incelenen ana konulardan birisidir. Coğrafya müfredatı, ulusal eğitim hedeflerine uyacak şekilde tasarlanmıştır. Herhangi bir konuda ilerleme, konuyla ilgili bir donanım gerektirir. Coğrafi becerilerin bilgisi ve uygulamasına ihtiyaç duyan bilinmesi bazı gereklilikler vardır. Bu tür gereklilikler anket, haritacılık, fotoğrafçılık, vahşi yaşam ve turizm alanlarındaki birikimdir. Teknolojik ilerleme ve gelişmeyle birlikte bilgisayar yazılımı kullanarak arazi araştırması yapma, haritacılık, antropolog, ekolojist, jeolog ve harita yorumlama gibi coğrafyaya dayalı alanlarda bir artış görülmüştür. Coğrafi çalışmalarda kullandığı beceriler; bireye şehir planlaması, atlas yayıncıları, çevre yönetimi / çalışmaları, GIS meslek kuruluşları, acil durum yönetimi, yazar / araştırmacı, sayım / nüfus çalışmaları, vahşi yaşam gibi daha geniş bir işveren yelpazesi sunmaktadır (Isaac, 2018).

6.2. İlköğretim Kademesi Coğrafya Eğitimi

İlkokul düzeyinde daha önce Coğrafya, Coğrafya, Tarih ve Sivil Toplumun (G.H.C) bir parçası olarak öğretilmişti; eğitim ilerledikçe G.H.C, Coğrafya'nın sosyal araştırmaların bir parçası olarak kaldığı Sosyal Bilgiler dersinin yerine geçti. Sosyal bilgiler, Standart 1'den Standart 8'e kadar ders verilen zorunlu bir konudur, fiziksel, beşeri, ekonomik ve uygulamalı coğrafyayı içeren sosyal bilgiler ulusal müfredatını izler, çoktan seçmeli test şeklinde incelenir, öğrencinin doğru seçimi yapması gerekir. Dört seçenek A, B, D ve E'nin sağladığı cevap. İlköğretim düzeyinde edinilen temel Sosyal Bilgiler bilgisi ve becerileri ile öğrenci lise coğrafya çalışmalarını idare etmek için rahat eder (Amutabi, 2003).

6.1.1. Ortaöğretim Kademesindeki Coğrafya Eğitimi

Ortaöğretim seviyesi dört yıl sürmektedir. Coğrafya, birinci ve ikinci sınıflarda zorunlu derstir.Üçüncü ve dördüncü sınıflarda ise tarih ve devlet, işletme çalışmaları ve din eğitimi derslerinin de dahil olduğu grupta seçmeli ders olarak yer alır. Ortaokul müfredatı, fiziksel, beşeri, ekonomik ve patik coğrafya konularını kapsamaktadır. İlkokul coğrafyası müfredatının genişlemesi için ayrıntılı çalışmaları yapılmakta olup, pratik coğrafya konuları arasında istatistikler, harita çalışması, saha çalışması ve fotoğrafçılık yer almaktadır. Coğrafya, iki kademeli bir sınavlar incelenmiştir. Bu sayede birinci kademede, soru soruculara kısa cevaplı sorular verilmek zorunda kalınmıştır. İkinci kademe ise cevapları gösteren uzun diyagramlar gerektirmektedir (Owen and Ryan, 2001).

6.2. Kenya’da Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminin Önemi

Coğrafya, dünyayı insan temasıyla ilgili olarak inceler. İnsanın hayatı çoğunlukla içinde yaşadığı çevre tarafından şekillendirilir ve coğrafya dünya ile insan arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Macnee'ye göre, “Coğrafya, ev ya da başka bir deyişle, dünyanın coğrafi çalışmasıdır. Coğrafya, özellikle insan faaliyetleriyle ilgili olarak, fiziksel ve sosyal insanın çevresidir.” Coğrafya, ‘coğ’'ve' rafya ' kelimelerinden oluşan gelen birleşik bir isimdir. "Coğrafya", dünya anlamının yanı sıra "grafik", "çalışma" veya "açıklama" anlamına da gelir. Yani coğrafya, dünyanın tanımı anlamındadır. Coğrafya, dünyanın tüm üç katmanını da inceler bu katmanlar: Litosfer, hidrosfer ve atmosferdir.

Coğrafya, diğer sosyal bilimlerle ilgilidir ve onları coğrafya bilgisi arka planı ile daha iyi kavrayabiliriz. Coğrafya ekonomik gelişme ile ilgilidir. Coğrafi faktörler tarımı, sanayiye, ticareti ve ekonomik gelişmenin diğer yönlerini etkiler. Coğrafya bilgisi ticaret, tarım, sanayi, denizcilik; askeri operasyon ve uzay aracı ve hatta dengeleme ve idare politikaları için çok önemlidir.

Böylece coğrafya, Kenya’nın ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamını etkileyen bir çalışma alanıdır denilebilir. Coğrafya bilgisi, başarılı bir yaşam için esastır. Uygulanabilir entelektüel, kültürel ve ekonomik değeri nedeniyle coğrafya okul müfredatında sağlam bir yer edinmiştir (Mansfield, 2009).

6.3. Kenya'daki Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminin Genel Hedefleri

Ortaöğretiminde coğrafya kursunun sonunda öğrenci şunları yapabilmelidir:

Kaynak:(ElimuNetwork:<http://www.elimu.net/Secondary/Kenya/KCSEStudent/Geography/GenObj.htm>)

1. Coğrafya çalışmanın önemini takdir eder.
2. Farklı ortamları tanır ve bireysel, ulusal ve uluslararası gelişim için onları yönetir.
3. Hava olaylarını ve bunların fiziksel çevre ve insan faaliyetlerine etkilerini tanımlar ve açıklar.
4. Arazi oluşturma süreçlerini açıklar ve ortaya çıkan özellikler ile bunların insan faaliyetlerine etkilerini kavrar.
5. Mevcut doğal kaynaklar hakkında bilgi edinir ve sürdürülebilirlikten faydalanma yeteneğini ve istekliliğini gösterir.
6. Kenya'daki ve dünyanın geri kalanındaki ekonomik faaliyetleri tanımlar ve karşılaştırma yapar.
7. Ulusal kalkınma problemlerini çözmek için gerekli olan coğrafi prensipleri ve yöntemleri belirler, yorumlar, analiz eder ve kullanır.
8. Coğrafya derslerinde saha çalışması tekniklerini uygulayabilir.
9. Kenya ve dünyadaki nüfus sorunlarını analiz etmek için gerekli olan bilgi ve becerileri edinir.
10. İnsanlar ve uluslar arasındaki karşılıklı bağımlılığın önemini fark eder.
11. Yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde kalkınmayı etkileyen farklı yaşam tarzlarını belirler, değerlendirir ve saygı duyar.
12. Olumlu tutumlar, değerler ve özgüven için beceriler edindiğini gösterir.

13. Teknolojik ve sınıı kalkınmanın temelini oluşturan uygun bilgi, beceri ve tutumları edinir.

14. Vatanseverliği ve ulusal birliği teşvik eder.

6.4. Kenya Ortaöğretim Coğrafya Müfredatı

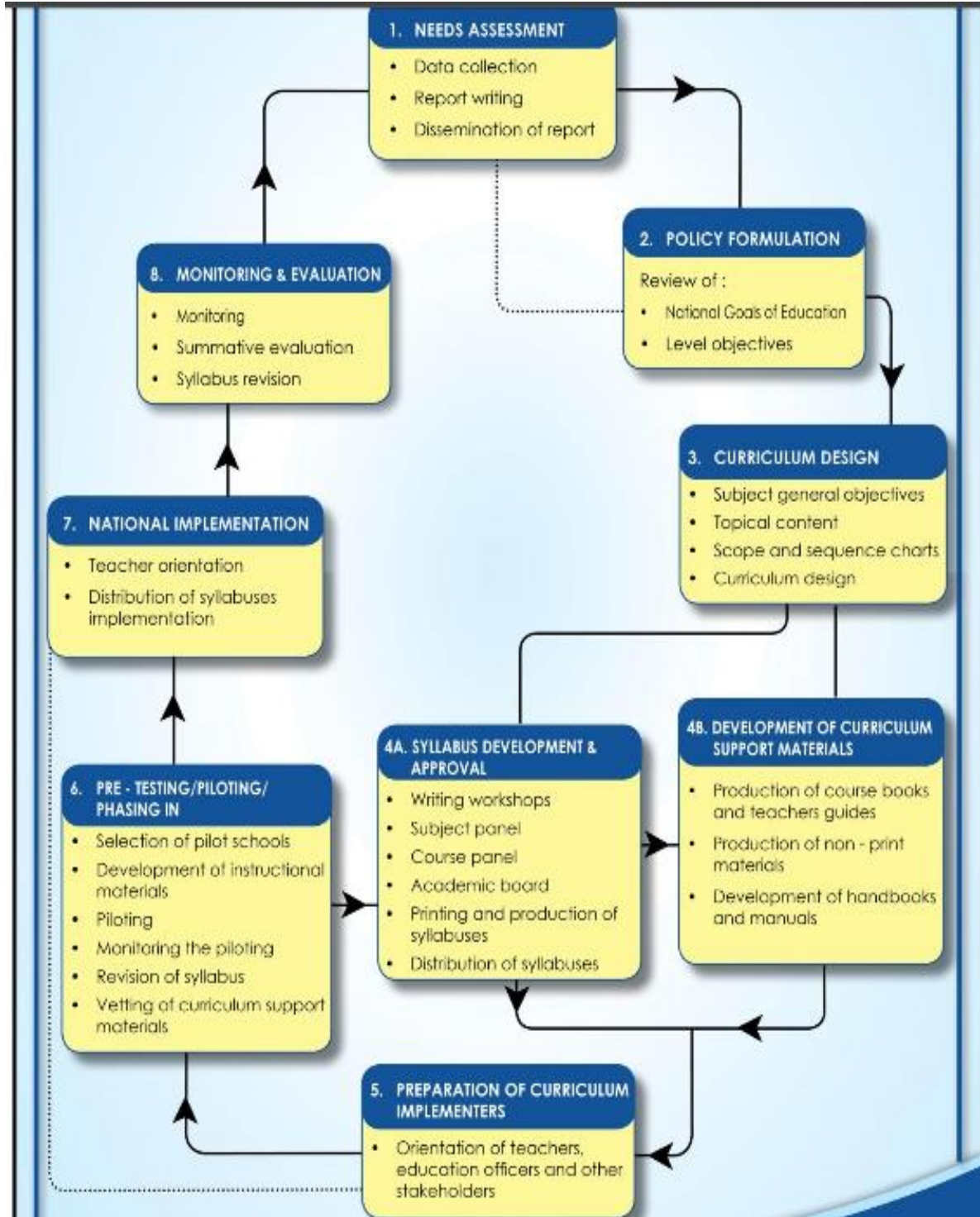
Coğrafya müfredatı, Kenya Müfredat Geliştirme Enstitüsü (KICD) tarafından hazırlanmıştır. KICD'nin temel işlevlerinden biri, orta öğretimde uluslararası standartları karşılayan programlar, müfredat ve müfredat destek materyalleri geliştirmek, incelemek ve onaylamaktır. KICD ayrıca ortaöğretim okullarında coğrafya müfredatı ile ilgili bilgileri basmak, yayınlamak ve yaymakla da ilęilenmektedir. Enstitünün temel işlevi, üniversitenin altındaki tüm eğitim düzeyleri için araştırma yapmak ve müfredat geliştirmektir. Enstitü ayrıca basılı ve elektronik müfredat destek materyalleri geliştirmektedir. Ayrıca müfredat uygulayıcıları için hizmet içi ve oryantasyon programları düzenler ve yürüten müfredat tabanlı araştırmalar başlatır ve organize eder. KICD'nin müfredat geliştirme döğüsü aşağıdaki şekil 1'de gösterilmektedir (KICD, 2019).

6.5. Kenya Üniversite Coğrafya Eğitimi

Coğrafya Bölümü, Kenya'daki tüm özel ve devlet üniversitelerinde başlatılan ilk ve en eski olanıdır, 1956'da şu anda Nairobi Üniversitesi'nde Kraliyet Teknik Kolajının kurulmasında bir bölüm olarak başlamıştır. 2005 yılında Coğrafya Bölümü, Coğrafya Öğretmenliği Eğitimini içeren Eğitim Fakültesi gibi çeşitli okullarda akademik programlar sunan, Beşeri Bilimler ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nin yönetiminde Coğrafya ve Çevre Çalışmaları Bölümünün yerini aldı. İşletme Fakültesi, Antropoloji Enstitüsü, diğerleri arasında Diploma, Derece, Master veya Doktora ödölüne yol açmaktadır.

Coğrafya ve Çevre Çalışmaları Bölümü, dünyadaki akademik Standardı ve eğitim kalitesini teknoloji, araştırma, izleme ve değerlendirme yoluyla elde etmek için Coğrafi ve Çevresel çalışmalarını düzenli olarak güncelleyerek güçlü konumunu korumayı hedeflemektedir.

Şekil 5. Müfredat geliştirme döngüsü

Kaynak: Kenya Institute of Curriculum Development. (KICD, 2019)

Kenya'da, Eğitim Bakanlığı coğrafya dâhil olmak üzere müfredatın geliştirilmesinden ve uygulanmasının denetlenmesinden sorumludur. Kenya Müfredat Geliştirme Enstitüsü müfredat destek materyallerini geliştirmektedir. Ve Kenya Ulusal Sınav Konseyi, öğrenci değerlendirmesi ve müfredat değerlendirmesinden sorumludur. Ayrıca öğretmenler, dini kuruluşlar, öğrenciler ve veliler gibi eğitimdeki çeşitli paydaşlar, müfredatın uygunluğu konusundaki endişelerini dile getirebilmektedirler. KICD, üniversite dışındaki tüm eğitim seviyeleri için ulusal müfredat geliştirme merkezidir. Bununla birlikte, temel ders kitapları dâhil olmak üzere müfredat destek materyallerinin gelişimini koordine eder ve her eğitim düzeyindeki araştırma ve değerlendirme çalışmalarını yürütür.

KICD tarafından onaylanan bir coğrafya ders kitabı listesi bulunmaktadır. Bu onaylı ders kitabı ve diğer öğretim materyalleri listesi; ders kitaplarını (öğrenci kitapları ve öğretmen rehberleri) ve diğer öğretim materyallerini (öğrenci ve öğretmenler, sözlükler, okuyucular ve diğer konu alanları için referans kitapları) içerir. Program Geliştirme Enstitüsü, veterinerlik sürecinde, kitapların önerilen müfredatı takip etmesini, uygun kalitede ve kabul edilebilir standartta olmasını sağlamayı amaçlar. Değerlendirme, müfredatın uygulanması için kitap seçmeyi ve ders başına düşen kitaplarının sayısını altı ile sınırlandırmayı amaçlamaktadır. Bu, tüm öğrenme seviyeleri için onaylanmış listede yer alan bir düzenleme olmuştur.

Söz konusu lisetenin onaylı ücretsiz bir kopyası, DEO'ları aracılığıyla Kenya'daki bütün devlet liselerine verilmektedir. Bir okul, 2015'in 14. baskısının bu onaylı listesinde yer aldığı sürece herhangi bir sınıf için ve herhangi bir konuda ihtiyaç duyulabilecek herhangi bir ders kitabı veya diğer öğretim materyali sipariş edebilmektedir. Coğrafya dersi haftada üç derstir ve dersler bir saattir. Bu ders saati, öğretmen-öğrenci bağlantısının asgari düzeyde olduğu anlamına gelmektedir. Müfredat uygulayıcıları, yetersiz zaman dolayısıyla aktarılamayan müfredat temelli sorunun üstesinden gelmek için öğretmen-öğrenci temas saatlerini arttırmalıdır.

6.6. Kenya'daki Ortaöğretim Coğrafya Ders Kitaplarının, İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Kenya Müfredat Geliştirme Enstitüsü olarak bilinen Kenya Eğitim Enstitüsü, coğrafyayı sürekli çevresel değişimlere cevap veren dinamik bir konu olarak tanımlamaktadır (KIE, 2008). Geleneksel yöntemler arasında ders anlatımı, tartışma, gösteri, proje ve saha gezisi

yöntemleri yer almaktadır (Malusu ve Wachira, 2008). Coğrafya müfredatı, ilkokul düzeyinde edinilen bilgi, beceri ve tutumlara dayanır. Aynı zamanda öğrencileri daha ileri çalışmalara hazırlar. Ders programındaki alan çalışması, harita çalışması, fotoğraf ve istatistiksel yöntemler öğrencileri pratik becerilerle donatmak için vurgulanmaktadır. Coğrafyanın okul müfredatındaki diğer dersler gibi öğretilmesi, okuldan sonra bile çocuğa faydalı olacak bazı eğitimsel içgörülerini gerektirir. Bununla birlikte mevcut öğretim, sınavı gereksiz yere vurgulamakta ve dar bir akademik biçimciliğe yol açmaktadır. Kenya Müfredat Geliştirme Enstitüsü (KICD) genellikle, yayıncıları her ders için coğrafya ders kitabı içeriği sunmaya davet eder. KICD daha sonra önerilen kağıt ve baskı kalitesi ile birlikte müfredata dayalı içeriği gözden geçirir. KICD, daha sonra devlet onaylı bir katalogda listelenen her sınıf için coğrafya konulu altı başlıkta kısa listeler hazırlanır. Okullar, altı başlıktan birini seçer ve devletçe desteklenen okulların her biri, okula devlet tarafından verilen yıllık hibeleri istedikleri kitapları satın alarak kullanabilirler. Kenya'daki coğrafya konusu dört yıllık bir kursa yayılmış ve entegre edilmiştir. Bir coğrafya müfredatındaki ilk form şu konuları kapsar: Birinci bölüm: coğrafyaya giriş. İkinci bölüm: Dünya ve güneş sistemi, Üçüncü bölüm: Hava durumu. Dördüncü bölüm: İstatistiksel yöntemler. Beşinci bölüm: Haritalar ve harita çalışması. Altıncı bölüm: Saha çalışması. Yedinci bölüm: Mineraller ve kayalar. Sekizinci bölüm: Madencilik.

Aşağıdaki konular ise ikinci sınıfa ele alınmaktadır:

Birinci bölüm: İç arazi şekillendirme süreçleri. İkinci bölüm: Yön ve yönlendirme. Üçüncü bölüm: Fotoğraf çalışması. Dördüncü bölüm: İstatistiksel yöntemler. Beşinci bölüm: İklim. Altıncı bölüm: Bitki örtüsü. Yedinci bölüm: Ormancılık.

Üçüncü form, aşağıdaki konuları kapsar: Birinci bölüm: İstatistiksel yöntemler. İkinci bölüm: Harita çalışması. Üçüncü bölüm: Dış alan oluşturma süreçleri. Dördüncü bölüm: Toplu atık. Beşinci bölüm: Hidrolojik döngü. Altıncı bölüm: Nehirlerin etkisi. Yedinci bölüm: Göller. Sekizinci bölüm: Okyanuslar, denizler ve kıyıları. Dokuzuncu bölüm: Kurak bölgelerde rüzgarın ve suyun etkisi. 10. bölüm: Kireçtaşı alanlarında suyun hareketi, On birinci bölüm: Buzlanma. On ikinci bölüm: Topraklar.

Dördüncü formda ele alınan müfredat şöyle listelenmiştir: Birinci bölüm: İstatistiksel yöntemler. İkinci bölüm: Arazi ıslahı ve rehabilitasyonu. Üçüncü bölüm: Balık tutma. Dördüncü bölüm: Vahşi yaşam ve turizm. Beşinci bölüm: Enerji. Altıncı bölüm: Sanayi. Yedinci bölüm: Ulaşım ve iletişim. Sekizinci bölüm: Ticaret. Dokuzuncu bölüm: Nüfus. Onuncu bölüm: Yerleşim. On birinci bölüm: Çevrenin yönetimi ve korunması.

Özet olarak coğrafya çalışması, yeryüzündeki yerlerin konumunu ve fenomenlerin mekansal dağılımını, insan faaliyetlerini etkiledikleri çeşitli ilişkilerde tanımlar ve analiz eder. Coğrafya, çevresel değişimlere sürekli cevap verdiği için içerik ve metodolojide dinamik bir konudur. Dünyanın farklı öğelerini tanımlamak için sınırları aşması ayrıca diğer tüm disiplinlerle ilişki kurması nedeniyle hem bilim hem de beşeri bilim olarak kabul edilir. Coğrafya çalışması, bir keşif sürecini içerir ve öğrencinin bilgi edinmesi, sorgulaması, eleştirel düşünmesi ve karar verme süreci ile ilgili olumlu tutum ve beceriler geliştirmesini sağlar. Coğrafya, öğrencilerin modern dünyanın talepleri ve zorlukları ile başa çıkmalarına aynı zamanda da dünyanın küresel bir köye dönüştüğünü fark etmelerine yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Coğrafya Derneği, (2011) coğrafyanın okul müfredatında ayrı ve önemli bir role sahip olduğunun altını çizerek, potansiyelinin ve vaadinin yalnızca teslim edilecek bir bilgi kaynağı olarak görülürse tehlikeye girebileceğini vurgular. Coğrafya, öğrencilerin dünyayı ve içinde yaşadığı yerleri daha iyi anlayabilmelerini sağlayacak bir kaynak olarak görülmelidir. Kenya'da, Kenya Müfredat Geliştirme Enstitüsü, müfredat gerekliliklerine uygunluk, sunum ve çekicilik, gerçeklik doğruluk, dil, cinsiyet, din, ırk eşitliği ve fiyatın erişilebilirliği gibi faktörleri göz önünde bulundurarak onaylanmış ders kitabı listeleri sunmaktadır. Dayanıklılığı sağlamak için onaylanan tüm ders kitaplarında asgari fiziksel üretim standartlarını uygulamak zorunludur. Dünya Bankası'nın (2008) yaptığı bir araştırma, Kenya'daki düşük kitap fiyatlarının rekabetçi bir değerlendirmede, fiyatın kilit bir faktör olarak işaretlenmesiyle önemli derecede bağlantılı olduğunu göstermiştir. Herhangi bir fiyat faktörü olmasaydı yayıncıların, en yüksek fiyatlarını sunmayı düşünmeleri için bir engel olmazdı. Onaylanan başlıkların sayısı sınırsız açık uçlu bir liste olsaydı, onaylanmış statü elde etmek için herhangi bir rekabet olmazdı. Ek olarak, sınırlı onaylanmış başlık listeleri, onaylanmış başlıklar için daha büyük satışlara ve dolayısıyla daha uzun baskı işlemlerine ve daha düşük fiyatlara yol açmaktadır. Ders kitaplarının analizi standart malzemelerden yapıldığını göstermektedir. Kitapların tasarımı (kitap düzeni, iyi illüstrasyonlar, çekici kapak ve okunaklı metin hesabı) tatmin edici bulunmuştur. Kitaplarda ayrıca göze çarpan çizimler, iyi renklerdeki büyük resimlerdir. Rume (2012) tarafından yapılan bir araştırma, müfredat geliştiricilerin coğrafya öğretiminde kullanılacak kitapların seçiminde, çizimler, okunaklılığa ve alaka düzeyine, düzene, renk kullanımına, son boyuta ve kitap biçimine dikkat ettikleri gözlenmiştir. Ayrıca, seçilen coğrafya ders kitaplarının içerik ve müfredat kapsamı açısından yeterli olduğu tespit edilmiştir. KICD, iyi bir içeriği ve müfredatın kapsamının iyi olduğu ders kitaplarını tercih etmektedir.

İzlenice, ders çalışma veya öğretim sürecinde konuların bir özetidir. Belirli bir dersi alan ya da öğretmenleri yönlendirir. Öte yandan içerik, müfredatta ne olduğunu gösterir. Bu nedenle ders kitabı, içeriği öngörülen bir müfredatta, öğrenenlerin seviyesine uygun olmalıdır. Kitaplar sürekliliği sağlamak için önceki seviyeyle (standart) ilgili olmalı ve herhangi bir hata bulundurmamalıdır. Ayrıca kitaplar yeterli sayıda olmalıdır. Çözülmesi gereken problemle, mantıksal ve psikolojik olarak öğrenenlerin düzeyinde basit bir dilde sunulmalıdır. Müfredatla ilgili bir ders kitabının içeriği, kullanıcıları başkalarına göre ortaöğretim coğrafyasının belirli ders kitaplarına yönlendiren ilgi çekici yerlerden birisidir. Kitabın kapakları çekici ve kalitelidir. Göze çarpan bir başlık ile göz kamaştırıcı bir kapağa sahip olan kitap potansiyel bir okuyucunun dikkatini çeker ve diğerlerinin arasından bu özelliklere sahip olan kitap tasarımı seçilir.

Seçilen coğrafya ders kitaplarının kitap düzeni olması gerektiği gibidir. Kitap düzeni, kitabı oluşturan parçaların düzenlenme yoludur. Kitap düzeni, bir kitabın çeşitli bileşenlerinin yani kitap içeriğini, stilini, biçimini ve sırasını tutarlı bir bütüne dahil etme sanatıdır. Gelotte'ye göre, iyi bir kitap düzeni yazılı Word'ün ötesinde kavramları gösterme yeteneğine sahiptir. Diyagramları, fotoğrafları, şemaları veya özel çizimleri kullanarak, mizanpaja sahip bir tasarımcı, mesajı görsel anlayışın ipuçlarına genişletebilir (Gelotte, 2009). İyi bir düzen kitabı, kitap yapar. Okuyucunun ilgisini çeker ve kitabın okunmasını sağlar.

6.8.Kenya'daki Ortaöğretim Coğrafya Müfredatı ile Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi ve Öneriler

Müfredat: Eğitimi, eğitimin kalitesini ve eğitimin bütünsel, kapsayıcı ve sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle olan ilgisini geliştirmek için hayati bir unsur olarak görülmekle birlikte, bu etkili öğrenmenin ve öğrenmeyle tutarlı bir uyumun sağlanmasını sağlamak adına eğitimde kalite ve eşitliği geliştirmek için anahtar bir araçtır. Müfredatta toplumsal ihtiyaçlar ve gelişim hedefleri yer alır. KICD tarafından yürütülen Kenya'daki ortaöğretim müfredatının ihtiyaç değerlendirmesi üzerine yazılan bir rapor, bazı derslerin okulda çok fazla öğretildiğini ancak okulun dışındaki hayatta öğretilenlerden çok az yararlandığını ortaya koydu. Aslında coğrafya gibi bir konu okulda çok fazla içeriğe sahiptir. Ancak öğrenci üniversiteye geçiş yaptığında coğrafya, önemsiz hale gelmektedir. Bu nedenle coğrafya müfredatının değiştirilmesi gereklidir. Coğrafyanın daha iyi anlaşılması için bilgi teknolojisinin öğrenme ve öğretme ile bütünleşmesi gerekmektedir. BİT'i vurgulayarak

öğrencilerin; çoklu ortam özelliklerine sahip bilgisayar kullanabilme, video çekebilme ve kendi içeriğini oluşturabilmeleri ve paylaşılabilmeleri için ses kaydetebilme yeteneğine sahip bilgisayar ve dizüstü bilgisayarlara ihtiyaçları vardır. Eğitim reformlarının, mevcut ve gelecekteki yerel, ulusal ve uluslararası iş ve iş olanakları tarafından bilgilendirilmesi gerekir. Genel olarak okul heceleri yeterliliğe dayalı olarak değiştirilmeli böylece öğrencilerin buluş / inovasyon yetenekleri erken tanımlanabilmeli ve ilgi alanlarını sürdürme fırsatı öğrencilere verilmelidir.

Aynı zamanda iyi tasarlanmış bir ders kitabının (ilgili içeriğe sahip bir kitap, iyi ve çekici resimler, okunaklı metin, dengeli düzen, çekici bir kapak) çekici görünüşüyle insanları cezbediği ve bu nedenle birçok kişi tarafından tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Tasarım ayrıca kitabın uygunluğunu da belirler. İyi tasarlanmış bir ders kitabı, bir eğitim sistemindeki belirli seviyelerin gereksinimlerini, eldeki seviyeye uyması için sentezlenen resimler, sayfa düzeni ve genel sunum yoluyla ele almaktadır.

Bulgulara dayanarak, yayınlanan ders kitaplarının içerik, tasarım ve genel pakette istenen seviyelere uyacak şekilde uyarlanması gerektiği belirlenmiştir. Bunu başarmak için okul ders kitabı yayıncıları okul ders kitaplarının yazım, tasarım ve üretim araştırmalarına daha fazla yatırım yapmalıdır. Bu tür çalışmalar teknolojiye, mesleki gereksinimlerdeki ve kullanıcıların oluşumundaki değişiklikleri dikkate almalıdır.

6.9. Coğrafya Eğitiminde Araç Gereçler

Öğretme ve öğrenme kaynaklarına farklı bilgiler tarafından çeşitli isimler verilmiştir. Dolayısıyla bu kaynakların farklı tanımları vardır. Öğretim yardımcıları ayrıca öğretim medyası, öğretim yardımcıları, kaynak malzemeleri veya öğrenme malzemeleri olarak da adlandırılır. Bugünün öğretmenleri hala olayları netleştirmek, talimatlar vermek, öğretmek ve öğrenme süreçlerini tamamlamak ve öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak için öğretim araçlarına güveniyorlar. Ekipmanları ve teknikleri içeren geniş bir materyal yelpazesi olarak eğitim ortamı; kara tahtalar, bülten panoları, film kareleri, slaytlar, hareketli görüntüler, televizyon, programlanmış talimatlar, modeller, gösteriler, hareketli hızlandırılmış görüntüler veya hareketli görüntüler, grafikler, haritalar ve kitaplardan oluşur. Eğitim araçları veya öğretim yardımcıları, öğretme ve öğrenme sürecinin uygunluğunu geliştirmek için birlikte çalışan insan, makine ve materyal kavramlarını ifade eder. Bu nedenle eğitim teknolojisi, maliyet etkinliğinin yönetim

prensiplerini ve mevcut kaynakların materyallerde etkin biçimde kullanılmasını sağlamaya çalışır. Bu öğrenme materyalleri görsel materyalleri içerir: Tepegöz asetatları, slaytlar, hareketli haritalar, posterler, görüntüler ve mikro filmler ve panolar bu materyallere örnektir. Yansıtılmamış kaynaklar ise fotoğraflar, çizimler ve çizelgelerdir.

Şekil 5: Kenya, Takaungu lisesindeki coğrafya öğretim materyallarından birisi (Afrika haritası).

Coğrafya öğrenme materyallerinin diğer bir kategorisi ise görsel ve işitsel kaynaklardır. Bu kaynaklar: Filmler, televizyonlar, videolar, kasetler ve ses film şeritleri; kaydedilmiş sesler ile basılı materyaller, gösteriler ve alan gezileridir. Ses kaynakları: Bu kaynaklar dersler, ses kasetleri, sıkıştırılmış konuşma, fotoğraf kayıtları, radyo ve telefondur. Haritalar, coğrafya öğrencilerinin dünyaya sahip oldukları dünyadaki en makul donanımdır. Ancak dünya üzerinde makul bir doğrulukla temsil edilebilirler. Küreler ise depolamak veya kullanmak için düz bir harita kadar elverişli değildir ve haritalar gibi birçok ayrıntıyı gösteremezler. Haritalar, en eski iletişim araçları arasında yer almaktadırlar. Haritalar

coğrafyacılar için kelimeler, fotoğraflar ya da kalitatif analiz teknikleri kadar vazgeçilmezdir. Yer şekillerinin laboratuvar çalışması için kullanılabilecek en önemli araçları topografik haritalar ve hava fotoğraflarıdır. Öğretmenler, Atlas kullanan öğrencilerin haritanın başlıklarının anlamını anlamalarını ve dizini kullanabilmelerini sağlamalıdır. Ayrıca okul yönetimi, coğrafya ekipmanı için harcamayacak kadar az paraya sahip olduklarını ve bu nedenle okulların akılcıca para harcaması gerektiğini belirtiyor. Bir okul; harita, şehir haritası ve yerel topografik harita kağıdının kopyaları gibi temel ekipmanlara sahip olmalıdır. En azından okul, haritalanmış bir kasabada ise en az bir şehir planı, resim ve atlas bulundurmalıdır.

Şekil 6: Kenya'daki, Kitui ilçesinin bir bölümü için topoğrafik haritası (Map data and imagery).

6.10. Kenyada Ortaokul Öğretme ve Öğrenme Yöntemleri

Çoğu okulda, coğrafya eğitimi sosyal bilgiler ders programının bir parçasıdır. İlkokullarda, konu zaman zaman okuma ve yazma alıştırmalarına entegre edilebilir. Bu durumlarda, öğretme ve öğrenme kaynaklarının kullanımı gibi temel fikir ve uygulamaların koordineli

eğitimi çoğunlukla sınırlıdır. Ayrıca, coğrafya bilgisi ve öğretme yaklaşımı, disiplin bilgisi arttıkça değişmektedir (Davis ve Krajcik, 2005). Bu, coğrafyada mesleki gelişim için içerik odaklı şansın, başlangıçta coğrafyada yeterince hazırlıklı olan öğretmenler için bile, öğretme ve öğrenme kaynaklarını kullanma boyutuna bağlı olarak öğretmenlik kariyerleri için gerekli olduğunu göstermektedir.

6.10.1. Ders Verme Yöntemi

Ders verme yöntemi, en eski öğretim yöntemlerinden birisidir. Öğretmenin ilgi yaratmak, öğrencilerini etkilemek ve derse teşvik etmek için sözlü mesaj kullanarak onları öğrenmeye dahil etmeyi amaçladığı bir öğretme ve öğrenme prosedürüdür (Mukwa ve Otieno, 1988). Öğrenciler etkinliği dinler ve not alırlar (Malusu ve Wachira, 2008). İki ders yöntemi vardır: İletişimin sadece tek yönlü olduğu resmi anlatım ve iletişimin iki yönlü olduğu gayri resmi anlatım, yanı öğretmenden öğrenciye ve öğrenciden öğreticiye ders anlatımları. Coğrafya öğretiminde, resmi anlatım daha uygundur çünkü öğretmene öğrencilerden geri bildirim sağlar. Her ne kadar bu yöntem öğretmen merkezli olsa da, temel bilgileri sunarken ya da büyük bir sınıfa ders anlatırken coğrafya öğretmenleri tarafından kullanılır (Gitau, 2008). Bununla birlikte (Thungu, 2008), yöntemin öğrencilerin derse katılımını sınırladığı ve öğrencilerin akıl yürütme gücünü geliştirmedeği iddia edilmektedir (Alcorn, 2010). Aşağıdaki koşullar ortaöğretim okullarında ders verme yönteminin kullanılmasını haklı kılar: Kolay ulaşılamayan önemli materyalleri sunarken, ders kitabı materyallerini eklerken, ilgi ve takdir geliştirirken, bir ünite çalışmasından sonra önemli noktaları özetlerken. Gestalt psikologlarının savunduğu gibi, gerçekler ve bilgiler ancak öğretilen tüm kavramlarla ilgili olarak alındıklarında anlamlıdır (Were, 2003).

6.10.2. Öğretim Yöntemi Olarak Tartışma

Coğrafya öğrerirken Kenya'daki öğretmenlerin çoğu bu yöntemi kullanmaktadır (Gitau, 2008). Tartışma yöntemi, soru sorma ve cevap vermekten oluşan insanlar arasındaki sözlü etkileşim olarak tanımlanır. Ayrıca, yöntemin öğrencilerin aktif katılımını ve geribildirim vermeyi içerdieğini ve bu nedenle etkili bir öğretim yöntemi olduğu söylenir. Kenya Eğitim Enstitüsü, ortaöğretim okullarındaki coğrafya öğretiminin amaçlarından birisinin “ulusal kalkınma sorunlarını çözmek için coğrafı ilkeleri ve yöntemleri belirtmek, yorumlamak,

analiz etmek ve kullanmak” olarak ortaya koymaktadır (KIE, 2008). Tartışma yönteminin kullanımı coğrafya öğretiminin amaçlarına ulaşmak için uygundur. Çünkü yöntem becerilerin geliştirilmesinde ve gerçeklerin ve bilgilerin kullanılmasında etkili bir yol oynar. Yani öğrenciler yalnızca fikir iletmeyi değil, aynı zamanda bunları değerlendirmeyi ve daha geniş ve fazlasını bulmayı öğrenir. Onlar için pratik uygulamalar önemlidir. Sonuç olarak, öğrenmeyi daha anlamlı ve daha kalıcı hale getirerek daha iyi bir kavrayış sağlanır.

6.10.3. Gösteri

Kenya ortaokul coğrafya müfredatına, göre gösteri öğretmenler tarafından önerilen öğretim yöntemlerinden birisidir. Müfredat, ortaöğretim okullarındaki coğrafyanın öğrencinin teknolojik ve endüstriyel gelişimi için de temel olarak uygun becerileri edinmesini sağlaması gerektiğini belirtir (KIE, 2008). Bilginin edinilmesi, açıklama gibi sözlü talimatlarla, becerilerin edinilmesi ise gösterimle mümkün olmaktadır (Thungu, 2008). Gözlem yaparken öğrenmen kılavuz olarak takip edilir. Bu nedenle öğrencilerin etkinlikler sonunda bireysel veya bir grup olarak kendi başlarına uygulamaları yapmaları için tatbikat ve uygulama çalışmaları gerekmektedir. Gösterinin kullanılması durumunda hava durumu ölçümü ve harita çalışması gibi konular etkili bir şekilde öğretilir (Mukwa ve Otieno, 1988). Yapılan çalışmalar, gösterideki vurgunun gözlemleyerek öğrenme olduğunu ve sıklıkla yapılarak takip edilmesi gerektiğini gözlemlemiştir (Omwoyo, 2009). Bu yöntem gösteriyi öğrencilerin yararına anlatmayı, göstermeyi ve yapmayı birleştiren bir öğretim yöntemi olarak tanımlamaktadır.

6.10.4. Öğretim Yöntemi Olarak Arazi Çalışması

Bir öğretim yöntemi olarak alan çalışması, belirli bir alanda bilgiyi seçme, gözlemleme, değerlendirme ve raporlama bilimi olarak tanımlanmıştır (Gitau, 2008). Çevrenin doğrudan fiziksel bir bilgi kaynağı olarak kullanılmasını içerir. Okulun etrafındaki alanı kapsayacak şekilde düzenlenebilir. Ortaokul öğretmenlerinin çoğu, alan araştırmasının ancak okula uzak bir alanda yapıldığında etkili olduğu gibi yanlış bir algıya kapılmışlardır. Bu kavram yanılgısı, sadece birkaç okul tarafından kullanılmak üzere saha çalışmasının yapılmasına ve bir öğrencinin tüm ortaokul hayatında yalnızca bir veya iki kez arazi çalışması yapmasına neden olmuştur. Öğrencilerin uzak yerlere seyahat ettiklerinde ortaya çıkan yüksek maliyetler, öğrencilerin maruz kaldıkları seyahat riskleri ve bazı öğretmenlerin

alacağı harcırah, çalışma gezisi için geçen srenin fazla olması gibi olumsuz etkenler saha çalışmasının popüler hale gelmesini engeller (KIE, 2008).

6.10.5. Öğretim Yöntemi Olarak Sorgulama

Soru sorma, öğretmenin soru sorduğu ve öğrencinin cevapları verdiği bir yöntemdir. Sorgulama yöntemi, hâlâ öğrenenlerin öğrenmeye dâhil edilmesinin en etkili yöntemlerinden biri olarak durmasına rağmen en eski ğretim yöntemlerinden biridir. Araştırmacının bir ğretmen olarak kişisel deneyiminden ve araştırma bulgularıyla desteklenen çalışmasında, bunun en sık kullanılan ğretim yöntemi olduğu ve aynı zamanda en çok istismara uğrayan ğretim yöntemi olduğu görülmüştür. Örneğin, tembel olan ve sınıflarına iyi hazırlanmayan öğretmenler zaman geçirmek için sorgulamaya başvururlar.

BÖLÜM VIII

SONUÇ VE ÖNERİLER

8.1. Sonuç

Çalışma, Kenya'daki ortaöğretim okullarında öğretilen coğrafya konularına ilişkin bulgular ortaya koydu. Araştırma, Kenya'daki coğrafya eğitiminin iki ana bölüme ayrıldığını göstermiştir. Bu iki alan beşeri coğrafya ve fiziki coğrafyadır. Ayrıca coğrafyada bölgesel coğrafya, haritacılık ve bütünleşik coğrafya gibi ek dallar bulunduğu da belirtilmiştir. Aynı şekilde, bulgular insan coğrafyasının coğrafyadaki ana dal olduğunu ve çoğunlukla insan ırkının çalışmalarını kapsadığını göstermiştir. Coğrafya dersi, normalde arka planlarını, nasıl etkileşimde bulunduklarını ve onları etkileyen çeşitli ideolojilere ilişkin algılarını içerir. Buna ek olarak, disiplin aynı zamanda, dünyada yaşayan insan gruplarının, yaşadıkları belirli bölgelerde kendilerini nasıl örgütlediklerini de incelemektedir. Nitekim, diğer birçok coğrafya dalı normalde insan coğrafyasına girer. Bulgular ayrıca fiziksel coğrafyanın hem dünya yüzeyini hem de evreni kapsadığını göstermiştir. Devamı: Fiziksel Coğrafya'nın Alt Dalları.

Araştırma, coğrafyayı konu olarak öğretmek için ayrılan zamanın yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Çalışma ayrıca ders kitaplarının mevcut olduğunu ancak yetersiz kaldığını gözlemlemiştir. Kitaplar öğretmenlere rehberlik etmektedirler ancak fotoğraflar mevcut değildir. Ayrıca, çalışma haritaların erişilebilir olduğu ve haritaların mevcut olduğu ancak yetersiz kaldığı ortaya konulmuştur. Çalışmada ayrıca meteoroloji istasyonları, bilgisayarlar, slaytlar, istatistiksel tablolar ve filmler gibi kaynakların okulların çoğunda bulunmadığını ve bu gibi kaynaklara sahip olanların da yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmanın bulgularından, incelenen okulların çoğunun coğrafya öğretmek ve öğrenmek için yeterli kaynaklara sahip olmadığı ve kaynakları olanların da yeterince donanımlı olmadığı sonucuna varılabilmektedir.

Çalışma, Kenya'daki ortaöğretim okullarında coğrafya öğretiminde kullanılan yöntemleri belirlemeye çalışmıştır. Çalışma, Kenya ortaöğretim okullarındaki coğrafyanın ortaöğretim okullarında coğrafya öğretimi için gösteri gösterimi, alan çalışması, tartışma, açıklama (birleşik anlatım ve soru-cevap yöntemi) ve ders verme yoluyla öğretildiğini gözlemlemiştir. Araştırma, Kenya'daki ortaöğretim okullarında coğrafya ile ilgili zorlukların, müdürlerin ve öğrencilerin coğrafyaya karşı olumsuz tutumları, öğrencilerin coğrafyaya yönelik bir konu olarak ön yargıları ve coğrafya öğretmenlerinin verimsiz yöntemleri ve yetersiz eğitim nedeniyle coğrafya öğretmenleri arasında sınırlı öğretim becerileri olduğu KNEC tarafından yapılan sınava göre belirlenmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre şu sonuçlara varılabilir: Öğretmenler coğrafya müfredatının geliştirilmesine nadiren katılmaktadırlar. Çalışma ayrıca coğrafyayı öğretmek ve öğrenmek için kaynakların mevcut olduğu ancak yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. İdarenin desteği ile ilgili olarak, okul yönetiminin coğrafya öğretmenleri için hizmet içi eğitimi desteklediği ve QASO'ların müfredatın uygulanmasını okul ziyaretleri sırasında denetlediği sonucuna varılabilir.

Son olarak, ortaöğretim okullarında coğrafya müfredatının uygulanmasında öğretmenlerin karşılaştığı en büyük zorluklar olarak şu etkenler tespit edilmiştir: Eksik müfredat kapsamı, kaynak öğretme ve öğrenme yetersizliği, KCSE'de işaretleme nasıl yapıldığı ve sınıfta ve ders kitaplarında nelerin ele alındığı arasında bağlantı kopması, konunun çok zor olduğunun algılanması, bu yüzden sadece birkaç öğrenci seçer, saha çalışması için yetersiz fon, Ulusal sınavlarda düşük performans ve coğrafya dersi için yeterli zaman ayırmamak.

8.2. Öneriler

Çalışma öğrencilerin, coğrafya dersinin önemi konusunda biliçlendirilmeleri gerektiği konu seçiminin bir öğrencinin kariyer yolunun başlangıcına işaret ettiği için önerilebilir. Bu işlem öğrencilerle mentorluk görüşmeleri yapmalarını sağlamak üzere, anketör ve haritacılar gibi coğrafya ile ilgili kariyer uzmanlarını okula davet ederek yapılabilir. Ayrıca öğretmenin, öğrencileri onlarla olan iletişimi yoluyla motive etmesi gerekmektedir. Öğretmen ders verirken konuyu tutkuyla ele almalıdır çünkü öğretmenin konuya olan tutumu öğrenciyi etkiler. Coğrafya öğrenenlere ayrıca, çok disiplinli bir konu olarak coğrafya ile ilgili almaları gereken kariyer yollarında aydınlanmaları için yüksek kurumlardan gelen dergiler, internet imkanı ve broşürler de verilmelidir. Coğrafya

konusunun önemi, ortaöğretimin aşamalarında da birinci ve ikinci sınıflardaki gibi öğrenciler üzerinde vurgulanmalıdır. Bu, öğrencilerin bilinçli bir konu seçimi yapmalarını sağlayacaktır. Çünkü durumun kariyer planları üzerinde bir etkisi olacaktır. Coğrafya konusunu seven öğrenciler, onu incelemeye ve yüksekokullardaki ve üniversitedeki coğrafya dersi ile ilgili kariyerlerini sürdürmeye teşvik edilmelidirler. Daha fazla öğrenci, öğretmenler ve ebeveynler tarafından coğrafyayı seçmeye teşvik edilmelidir. Çünkü bu bölümün, insanın katıldığı sosyo-ekonomik faaliyetler açısından geniş bir kapsamı vardır.

Coğrafya konusu, günümüzde toplumu karşılayan başlıca sorunları anlamakla ilgilidir. Bu konu aynı zamanda çevrenin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Coğrafya, tüm ortaokul öğrencileri arasında zorunlu hale getirilmelidir. Çünkü coğrafyanın temiz bir çevreye ulaşma, sürdürülebilir kalkınma ve dünya ile evren problemlerini çözmedeki önemi göz ardı edilemez. Öğretmen, toplumda karşılaşılan sorunları öğretilen içerikle ilişkilendirmelidir. Böylece öğrenenlerin sınıfta öğrendikleri konularda gerçek hayat deneyimlerini yaşayabilmeleri sağlanır. Bu, toplumun karşılaştığı çeşitli sorunları anlamada konunun önemini artıracaktır.

Çalışma aynı zamanda coğrafya dersi müfredatının ortaöğretim düzeyindeki coğrafyanın ana yönlerine daraltılmasını önermektedir. Bu yöntem, sınıf dışında öğrenmeyi artıracaktır. Coğrafyada ele alınacak konu sayısının azaltılması da bir öneri olarak sunulabilir. Bu, müfredat kapsamını artıracak ve böylece müfredatın etkili bir şekilde uygulanmasını destekleyecektir.

Çalışma, öğretmenlerin iş yükünü hafifletmek için daha fazla öğretmen istihdam edilmesini önermektedir. Bu da müfredatın uygulanmasını geliştirecektir. Ayrıca öğretmenler arasında etkili müfredat uygulama becerilerini güncellemeleri için hizmet içi eğitime de ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışma aynı zamanda coğrafya müfredatının etkili bir şekilde verilmesi için teknolojinin benimsenmesini önermektedir. Bu, öğrenciler arasındaki coğrafya anlayışını artıracaktır.

Ayrıca çalışma coğrafya müfredatının etkili bir şekilde uygulanmasını geliştirmek için öğretme ve öğrenme kaynaklarının uygun bir şekilde sağlanmasını önermektedir. Coğrafya dersi müfredatının uygulanması için daha fazla zaman tahsis edilmesine ihtiyaç vardır. Bu, müfredatın iyi bir zamanda tamamlanmasına yardımcı olacaktır. Konuları, teknik olanları alt formdan üst formlara çıkaracak şekilde düzenlemek için yeniden düzenlemeler yapılmalıdır. Coğrafya laboratuvarı yapımı için tanıtıma ve coğrafi deneylerin yapılmasına izin verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akintan, O. B. (2006). *Sustaining the Development of the Rural Areas in Nigeria, The Social Sciences*, 1(1), 82 – 84, Pakistan.
- Amunze, J. (2015). *Evaluation of factors influencing implementation of the secondary school geography curriculum in Lugari district, Kenya* (Doctoral dissertation, Moi University).
- Amutabi, M.N. (2003). *The 8-4-4 system of education. International Journal of*
- Amutabi, M.N. (2003). *The 8-4-4 system of education. International Journal of*
- Awases, C.L. (2015). *Secondary school Geography teachers' understanding and implementation of learnercentred education and enquiry-based teaching in Namibia*. (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.ohiolink.edu/etd/>
- Aydın, F., Coşkun, M., & Kaya, H. (2010). *Ticaret meslek lisesi öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları (Elbistan örneği)*. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1), 183-203.
- Biesta, G. (2015). *What is education for? On good education, teacher judgement, and educational professionalism*. European Journal of Education, 50(1), 75-87.
- Braun, H.M.H. (1980). *Agroclimatic zone map of Kenya*, Republic of Kenya, Ministry of Agriculture Kenya Soil Survey, Nairobi.
- Chinn, P. L., & Kramer, M. K. (1999). *Theory and nursing: Integrated knowledge development*. St. Louis: Mosby.
- Davis, Elizabeth A, Krajcik, Joseph S.(2005). *Designing Educative Curriculum Materials to Promote Teacher Learning*: American Educational Research Association, 1230 17th St. NW, Washington, DC 20036-3078.
- Doganay, H. (2002). *Teaching Methods in Geography: The Fundamentals of Secondary Geography Education* (Published in Turkish) Erzurum: Aktif Press.

- Doğanay, H. (2003). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri. İstanbul: Aktif.*
- Doğanay, H.(1999). *Coğrafyada Metodoloji,. Öğretmen Kitapları Dizisi 187. Ankara: MEB.*
- Dowgill, P. (1998). *Pupils' Conceptions of Learning Geography Under the National Curriculum.* Institute of Education, University of London Unpublished ph.D Thesis.
- Ebisemiju, F.S. (1981). *A Conceptually-Based Geography Syllabus.* in Faniran A. and Okunrotifa P.O. (eds). *A Handbook of Geography Teaching for School and Colleges.* Ibadan Heinemann Educational Books Plc.
- Educational Development.* 23(2003) pp.127-144
- Educational Development.* 23(2003) pp.127-144
- Fairgrieve, J *Policy Formation in Developing Countries,* University of Ibadan Press. (1926). *Geography in School.* University of London Press, London.
- Faniran A. (1987). *Resource Utilization and Environment Issues in Urban and Regional Planning.* in Faniran et. al., (eds.) *Urban and Regional Planning*
- Faniran, A. Olunrotifa, P.O. (Eds.) (1980). *A Handbook of Geography Teaching for Schools and Colleges,* Heinemann Educational Books, Ibadan.
- Gerber, R. (2003). *The Global Scene For Geographical Education',* in R. Gerber(ed.) *International Handbook on Geographical Education,* London: Kluwer Academic Publisher.
- GoK, (2010). *The Constitution of Kenya.* The Government of the Republic of Kenya
- GoK, (2011). *Development Strategy for Northern Kenya and other Arid Lands,* Government of Kenya
- Hester, R.E. and Harrison, R.M. (eds.), (2002). *An overview of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) and its process of science assessment” in Global Environmental Change, (Issues in Environmental Science and Technology, No 17,* The Royal Society of Chemistry, 1-20.

- Hopwood, N. (2004). *Pupils' Conceptions of Geography: Towards an Improved Understanding*. International Research in Geographical and Environmental Education. 13(4), 343-61.
- Hopwood, N. (2009). *UK High School Pupils' Conceptions of Geography: Research Findings and Methodological Implications*. International Research in Geographical and Environmental Education. 18(3), 185-197.
- Hornby, A.S. (2010). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. USA: Oxford University Press, 8th edition in Namibian secondary schools (Doctoral dissertation, University of the Free State.)
- John .W . Creswell (2017). *Research Design, Qualitative, Quantitative and mixed methods approaches*, journal of social and administrative sciences. KSP Journals , Vol 4(2). Pages 205-207, June
- K.I.E. (2006) Geography syllabus. Nairobi: K.I.E p13
- Koech, R. K., Smith, R. J., & Gillies, M. H. (2014). *Evaluating the performance of a real-time optimisation system for furrow irrigation*. Agricultural water management, 142, 77-87
- Lee, J., & Bednarz, R. (2012). *Components of spatial thinking: Evidence from a spatial thinking ability test*. Journal of Geography, 111(1), 15-26.
- Leedy, P.D. & Ormrod, J.E. (2013). *Practical research: planning and design*. 10th edn. New Jersey: Pearson Education International.
- Malusu, J & Wachira, L. (2008), *Distinction education Kenya Literature Bureau. Nairobi*. ISSN: 2226-6348
- Malusu, J & Wachira, L. (2014) *Determining Methods used in Teaching Geography in Secondary Schools in Rongo District, Kenya*
- Maree, K. (2011). *First steps in research*. Pretoria: Van Schaik
- Meydan, A., Güner, İ., Koca, H., Koday, S., Başıbüyük, A., Sever, R., Akpınar, E., Arıbaş, K., Ceylan, S., Kara, H. & Koca, N. (2015). *Genel coğrafya (7. Baskı)*, Ankara: Pegem Akademi.

- Ministry of Education, (2008). *About the Ministry*. Retrieved March 11, (2008), from <http://www.education.go.ke/Resources.htm>
- Ministry of Education, Science and Technology, (2008). *Mandate*. Retrieved March 19, 2009 from <http://www.scienceandtechnology.go.ke/>
- Muya, W. (2000). *Great expectations as new system seems likely*. Daily Nation on web. [URL:http://www.nationaudio.com/News/DailyNation/2202000/News59.html](http://www.nationaudio.com/News/DailyNation/2202000/News59.html)
Nairobi: Government Printers.
- Newcombe, N. S. (2010). Picture this: Increasing math and science learning by improving spatial thinking. *American Educator*, 34(2), 29-36.
- Ockhuizen, J. A. (2018). *Learner-centred teaching and learning practices in geography* (Doctoral thesis). Retrieved from <http://scholar.ufs.ac.za/rest> of thesis URL on KopsieScholar
- Ominde, S. H. (1964). *Kenya Education Commission Report*. Republic of Kenya.
- Owen, D.& Ryan, A (2001). *Teaching Geography 3-11 The Essential Guide Continuum*: London.
- Republic of Kenya (1964). *Kenya Education Commission Report* (Ominde Report) Government Printer .Nairobi
- Republic of Kenya (1964). *The Report of the Presidential Working Party on the Second University in Kenya (Mackay Report)*. Government Printer .Nairobi.
- Republic of Kenya GoK. (1969). *The Kenya Second Five Year Plan (1970-1974)*. Republic of Kenya,
- Simiyu, J. W. (2001). *Factors, which influence the teaching of technical and vocational*
- Snyder, J., Bolin, F., & Zumwalt, K. (1992). Curriculum implementation. In P. W. Jackson (Ed.) *Handbook of research on curriculum* (pp. 402-435). New York: Macmillan
- Sözbilir, M. (2007). *First steps in educational research: the views of Turkish chemistry and biology student teachers*. *European Journal of Teacher Education*, 30(1), 41-61.
- subjects in primary schools in Uasin Gishu, district. Eldoret: Moi University (Department of educational communication). MA dissertation (unpublished)*
- Thungu, J. (2008). *Mastering PTE*. New York: Oxford University Press.
- Tümertekin, E.& Özgüç, N. (2012). *Beşeri coğrafya insan kültür mekan*. İstanbul: Çantay.

UNESCO (2015). *Innovation: applying knowledge in development*. Paris: United nations

Unwin, T. (2013). *The place of geography*. Routledge. Visser, G., Donaldson, R., & Seethal, C. (2016). The origin and growth of geography as a discipline at South African universities.

Wang, K. T. (2015). *Research design in counseling*. Nelson Education.

Wanjohi, A.M (2011). *Development of Education System in Kenya since Independence*. KENPRO Online papers portal. Available online at www.kenpro.org/papers/education-system-Kenya-independence.htm

Yakubu, S. (2004). *Analysis of Factors Influencing the Performance of Students in Geography*:

Zaria Yazıcı, I. (2002). *An overview of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) and its process of science assessment*” in R.E. Hester and R.M. Harrison (eds.), *Global Environmental Change, (Issues in Environmental Science and Technology*, No 17, The Royal Society of Chemistry, 1-20.

EKLER

Ortaöğretim Düzeyinde Coğrafya Müfredatı

Giriş

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Coğrafya ve çevre terimlerini tanımlar.
- (b) Coğrafyanın kollarını tanımlar.
- (c) Coğrafya çalışmanın önemini açıklar.
- (d) Coğrafya ve diğer disiplinler arasındaki ilişkiyi açıklar.

İçerik

Aşağıdakilerin tanımı: (a) Coğrafya ve (b) Çevre.

Coğrafyanın Dalları: (a) Fiziksel coğrafya ve (b) Beşeri Coğrafya.

Coğrafya çalışmanın önemi.

Coğrafya ile diğer disiplinler arasındaki ilişki.

DÜNYA VE GÜNEŞ SİSTEMİ

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Güneş sistemini tanımlar.
- (b) Yerin kökenini açıklar.
- (c) Dünya'nın dönme ve devriminin etkilerini açıklar.
- (d) Yeryüzünün yapısını tanımlar..

İçerik

Güneş sisteminin tanımı ve bileşimi.

Dünyanın güneş sistemindeki yeri, şekli, büyüklüğü ve konumu.

Yeryüzünün dönmesi ve devrimi ve etkileri.

Dünyanın yapısı - (a) atmosfer, (b) hidrosfer, (c)Litosfer / kabuk, (d) Astenosfer / Manto ve (e) Barisfer / Centrosphere (dış ve iç çekirdek).

İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLER

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) İstatistik terimini tanımlar.
- (b) İstatistiksel veri türlerini ve kaynaklarını tanımlar.
- (c) Veri toplama ve kaydetme yöntemlerini tanımlar ve açıklar.
- (d) Uygun grafik yöntemleri kullanarak istatistiksel verileri analiz eder, yorumlar ve sunar.
- (e) Her veri sunum yönteminin avantajlarını ve dezavantajlarını açıklar.

İçerik

İstatistiğin tanımı.

İstatistiksel veri türleri.

İstatistiksel veri kaynakları

Veri toplama yöntemleri.

Veri kaydetme yöntemleri.

Aritmetik ortalama, medyan, mod, yüzde, aralık dışında çalışarak verilerin analizi. Çizgi grafikleri, çubuk grafikler, Polygraph (birleştirilmiş çizgi ve çubuk grafikler) kullanarak istatistiksel analizler, yorumlama ve sunum. Rüzgar gülü, Karşılaştırmalı / grup

çizgi ve çubuk grafikler, birikimli çubuk grafikler, orantılı daireler, pasta grafikler, bölünmüş çubuklar / dikdörtgenler, nüfus piramitleri ve yaş cinsiyet piramitleri.

Nokta ve koroplet haritalarının analizi ve yorumlanması.

Her veri sunum yönteminin avantajlarının ve dezavantajlarının tartışılması.

ARAZİ

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Saha çalışması terimini tanımlar.
- (b) Farklı saha türlerini belirtir.
- (c) Saha çalışmasının önemini açıklar.
- (d) Saha çalışması sırasında izlenecek prosedürü açıklar.
- (e) Saha çalışması sırasında olası sorunları belirler.
- (f) Yerel çevre içinde saha çalışması yapar.

İçerik

Saha çalışmasının tanımı.

Saha çalışması türleri.

Saha çalışmasının önemi.

Saha çalışması prosedürü.

Saha çalışması sırasında karşılaşılabilecek problemler.

Yerel çevre içindeki saha çalışması.

MİNERALLER VE KAYALAR

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Mineralleri ve kayaları tanımlar.
- (b) Minerallerin özelliklerini belirtir.
- (c) Kayaları, oluşum şekline göre sınıflandırır.
- (d) Kayaların özelliklerini belirtir.
- (e) Kenya'daki belli başlı kaya türlerinin dağılımını açıklar.
- (f) Kayaların önemini açıklar.

(g) Başlıca kaya türlerini ve bunların yerel ortamdaki kullanımlarını tanımlar.

İçerik

(a) mineral ve (b) kayaların tanımı.

Minerallerin özellikleri.

Kayaçların oluşum şekline göre sınıflandırılması.

Kayaların özellikleri.

Kenya'daki belli başlı kaya türlerinin dağılımı.

Kayaların önemi.

Alan Çalışması - Başlıca kaya türlerinin tanımlanması ve yerel ortamdaki kullanımları.

İÇ ARAZİ YAPMA İŞLEMLERİ

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

(a) Yer hareketlerini tanımlar.

(b) Yatay ve dikey yer hareketlerinin nedenlerini açıklar.

(c) Kıta Kayma ve Plaka Tektoniği teorisini açıklar.

(d) Katlama, faylanma, vulkanlık ve depremleri tanımlar.

(e) Katlama, faylanma ve vulkanlık süreçlerini açıklar.

(f) Kıvrım çeşitlerini, fayları ve vulkanite biçimlerini tanımlar.

(g) Katlama, faylanma ve vulkaniklikten kaynaklanan özellikleri açıklar.

(h) Depremlerin nedenlerini açıklar.

(i) Depremlerin nasıl ölçüldüğünü açıklar.

(j) Dünyadaki deprem bölgelerinin dağılımını, katlanan dağ sistemlerini ve özelliklerini açıklar.

(k) Faylanma ve vulkanlık nedeniyle ortaya çıkan katlanma, faylanma, vulkaniklik ve deprem gibi sonuçların önemini açıklar.

İçerik

Dünya Hareketleri

- (a) Tanım
- (b) Yer hareketlerinin türleri - yatay ve dikey hareketler- .
- (c) Yer hareketlerinin nedenleri.

Köken Teorileri

- (a) Kıta kayması ve
- (b) Plaka tektoniği

Katlama

- (a) Katlama tanımları ve işlemleri.
- (b) Kıvrım tipleri.
- (c) Katlanmadan kaynaklanan özellikler.
- (d) Katlanır dağ sistemlerinin dünyadaki dağılımı.
- (e) İnsan faaliyetlerinde katlamanın önemi.

Arıza

- (a) Arıza tanımı ve işlemleri.
- (b) Arıza tipleri.
- (c) Arızadan kaynaklanan özellikler.
- (d) Büyük Rift Vadisi'nin bir çalışması.
- (e) Faylanma ile oluşan özelliklerin dünyadaki dağılımı.
- (f) İnsan faaliyetlerinde etkisi.

Volkanlar

- (a) Volkanın tanımı.
- (b) Volkan türleri ve vulkaniklik sonucunda ortaya çıkan özellikler.
- (c) Volkan yoluyla oluşturulan özelliklerin dünyadaki dağılımı.
- (d) Volkanların insan faaliyetlerine etkisi.

Depremler

- (a) Depremlerin tanımı.
- (b) Depremlerin ölçülmesi.
- (c) Dünyanın belli başlı deprem bölgelerinin dağılımı.
- (d) Depremlerin etkileri.

DIŞ CEPHE YAPIM İŞLEMLERİ

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Ayırışmayı, kütle israfını, hidrolojik döngüyü, nehir sistemlerini, gölleri ve buzulları tanımlar.
- (b) Okyanusları ve denizleri ayırt eder.
- (c) Okyanuslardaki ve denizlerdeki su hareketliğini tanımlar.
- (d) Yeryüzünün heykelleştirilmesine katkıda bulunan faktörleri açıklar.
- (e) Dış toprak oluşturma süreçlerini ve oluşum sonucunda ortaya çıkan özellikleri açıklar.
- (f) Yeraltı suyu kaynaklarını tanımlar.
- (g) Sonuçta ortaya çıkan fiziksel özelliklerin çevreyi nasıl etkilediğini tartışır.
- (h) Yerel ortamdaki yer şekillerinin saha işlerini yürütür.

İçerik

Hava durumu

- (a) Ayırışmanın tanımı.
- (b) Ayırışma araçları.
- (c) Ayırışma türleri ve işlemleri.
- (d) Hava koşullarının fiziksel ve beşeri çevre için önemi.

Toplu Atık

- (a) Kütle israfının tanımı.

- (b) Toplu atıkları etkileyen faktörler.
- (c) Toplu atık türleri ve işlemleri.
- (d) Toplu atıkların fiziksel ve beşeri çevre üzerindeki etkileri.

Hidrolojik Döngü

- (a) Hidrolojik döngünün tanımı.
- (b) Döngünün süreci.
- (c) Döngünün önemi

Nehirlerin Etkisi

- (a) Nehirlerin tanımı.
- (b) Nehir erozyonu, nakliyesi ve biriktirilmesi ve bunların sonucunda ortaya çıkan özellikler.
- (c) Çapraz ve uzun nehir profillerinin geliştirilmesi.
- (d) Nehir tutma ve gençleştirme.
- (e) Drenaj kalıpları.
- (f) (i) nehirlerin ve (ii) nehrin oluşturduğu özelliklerin önemi.

Göller

- (a) Göl teriminin tanımı.
- (b) Göllerin oluşumu ve sınıflandırılması.
- (c) Göllerin önemi.

Okyanuslar, Denizler ve Kıyı Tipleri

- (a) Okyanuslar ve denizler arasındaki ayrım.
- (b) Okyanus suyunun doğası.
- (c) Su hareketi: (i) dikey hareketlerin anlamı, nedenleri ve önemi (ii) yatay hareketler - okyanus akıntıları, gelgitler ve dalgalar- .
- (d) Dalga erozyonu, taşınma ve birikme sonucunda ortaya çıkan özellikler.
- (e) Kıyı türleri.
- (f) Okyanusların, denizlerin, kıyıların ve kıyı özelliklerinin önemi.

Kurak Alanlarda Rüzgarın ve Suyun Etkisi.

- (a) Kurak alanlarda rüzgar erozyonu ve taşıma işlemleri.
- (b) Rüzgar erozyonu ve tortusu ile oluşan özellikler.
- (c) Kurak alanlarda suyun oluşturduğu özellikler.
- (d) Kurak alanlarda bulunan özelliklerin önemi.

Kireçtaşı Alanlarında Suyun Etkisi

- (a) Yeraltı suyu kaynakları.
- (b) Kireçtaşı alanlarında yüzey ve yeraltı suları etkisiyle ortaya çıkan özelliklerin oluşumu.
- (c) Özelliklerin önemi.

Buzullanma

- (a) Buzullaşma, buzullar, buz tabakası, buzullar ve buzdağları terimlerinin tanımı.
- (b) Yaylalardaki ve alçak alanlardaki buzul erozyonu, taşıma ve biriktirme işlemleri sonucunda ortaya çıkan özellikler.
- (c) Buzlanmanın önemi.

Saha Çalışması

Yerel çevre içindeki önemli toprak oluşturma süreçlerinin incelenmesi.

HAVA DURUMU VE İKLİM

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Hava ve iklim arasındaki farkı ayırt eder.
- (b) Hava unsurlarını belirtir.
- (c) Meteoroloji istasyonunun oluşturulması için gerekli olan koşulları açıklar.
- (d) Hava unsurlarını ölçmek için araçlar kullanır.
- (e) Hava koşulları hakkındaki verileri analiz eder ve yorumlar.
- (f) Atmosferin yapısını ve kompozisyonunu tanımlar.

- (g) İklimi ve iklimi etkileyen faktörleri açıklar.
- (h) Kenya'daki iklim bölgelerinin özelliklerini tanımlar.
- (i) Dünyanın belli başlı iklim bölgelerinin özelliklerini tanımlar.
- (j) Kuraklığın ve çölleşmenin sebeplerini açıklar.
- (k) Kuraklığın ve çölleşmenin nedenlerini ve kuraklık ile çölleşmeyi engellemek için yapılabilecek olası çözümleri açıklar, sebeplerini tartışır. İklim değişikliğinin fiziksel ve beşeri çevre üzerindeki etkisini açıklar.
- (l) Meteoroloji istasyonunda bir saha çalışması yürütür.

ZEMİN

Özel hedefler

Konunun sonunda öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Toprağı, toprak profilini, toprak katenini, toprak bozulmasını ve toprak erozyonunu tanımlar.
- (b) Toprağın kompozisyonunu ve toprak oluşum süreçlerini tartışır.
- (c) Toprağın özelliklerini tanımlar.
- (d) Toprak profilini ve toprak katenini tanımlar.
- (e) Toprak bozulmasını açıklar.
- (f) Toprakları toprak siparişlerine göre sınıflandırır.
- (g) Toprakların önemini tartışır.
- (h) Toprağı yönetme ve koruma yolları ile koruma araçlarını tartışır.
- (i) Farklı toprak türlerini ve bunların yerel ortamdaki kullanımlarını tanımlar.

İçerik

Toprağın tanımı.

Toprağın bileşimi.

Toprak oluşturma işlemleri.

Toprağın özellikleri.

Toprak profili ve katena.

Toprak erozyonu da dahil olmak üzere toprak bozulması.

Zeminlerin sınıflandırılması: zonal, intrazonal ve azonal.

Zeminlerin önemi.

Toprağın yönetimi ve korunması.

Alan çalışması – yerel çevredeki farklı toprak türlerinin tanımlanması ve kullanım alanlarının açıklanması.

BİTKİ ÖRTÜSÜ (VEJETASYON)

Özel Hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Bitki örtüsünü tanımlar.
- (b) Bitki örtüsünün dağılımını etkileyen faktörleri tartışır.
- (c) Kenya'nın ve dünyanın belli başlı bölgelerinin bitki örtüsü özelliklerini tanımlar.
- (d) Bitki örtüsünün önemini tartışır.
- (e) Farklı bitki örtüsü türlerini tanımlar ve bunların yerel çevre içindeki kullanımlarını açıklar.

İçerik

Bitki örtüsünün (vejetasyonun) tanımı.

Bitki örtüsünün dağılımını etkileyen faktörler.

Kenya'daki ve dünyadaki belli başlı bitki örtüsü bölgelerinin özellikleri.

Bitki örtüsünün önemi.

Farklı bitki örtüsü türlerinin belirlenmesi ve bunların açıklanması ile ilgili alan çalışmasını yerel ortamda kullanır.

HARİTA VE HARİTA ÇALIŞMASI

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Resimin, planın ve haritanın tanımını yapar.
- (b) Resim planları ve haritalar arasındaki ilişkileri açıklar.
- (c) Harita türlerini ve kullanım alanlarını belirler.
- (d) Marjinal bilgiyi haritalar üzerinde tanımlar ve kullanır.
- (e) Ölçek türlerini ve ölçek türlerinin kullanımlarını belirler.
- (f) Ölçekleri kullanarak mesafeleri ve alanları belirler.
- (g) Yön ile yatak arasındaki ayrımı yapar.
- (h) Yerlerinin Özelliklerin belirlenmesinde geleneksel ve modern yöntemleri belirler.
- (i) Çeşitli yöntemler kullanarak haritalardaki yerleri ve özellikleri bulur.
- (j) Topoğrafik haritalarda kabartmayı temsil eden farklı yöntemler tanımlar.
- (k) Topoğrafik haritalardaki fiziksel özellikleri ve insan faaliyetlerini tanımlar.
- (l) Topografik haritaların parçalarını büyütür ve küçültür.
- (l) Topografik haritalardan enine kesitleri çizmer.
- (m) Dikey abartı ve gradyanı hesaplar ve yorumlar.
- (n) Görünmezlik noktalarını belirler.

İçerik

Resimlerin, planların ve haritaların tanımı.

Resimler, planlar ve haritalar arasındaki ilişki.

Harita türleri, ör. Atlas haritaları, topoğrafik haritalar ve eskiz haritalar.

Haritaların kullanımı.

Marjinal bilgi.

Harita ölçekleri: - ölçek türleri, ölçeklerin dönüşümü, ölçeklerin boyutları-.

Ölçek kullanımları: - mesafe tahmini ve alanların hesaplanması.

Düzenli ve düzensiz şekiller.

Yön ile yatak arasındaki ayrım.

Geleneksel ve modern yön gösterme yöntemleri.

Rulmanın hesaplanması

Pusula yönünü, mesafesini ve yerini kullanarak yerlerin ve özelliklerin konumu isimler, enlemler ve boylamlar, ızgara referansı.

Topografik haritalarda kabartma gösterme yöntemleri.

Topografik haritalarda aşağıdakilerin tanımlanması ve açıklaması: - yer şekilleri, bitki örtüsü, drenaj, ekonomik faaliyetler ve yerleşim.

Haritaların büyütülmesi ve küçültülmesi.

Kesit çizimi.

(a) dikey abartı ve (b) gradyanının hesaplanması ve yorumlanması.

Görünmezliğin belirlenmesi.

FOTOĞRAF ÇALIŞMALARI

Özel hedefler.

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

(a) Fotoğraf türlerini tanımlar.

(b) Bir fotoğrafın bölümlerini tanımlar.

(c) Fotoğraflarda görünen özelliklerin boyutunu tahmin eder.

(d) Fotoğraflardan eskizleri çizer.

(e) Fotoğraflardan gelen özellikleri tanımlar ve yorumlar.

İçerik

Fotoğraf türleri.

Fotoğrafın bölümleri.

Gerçek boyuttaki özelliklerin tahmini ile fotoğrafların yorumlanması, eskiz fotoğraflardan doğal ve beşeri özellikleri incelemek ve tarif etmek, fotoğraflarla ilgili etkinlikler.

ORMAN

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Ormanı ve ormancılığı tanımlar.
- (b) Doğal ormanların dağılımını ve türlerini etkileyen faktörleri tartışır.
- (c) Ormanların ve orman ürünlerinin Kenya için önemini tartışır.
- (d) Kenya'daki ormancılıkla ilgili sorunları belirler ve açıklar.
- (e) Kenya'daki ormanları yönetme ve koruma yollarını ve araçlarını tartışır.
- (f) Kenya'daki ve Kanada'daki yumuşak ormanları karşılaştırır.
- (g) Ormanları ve orman kaynaklarını yönetme ve koruma yeteneğini gösterir.

İçerik

Orman ve ormancılığın tanımı.

Doğal ormanların dağılımını ve çeşitlerini etkileyen faktörler.

Ormanların ve orman ürünlerinin Kenya için önemi.

Kenya'daki ormancılıkla ilgili sorunlar.

Ormanların yönetimi ve korunması - Kenya'ya özel önem verilerek.

Kenyadaki ve Kanada'daki yumuşak ağaç ile ilgili bir çalışma.

MADENCİLİK

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Madencilik terimini tanımlar.
- (b) Mineral oluşumunu etkileyen faktörleri ve madencilik faaliyetlerini açıklar.
- (c) Madencilik yöntemlerini tanımlar.
- (d) Doğu Afrika'daki başlıca minerallerin yerlerini belirtir ve bunları bir haritada gösterir.

- (e) Kenya'da yerel olarak bulunan minerallerin önemini açıklar.
- (f) Kenya'daki madencilik endüstrisinin karşılaştığı sorunları belirtir ve bunlardan sorumlu olur.
- (g) Madenciliğin çevre üzerindeki etkilerini açıklar.
- (h) Belirli ülkelerde belirli minerallerin oluşumunu ve kullanımlarını açıklar.

İçerik

Madenciliğin tanımı.

Mineral oluşumunu ve kullanımlarını etkileyen faktörler.

Madencilik yöntemleri.

Doğu Afrika'daki başlıca minerallerin dağılımı.

Kenya'daki minerallerin önemi.

Kenya'daki madencilik endüstrisi ile ilgili sorunlar.

Madenciliğin çevre üzerindeki etkileri.

Kenya'daki Magadi Gölü (a) Trona Çalışması (b) Güney Afrika'da Altın ve Elmaslar ve

(c) Orta Doğu'daki Petrol.

TARIM

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Tarımı tanımlar.
- (b) Tarımı etkileyen faktörleri tartışır.
- (c) Tarım türlerini açıklar.
- (d) Başlıca nakit mahsul yetiştirme alanlarını, Kenya haritasında belirler.
- (e) Seçilen farklı ülkelerdeki nakit mahsulü büyümesini tartışır.
- (f) Kenya'dan ve diğer ülkelerden seçilen nakit mahsuller için tarım uygulamalarını karşılaştırır.
- (g) Kenya'daki pastoral tarımı tartışır.

(h) Karşılaştırma yapar. (i) Kenya'daki ve Danimarka'da mandıra çiftçiliği (ii) Kenya'daki sığır çiftçiliği ve Arjantin'deki sığır çiftliğini.

Yerel ortamda tarımsal faaliyetler üzerine saha çalışması yapar.

İçerik

Tarımın tanımı.

Tarımı etkileyen faktörler.

Tarım türleri.

Mahsul yetiştiriciliği - (a) Kenya'daki başlıca nakit mahsullerinin dağıtımı, (b) çay çalışması.

Kenya'da üretilen şeker kamışı ve mısır (c) Gana'daki kakao ve yağ hurmalarının incelenmesi.

Nijerya'daki ve (d) Kenya'daki ve Brezilya'daki kahve, Kenya'daki buğdayın karşılaştırmalı çalışmaları ve Kenya ile Hollanda ve Kanada'daki ve bahçeciliğin karşılaştırılması

Hayvancılık çiftliği - (a) Kenya'da pastoral çiftçilik (b) Süt ürünlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi.

Kenya'daki ve Danimarka'daki çiftçilik, Kenya'daki ve Arjantin'deki sığır çiftliği.

Saha çalışması – Yerel çevredeki tarımsal faaliyetler ile ilgili verileri toplamak, kaydetmek, analiz etmek ve sunmak yerel çevre.

ARAZİ İNCELEME VE REHABİLİTASYON

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir;

(a) Arazi ıslahını ve rehabilitasyonu tanımlar.

(b) Kenya'daki seçilmiş sulama planlarının yerini etkileyen faktörleri tartışır. Sulama programlarının önemini ve sulama işleminde yaşanan sorunları tartışır.

(c) Kenya'daki toprak ıslahında ve rehabilitasyonda kullanılan yöntemleri tanımlar.

(d) Kenya'daki ve Hollanda'daki arazi ıslah yöntemlerini karşılaştırır.

İçerik

Arazi ıslahı ve rehabilitasyon terimlerinin anlamı.

Mwea-Tebere ve Perkerra sulama şemalarının incelenmesi.

Kenya'daki sulama tarımının önemi.

Kenya'daki sulama tarımında yaşanan sorunlar.

Kenya'daki toprak ıslahı ve rehabilitasyon yöntemleri.

Kenya 'daki ve Hollanda'daki arazi ıslahının karşılaştırmalı incelenmesi.

BALIKÇILIK

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Balıkçılığı ve balıkçılık terimlerini tanımlar.
- (b) Balık avını etkileyen faktörleri açıklar.
- (c) Dünyanın belli başlı balıkçılık alanlarının yerini açıklar.
- (d) Balık türlerini, balık adlarını tanımlar ve balıkçılık yöntemlerini tanımlar.
- (e) Doğu Afrika'daki tatlı su ve deniz balıkçılığını tartışır.
- (f) Kenya'daki balıkçılık endüstrisinin önemini değerlendirir.
- (g) Kenya'daki balıkçılık endüstrisinin karşılaştığı sorunları ve sorunların olası çözümlerini tartışır.
- (h) Kenya'daki ve Japonya'daki balıkçılık faaliyetlerini karşılaştırır.
- (i) Tatlı su ve deniz balıkçılığını yönetme ve koruma yollarını ve araçlarını açıklar.

İçerik

Balıkçılık ve balıkçılığın tanımı.

Balık avını etkileyen faktörler.

Dünyadaki ana balıkçılık alanlarının dağılımı.

Balık türleri ve isimleri.

Balıkçılık yöntemleri.

Doğu Afrika'da tatlı su ve deniz balıkçılığı.

Kenya'daki balıkçılık endüstrisinin önemi,

Kenya'daki balık avı ile ilgili sorunlar ve sorunların olası çözümleri.

Kenya'daki ve Japonya'daki balıkçılığın karşılaştırmalı çalışması.

Tatlı su ve deniz balıkçılığının yönetimi ve korunması.

YABAN HAYVANLARI VE TURİZM

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Yaban hayatı, turizm ve eko-turizm terimlerini tanımlar.
- (b) (i) Oyun rezervlerini, milli parkları ve tapınakları ayırt eder. (ii) İç turizmi ve uluslararası turizmi açıklar.
- (c) Doğu Afrika'daki yaban hayatını ve turizmin dağılımını etkileyen faktörleri açıklar.
- (d) Doğu Afrika haritasındaki milli parkları, ana oyun alanlarını ve koruma alanlarını bulur.
- (e) Kenya'daki turizm merkezlerini belirler ve tartışır.
- (f) Kenya'daki yaban hayatının ve turizmin önemini tartışır.
- (g) (i) Doğu Afrika'daki vahşi yaşamın karşılaştığı sorunları ve (ii) karşı karşıya kalınan sorunlarla ilgili olanları tartışır.

Kenya'da turizm ile;

- (h) Doğu Afrika'daki vahşi yaşamın yönetimi ve korunmasını tartışır.
- (i) Kenya'da turizmin geleceğini tartışır.
- (j) Kenya'daki ve İsviçre'deki turizmi karşılaştırır.

İçerik

Yaban hayatı kavramının tanımı.

Doğu Afrika'da yaban hayatının dağılımını etkileyen faktörler.

Oyun rezervleri, milli parklar ve sığınaklar ile Doğu Afrika'daki dağılım arasındaki ayrım.

Milli parkların yeri, Doğu Afrika'daki başlıca oyun rezervleri ve koruma alanları.

Doğu Afrika'da yaban hayatının önemi.

Doğu Afrika'daki vahşi yaşamla ilgili sorunlar.

Doğu Afrika'daki vahşi yaşamın yönetimi ve korunması.

Turizm ve eko-turizm kavramlarının tanımı.

İç ve dış turizm arasındaki ayrım.

Kenya'daki turizmi etkileyen faktörler.

Turizmin önemi.

Kenya'daki turizme ilişkin sorunlar.

Kenya'daki ve İsviçre'deki turizmin karşılaştırmalı çalışması.

Kenya'daki turizmin geleceği.

ENERJİ

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Enerjiyi tanımlar.
- (b) Enerji kaynaklarını ve türlerini tartışır.
- (c) Kenya'daki ve Uganda'daki elektrik enerjisi projelerinin gelişimini tartışır.
- (d) Afrika'daki diğer hidroelektrik enerji projelerini belirler ve tespit edebilir.
- (e) Enerjinin önemini açıklar.
- (f) Dünyadaki enerji krizinin etkisini açıklar.
- (g) Enerjiyi yönetme ve koruma yollarını ve araçlarını tartışır.

(h) Yerel ortamdaki enerji kaynaklarını ve kullanımlarını tanımlar.

İçerik

Enerjinin tanımı.

Enerji kaynakları ve türleri.

Kenya'daki ve Uganda'daki hidroelektrik enerji projeleri.

Kenya'daki jeotermal enerji projeleri.

Afrika'nın başka bir yerindeki hidroelektrik enerji projelerinin yeri.

Enerjinin yönetimi ve korunumu.

Enerjinin önemi

Enerji krizleri.

Yerelde enerji kaynakları ve kullanım alanlarının belirlenmesi ile ilgili saha çalışması,
Çevre, ortam.

SANAYİ

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Endüstri ve sanayileşmeyi tanımlar.
- (b) Endüstrilerin yerini ve gelişimini etkileyen faktörleri açıklar.
- (c) Endüstri türlerini tanımlar.
- (d) Kenya'daki sanayilerin dağılımını açıklar.
- (e) Sanayileşmenin önemini Kenya örneğiyle açıklar.
- (f) Sanayileşme sorunlarını tartışır ve olası çözümler önerir.
- (g) Seçilmiş ülkelerdeki sanayileşmenin yönlerini karşılaştırır.
- (h) Yerel alandaki bir endüstride saha çalışması yapar.

İçerik

Sanayi ve sanayileşmenin tanımı.

Sanayilerin yerini ve gelişimini etkileyen faktörler.

Sanayi türleri.

Kenya'daki sanayilerin dağılımı.

Endüstrileşmenin Kenya için önemi.

Sanayileşme sorunları ve olası çözümleri

(a) Hindistan'daki kırı evi endüstrisi, (b) Ruhr'da demir çelik endüstrisi, Almanya'da bölge ve (c) Japonya'da otomobil üretimi ve elektronik endüstrisi.

Yerel alandaki sanayilerin tanımlanması için saha çalışması ve bunlardan birisinin detaylı çalışması.

ULAŞIM VE İLETİŞİM

Özel Amaçlar

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

(a) Ulaşım ve iletişimi tanımlar.

(b) Ulaştırma modlarını ve iletişim türlerini tanımlar.

(c) Afrika'daki ana ulaşım hatlarını bulur.

(d) Ulaşımın ve iletişimin Afrika'nın ekonomik gelişimindeki rolünü ana hatlarıyla belirtir.

(e) Afrika'daki taşıtırma ve iletişim ile ilgili sorunları tartışır ve onları çözmek için önerilerde bulunur.

(f) Büyük Göller 'in ve St. Lawrence Deniz yolu'nun ABD ve Kanada ekonomisindeki rolünü açıklar.

İçerik

Taşımacılık ve iletişim arasındaki ayrım.

Ulaştırma ve iletişim türleri.

Afrika'daki ana ulaşım hatlarının dağılımı.

Ulaşımın ve iletişimin Afrika'nın ekonomik gelişimindeki rolü.

Afrika'daki ulaştırma ve iletişim ile ilgili sorunlar ve sorunları çözmek için yapılmış öneriler.

Büyük Göller ve St. Lawrence Denizyolu ile ilgili bir çalışma.

TİCARET

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Ticareti tanımlar.
- (b) Ticaret türlerini belirler.
- (c) Ticareti etkileyen faktörleri tartışır.
- (d) Kenya'nın başlıca ihracat ve ithalatını belirler.
- (e) Kenya'da yapılan ticaretin önemini değerlendirir.
- (f) Kenya'daki ticaretin karşılaştığı sorunları tartışır.
- (g) Kenya'daki uluslararası ticaretin geleceğini değerlendirir.
- (h) Seçilmiş bloklarını kendi ülke ekonomilerindeki rolünü ana hatlarıyla belirtir.

İçerik

Ticaretin tanımı.

Ticaret türleri.

Ticareti etkileyen faktörler.

Kenya'nın başlıca ihracat ve ithalatı.

Kenya'daki ticaretin önemi.

Kenya'daki ticaretle ilgili sorunlar.

Kenya'daki uluslararası ticaretin geleceği.

- (a) Doğu ve Güney Afrika ortak pazarının oynadığı rol

(COMESA), (b) Güney Afrika Kalkınma İşbirliği (SADC),
(c) Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ve (d) Avrupa Birliği (AB)

NÜFUS

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Nüfusu tanımlar.
- (b) Doğu Afrika'daki nüfus dağılımını etkileyen faktörleri açıklar.
- (c) Nüfus artışını etkileyen faktörleri açıklar.
- (d) nüfus yapısını tanımlar.
- (e) Nüfus artışını ve yapının sonuçlarını analiz eder.
- (f) Kenya ile İsveç arasındaki nüfus eğilimlerini karşılaştırır.
- (g) İlgili istatistiksel grafikleri kullanarak popülasyon verilerini sunar.

İçerik

Nüfusun tanımı.

Doğu Afrika'daki nüfus dağılımını etkileyen faktörler.

Verimliliğe spesifik atıfta bulunarak nüfus büyümesini etkileyen faktörler.

Ölüm ve göç.

Nüfus yapısı.

Nüfus artışı ve yapısının sonuçları.

Kenya ve İsveç nüfusunun karşılaştırmalı çalışmaları.

YERLEŞİM

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) Yerleşimi ve kentleşmeyi tanımlar.
- (b) Yerleşim yerlerini ve yerleşim düzenlerini etkileyen faktörleri açıklar.
- (c) Doğu Afrika'daki büyük şehir merkezlerinin dağılımını açıklar.
- (d) Kenya'daki seçilmiş kasabaların büyümesini ve işlevlerini açıklar.
- (e) Kenya'daki seçilmiş kent merkezlerini dünyanın diğer bölgelerinin merkezleriyle karşılaştırır.
- (f) Kentleşmenin etkilerini tartışır.

İçerik

Tanım (a) yerleşme ve (b) kentleşme.

Yerleşimi ve yerleşim düzenlerini etkileyen faktörler.

Doğu Afrika'daki büyük şehir merkezlerinin dağılımı.

Doğu Afrika'daki büyük şehir merkezlerinin büyümesini etkileyen faktörler.

(a) Kenya'da (Thika) bir sanayi kasabası, (b) bir göl limanı (Kisumu) ve

(c) bir tarım toplama merkezi (Eldoret).

(a) Nairobi ve New York ile (b) Mombasa ve Rotterdam limanları.

Kentleşmenin etkileri.

ÇEVRE YÖNETİMİ VE KORUMA

Özel hedefler

Konunun sonunda, öğrenci şunları yapabilmelidir:

- (a) (i) Yönetimi ve (ii) korumayı tanımlar.
- (b) Çevreyi yönetmenin ve korumanın önemini açıklar.
- (c) Çevresel tehlikeleri adlandırır.
- (d) Seçilen çevresel tehlikelerin etkisini değerlendirir ve tehlikelerle mücadele için önlemler sunar.
- (e) Çevreyi yönetmek ve korumak için alınan önlemleri tartışır.

İçerik

(a) Yönetim ve (b) korumanın tanımı.

Çevre yönetimi ve koruma ihtiyacı.

Çevresel tehlikeler.

Su baskını, yıldırımlarla mücadele ile ilgili sorunlar ve alınacak önlemler.

Fırtınalar, zararlılar ve hastalıklar ve çevre kirliliği.

Kenya'daki çevre yönetimi ve koruma önlemleri.

Çevre kirliliğinin her yönü ile ilgili saha çalışması.

Secondary

GEOGRAPHY

Form One Students' Book

Third Edition

KENYA LITERATURE BUREAU

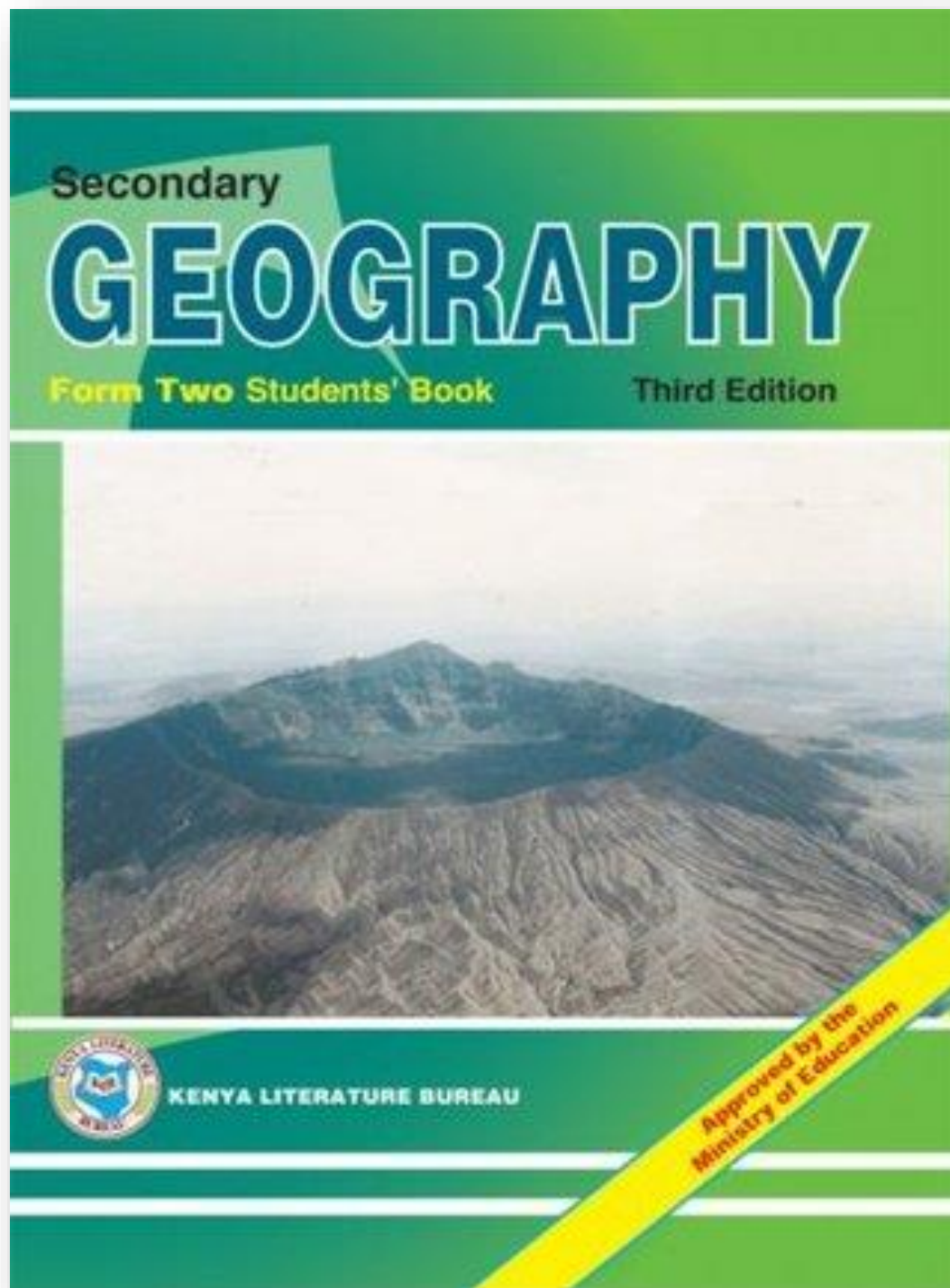
New Syllabus

Contents

	Page
Prologue	v
Aknowledgements	ix
Unit 1: Introduction to Geography	1
Definition of Geography	1
Definition of Environment	1
Branches of Geography	2
Importance of Studying Geography	2
Geography and Other Subjects	3
Unit 2: Earth and the Solar System	7
Definition of the Solar System	7
The Origin of the Solar System	7
Composition of the Solar System	8
The Origin of the Earth	12
The Shape of the Earth	13
Proofs that the Earth is Spherical	14
Rotation of the Earth and its Effects	17
The Revolution of the Earth and its Effects	19
The Structure of the Earth	21
Unit 3: Weather	24
Meaning of Weather	24
Elements of Weather	24
A Weather Station	32
Instruments for Measuring Elements of Weather	32
The Atmosphere	41
The Composition of the Atmosphere	43
Weather Forecasting	43
Factors Influencing Weather	45
Fieldwork	46
Unit 4: Statistical Methods	49
Definition of Statistics	49
Types and Sources of Statistical Data	49
Methods of Collecting Data	50
Methods of Recording Statistical Data	54
Analysis of Data	57
Statistical Presentation of Data	59

NOT FOR SALE

	viii
Unit 5:	Maps and Mapwork 56
	A Picture 56
	A Map 56
	A Plan 56
	Distinction Between Pictures, Plans and Maps 56
	Types of Maps and their Uses 56
	Scales 71
	Conversion of Scales 74
	Sizes of Scales 75
	Uses of Scales 76
Unit 6:	Fieldwork 81
	Definition 81
	Types of Fieldwork 81
	Importance of Fieldwork 81
	Fieldwork Procedure 81
	Methods of Data Collection 87
	Problems Likely to be Encountered During Fieldwork 88
	Fieldwork Within the Local Environment 89
Unit 7:	Minerals and Rocks 94
	Definition of Minerals 94
	Characteristics of Minerals 95
	Definition of Rocks 96
	Classification of Rocks According to the Mode of Formation 96
	Distribution of Major Types of Rocks in Kenya 104
	Significance of Rocks and Minerals 106
	Minerals and other Important Valuable Rocks 107
	Fieldwork on Rocks and Minerals 109
Unit 8:	Mining 110
	Factors Influencing Occurrence of Minerals 110
	Factors Influencing Exploitation of Minerals 111
	Methods of Mining 111
	Significance of Minerals in Kenya 115
	Distribution of Major Minerals in East Africa 116
	Problems Facing Mining Industry in Kenya 118
	Effects of Mining on Environment 118
	Trona on Lake Magadi in Kenya 120
	Gold in the Republic of South Africa 121
	Diamonds in the Republic of South Africa 123
	Petroleum in the Middle East 125
	 Property of the Government of Kenya

Contents

<i>Acknowledgements</i>	Page
<i>Prologue</i>	ii
Chapter 1: Internal Land Farming Processes	1
Earth Movements	1
The Continental Drift Theory.....	1
Plate Tectonics Theory	1
Folding	5
Types of Folds and Resultant Features.....	7
World Distribution of Fold Mountains.....	9
Significance of Folding to Human Activities	11
Faulting.....	12
Types of Faults and Resultant Features.....	12
Features Resulting from Faulting.....	14
Gregory (Eastern) Rift Valley.....	16
Significance of Faulting to Human Activities	21
Vulcanicity.....	22
Features Resulting from Vulcanicity.....	24
Fissure Eruption and Types of Features Formed.....	26
Dyke	31
A Sill.....	33
A Lapolith.....	34
World Distribution of Features due to Faulting.....	34
Distribution of major Earthquake zones of the world.....	40
Chapter 2: Direction and Bearing	42
Showing Direction on Maps.....	42
Locating Places on a Map	45
Use of Latitudes and Longitudes.....	46
Grid References.....	48
Methods of Representing Relief on Topographical Maps.....	50
Chapter 3: Photograph Work	55
Types of Photographs	55
Parts of a Photograph	57
Interpretation of Photographs.....	58

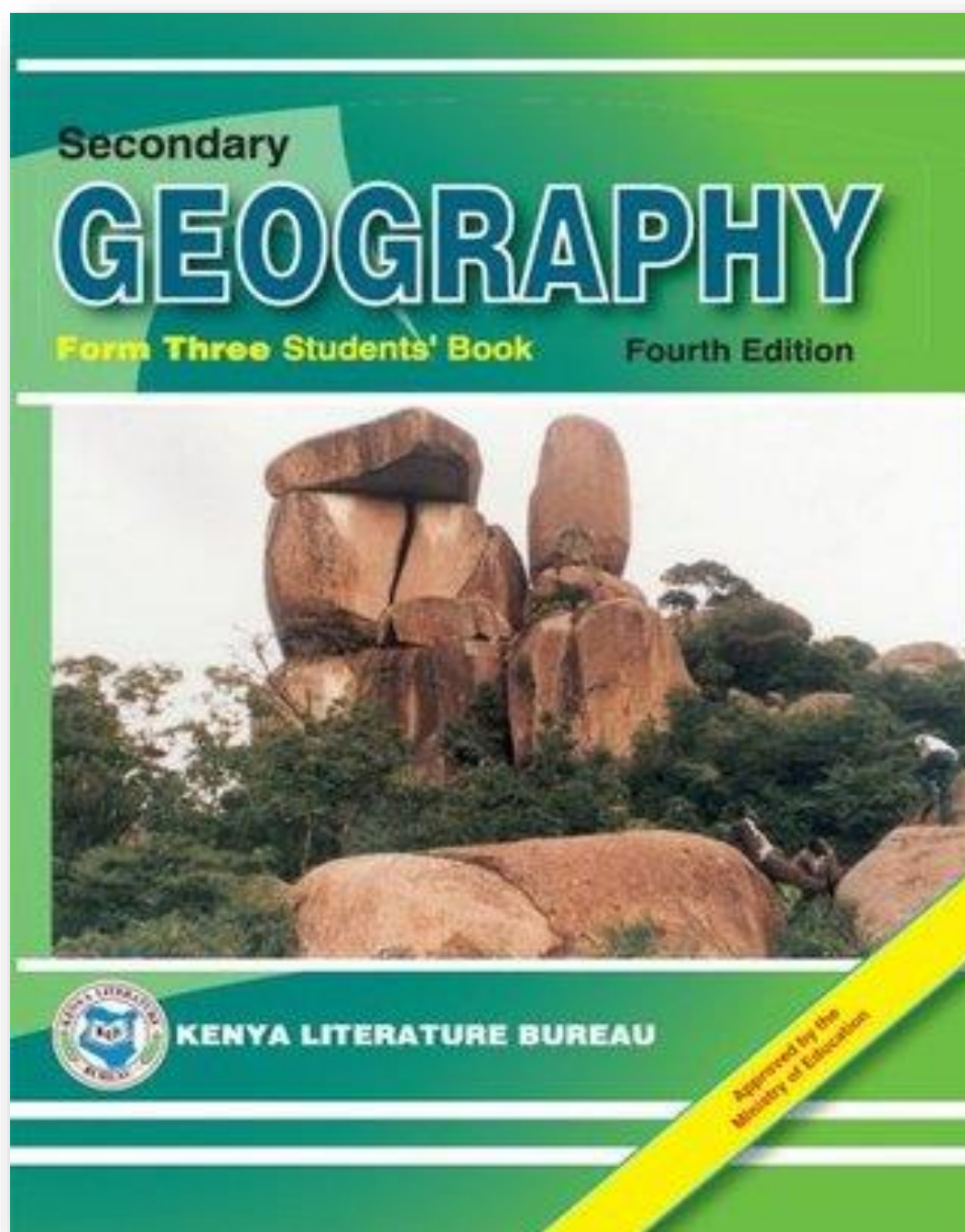

Property of the Government of Kenya

Chapter 4: Statistical Methods	64
Statistical Presentation, Analysis and Interpretation of the Data.....	64
Comparative Bar Graph.....	65
Divided Rectangles	67
Compound Divided Rectangle	67
Chapter 5: Climate	70
Distinction Between Weather and Climate.....	70
Factors Influencing Climate	70
Sources of Air Masses	73
Classification of Climate	75
Distribution and Characteristics of Climate Regions of Kenya.....	77
Distribution and Characteristics of Climate Regions of the World.....	79
Aridity and Desertification	92
Climate Change.....	94
Global Warming (Greenhouse Effect).....	95
Chapter 6: Vegetation	99
Definition of Vegetation	99
Factors Influencing Vegetation Distribution.....	100
Characteristics of Major Vegetation Regions of Kenya	104
Characteristics of Major Vegetation Regions of the World.....	107
Significance of Vegetation.....	122
Fieldwork	123
Chapter 7: Forestry	126
Definition of Forest and Forestry	126
Factors Influencing the Distribution and Types of Natural Forests	126
Types of Natural Forests and their Distribution.....	127
Importance of Forests and Forest Products in Kenya.....	129
Problems Facing Forests in Kenya.....	130
Management and Conservation of Forests in Kenya.....	130
Softwood Forests in Kenya	132
Forestry in Canada.....	132
Comparison of Softwood Forests in Kenya and Canada.....	133

TAKAUNGU SEC. SCH.
P. O. Box 1138 - 80108,
KILIFI

NOT FOR SALE

Contents

	<i>Page</i>
Acknowledgements	ix
Chapter 1: Statistical Methods	1
Compound/Cumulative Bar Graphs	1
Pie Charts	4
Proportional Divided Circles	6
Chapter 2: Map Work	9
Interpretation of Physical Features and Human Activities on Topographical Maps	9
Drainage Patterns	18
Enlargement and Reduction of Maps	24
Calculation and Interpretation of Vertical Exaggeration and Gradient	30
Chapter 3: External Land Forming Processes	34
Weathering	34
Types and Processes of Weathering	36
Chapter 4: Mass Wasting	44
Factors Influencing Mass Wasting	44
Types and Processes of Mass Wasting	45
Chapter 5: The Hydrological Cycle	52
The Process of Hydrological cycle	52
Internal Transfer Process	54
Chapter 6: Action of Rivers	56
River Capture and Rejuvenation	71
Drainage Patterns	76
Chapter 7: Lakes	83
Formation and Classification of Lakes	83
Chapter 8: Oceans, Seas and their Coasts	95
Distinction Between Oceans and Seas	95
Nature of Ocean Water	96
Water Movement in Oceans	102

NOT FOR SALE

VI	Wave Action and Resultant Features.....	116
	Types of Coasts	117
	Significance of Oceans, Coasts and Coastal Features	124
Chapter 9:	Action of Wind and Water in Arid Areas	127
	Action of Wind in Arid Areas.....	128
	Action of Water in Arid Areas and Resultant Features.....	134
	Significance of the Resultant Features of Action of Water and Wind in Arid Areas	137
Chapter 10:	Action of Water in Limestone Areas	139
	Processes of Surface and Underground Water and the Resultant Features	139
	Importance of Underground Water.....	144
	Action of Water in Limestone Areas and Resultant Features	145
Chapter 11:	Glaciation	150
	Processes of Glaciation and Resultant Features	152
	Resultant Features of Glaciation in Highland Areas	155
	Resultant Features of Glaciation in Lowland Areas	158
	Fieldwork	162
Chapter 12:	Soils	165
	Composition of Soil	165
	Soil Forming Processes	166
	Factors Influencing Soil Formation	170
	Properties and Characteristics of Soil	171
	Soil Profile and Catena	173
	Soil Degeneration	175
	Soil Erosion	176
	Classification of Soil According to Order	179
	Effects of Soils on Plant Growth.....	184
	Management and Conservation of Soil	186
	Fieldwork	189

Secondary

GEOGRAPHY

Form Four Students' Book

Third Edition

KENYA LITERATURE BUREAU

New Syllabus

CONTENTS

<i>Prologue</i>	v
Chapter 1: Statistical Methods	1
Methods of Statistical Presentation	1
Age-Sex Pyramids	1
Dot Maps	4
Choropleth Maps	8
Chapter 2: Land Reclamation and Rehabilitation	12
A Study of Selected Irrigation Schemes in Kenya	12
Significance of Irrigation Farming in Kenya	18
Problems Experienced in Irrigation Farming in Kenya	18
Methods of Land Reclamation and Rehabilitation in Kenya	19
Land Reclamation in the Netherlands	26
Chapter 3: Fishing	31
Factors Influencing Fishing	31
Distribution of Major Fishing Grounds in the World	34
Types of Fishing	41
Methods of Fishing	42
Fresh Water and Marine Fisheries in East Africa	44
Significance of the Fishing Industry in Kenya	52
Problems Facing Fishing Industry and their Possible Solutions	53
Fishing in Japan	56
Management and Conservation of Fisheries	58
Chapter 4: Wildlife and Tourism	60
Definition of Wildlife	60
Factors Influencing the Distribution of Wildlife in East Africa	60
Distinction Between Game Reserves, National Parks and Sanctuaries	61
Significance of Wildlife	64
Problems Facing Wildlife in East Africa	65
Management and Conservation of Wildlife in East Africa	68
Tourism	70
Factors Influencing Tourism in Kenya	73
Tourist Attractions in Kenya	75
Significance of Tourism	79
Problems Facing Tourism in Kenya	80
Tourism in Switzerland	82
The Future of Tourism in Kenya	84
Chapter 5: Energy	87
Definition of Energy	87
Types and Sources of Energy	87

NOT FOR SALE

	Hydro-Electric Power (HEP) Stations in Kenya.....	95
	Hydro-Electric Power (HEP) Projects in Uganda.....	97
	Geothermal Power Projects in Kenya.....	98
	Hydro-Electric Power Projects in Africa.....	99
	Significance of Energy.....	101
	The Energy Crisis.....	102
	Management and Conservation of Energy.....	104
Chapter 6:	Industry.....	107
	Industrialisation.....	107
	Factors Influencing Location and Development of Industries.....	107
	Types of Industries.....	111
	Distribution of Industries in Kenya.....	116
	Significance of Industrialisation to Kenya.....	122
	Problems of Industrialisation and their Possible Solutions.....	123
	Cottage Industry in India.....	126
	Iron and Steel Industry in the Ruhr Region of Germany.....	129
	Car Manufacturing and Electronics Industry in Japan.....	131
Chapter 7:	Transport and Communication.....	136
	Definition of Transport.....	136
	Modes of Transport.....	136
	Types of Communication.....	142
	Distribution of Major Lines of Transport in Africa.....	144
	The Role of Transport and Communication in the Economic Development of Africa.....	148
	Problems Facing Transport and Communication in Africa.....	151
	A Study of the Great Lakes and the St. Lawrence Seaway.....	153
Chapter 8:	Trade.....	158
	Introduction.....	158
	Types of Trade.....	158
	Factors Influencing Trade.....	160
	Major Exports from Kenya.....	161
	Significance of Trade to Kenya.....	163
	Problems Facing Trade in Kenya.....	164
	The Future of International Trade in Kenya.....	167
	The Common Market for Eastern and Southern Africa.....	169
	The Southern African Development Community.....	171
	The Economic Community of West African States.....	172
	The European Union.....	174
Chapter 9:	Population.....	177
	Population Distribution in East Africa.....	177
	Factors Influencing Population Distribution in East Africa.....	178

	Factors Influencing Population Growth.....	180
	Population Growth.....	184
	Demographic Trends.....	185
	Population Structure.....	187
	Consequences of Population Growth and Structure	189
	Comparison Between the Population of Sweden and that of Kenya	193
Chapter 10:	Settlement.....	198
	Definition of Settlement.....	198
	Factors Influencing Location and Patterns of Settlement.....	199
	Distribution of Major Urban Centres in East Africa.....	204
	Factors Influencing the Growth of Major Urban Centres in East Africa.....	206
	Case Studies of Sample Towns in Kenya.....	208
	Related Studies on Nairobi and New York City.....	211
	Related Studies on the Ports of Mombasa and Rotterdam.....	218
	Effects of Urbanisation.....	224
Chapter 11:	Management and Conservation of the Environment.....	228
	Environment.....	228
	Management.....	229
	Conservation.....	229
	The Need for Environmental Management and Conservation.....	229
	Environmental Hazards.....	231
	Impact of Selected Environmental Hazards and Measures for Combating them.....	235
	Environmental Management and Conservation Measures in Kenya.....	246
	Glossary.....	252

TAKAUNGU SEC. SCH.
P.O. Box 1138 - 80108,
KILIFI

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..